

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Sectio II. De Impedimentis merè prohibentibus Matrimonium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

SECTIO SECUNDA.

D E

Impedimentis merè prohibentibus
MATRIMONIUM.

1.
Dantur ali-
qua impedi-
menta merè
prohibentia.

Rorsus indubitatum est, non omnia impedimenta dirimere Matrimonium; sed aliqua inveniri merè prohibentia, ut patet ex Sect. præcedenti, & hic amplius declarabitur. Quæ autem illa sint, & quot numero, habetur in principio hujus disputationis, ubi duodecim enumeravimus, sex versibus comprehensa; quorum quinque priora non confurgunt ex crimine aliquo, septem autem posteriora proficiuntur ex crimine. Et inter quinque priora, duo impediunt jure naturæ, tria autem tantum jure Ecclesiastico, uti & septem posteriora.

De iis quæ impediunt jure naturæ, primo loco disputabimus, cum jus naturæ indubiè præcedat tam tempore, quam dignitate, jus Ecclesiasticum. Dico itaque primò:

CONCLUSIO I.

Jure naturæ impediunt Matrimonium contrahendum sponsalia, & votum. Non dirimunt contractum.

2.
Sponsalia obligant non transire ad aliud Matr.

Sponsalia intelliguntur reciproca promissio Matrimonij per verba de futuro, quæ secundum communem DD. sententiam non solum ex fidelitate, sed etiam ex justitia graviter obligat sponfos ad solutionem, id est, ad Matrimonium contrahendum per verba de præsentibus, nisi iusta dissolvendi causa adsit; ac proinde graviter obligat, non transire ad aliud Matrimonium.

Probatio. Nam quod obligat ad finem, etiam consequenter obligat ad media necessaria, pro tali fine obtinendo; unum autem ex mediis necessariis ad obtinendum finem sponsalium, est abstinencia ab alio Matrimonio, utpotè per quod impediatur prius Matrimonium, & non solum impediatur, sed etiam dirimatur.

3.
Sponsalia impediunt Matr. jure naturæ.

Igitur sponsalia jure naturæ impediunt Matrimonium, id est, qui contraxit sponsalia, jure naturæ impeditur contrahere Matrimonium cum altera persona, nisi adsit iusta causa sponsalia dissolvendi.

Probatur ex ratione. Quid miramur? Res alteri obligata, na-

ximè per contractum onerosum, non potest sine injuria, aut certe sine peccato infidelitatis, tradi tertio; jam autem per sponsalia corpus sponsi obligatur sponsæ, & è converso, non quidem in facto esse, sed in fieri: ergo non potest sine injuria, aut peccato infidelitatis, tradi tertio; quod tamen fieret per aliud Matrimonium subsequens. Igitur hoc Matrimonium, quamvis validum, equidem jure naturæ est illicitum: id autem nihil aliud est, quam sponsalia impedire Matrimonium, & non dirimere.

Utrumque exprimitur in jure Canonico cap. Si inter, de Sponsalibus, ibi. Verum si inter ipsos accessit tantummodo promissio de futuro, utroq; dicente alteri: Ego te recipiam in meam, & ego te in meum, sive verba similia, si alius mulierem illam per verba de præsentibus desponsaverit; etiam si inter ipsam & primum juramentum intervenerit (sicut diximus) de futuro, hujusmodi dispensationis intuitu secundum Matrimonium non poterit separari, sed eis est de violatione fidei penitentia injungenda.

Ubi Gloss. verb. Non poterit separari. Quia (inquit) fortius vinculum supervenit, & sic solvantur sponsalia, non obstante juramento.

Idem decernitur c. 1. de Sponsa duorum: Si aliquis alicui mulieri fidem fecerit pactionis, non debet aliam ducere; si aliam duxerit, penitentiam debet agere de fide mentita, maneat tamen cum illa, quam duxit.

Rogas quid sit fides pactionis? Respondetur ex eodem jure: Est autem fides pactionis, quando aliquis promittit alicui fidem, quod eam ducet. Igitur de hac veritate non est relictus dubitandi locus.

Sed neque de 2. parte Conclus. puta: Votum jure naturæ impedire Matrimonium contrahendum, non dirimere contractum. Per votum autem intelligo votum simplex servandæ castitatis, aut ingrediendæ Religionis, in qua fit Professio castitatis, vel suscipiendi Ordinis sacri, aut abstinendi à conjugio.

Hoc porro votum, scilicet abstinendi à conjugio obligare, nemo dubitat: quia est de re licita & bona, ac simpliciter de re meliori. Quare qui vovit abstinere à conjugio, liquet profectò, quod jam non possit licite contrahere Matrimonium; cum hic contractus directè opponatur rei votæ, scilicet abstinentiæ à conjugio; quousque ergo illa abstinencia manet res vota, id est, manet res licita & bona, & simpliciter melior

Non dirimunt.

4.
Utrumque exprimitur cap. 31. de Sponsal.

5.
Item c. 1. de Spons. duorum.

Quid sit fides pactionis.

6.
Votum jure naturæ impedit, non dirimit. Quid per illud intelligatur.

Probatur, votum abstinendi à conjugio impedire.

melior, manet obligatio voti; sin autem fiat mala, aut minus bona, propter mutationem circumstantiarum, jam definit obligare votum defectu debitæ materiæ; & per consequens tali casu licitum foret Matrimonium contrahere; imò aliquando posset esse præceptum. Sed hoc per accidens est: Conclusio intelligitur per se loquendo, scilicet, manente actuali obligatione voti, non impedita.

7. *Idem probatur de aliis votis.*
Quantum ad votum simplex castitatis, Religionis ingrediendæ, aut suscipiendi Ordinis sacri, quamvis Matrimonium absolutè non repugnet rei votæ; repugnat tamen, si contrahatur Matrimonium eo modo, quo solet contrahi, scilicet cum animo illud consummandi; quia consummatio opponitur castitati, similiter ingressui Religionis, & susceptioni Ordinis sacri.

8. *Qui consummat Matrim. videtur se inhabilem ad Religionem, & Ordinem sacrum.*
De castitate res est manifesta; de ingressu Religionis & susceptione Ordinis sacri probatur: quia Matrimonio consummato, per se loquendo illicitum est ingredi Religionem, aut suscipere Ordines sacros, sine consensu conjugis. Ergò qui consummat Matrimonium, reddit se inhabilem ad ingressum Religionis, quantum est ex se, & similiter ad susceptionem Ordinis sacri; cum tamen debeat se habilem & expeditum servare ad votum suum adimplendum.

Votum prohibet consummationem.
Igitur votum prohibet talem consummationem; nam quod obligat ad finem, obligat etiam, ut supra dictum est, ad media necessaria pro tali fine obtinendo; unum autem ex mediis necessariis ad votum adimplendum, est abstinentia à consummatione Matrimonij. Qui ergò habet animum consummandi Matrimonium, liquidò manifestum est, habere animum non observandi votum suum; ac proinde nequit Matrimonium cum tali animo contrahere.

9. *Idem jure divino & naturali.*
Atque hæc vis inest voto non tam ex præcepto positivo Ecclesiæ, quam per se ex jure Divino & naturali: quia ex natura rei tenetur quisque servare, quæ Deo promissit; quippe per talem promissionem Deus acquisivit jus ad rem promissam, saltem jus fidelitatis; ergò non solvendo, aut impediendo solutionem rei promissæ, quod fit per Matrimonium & consummationem ejus, peccatur saltem contra fidelitatem Deo debitam.

Igitur in illis circumstantiis, in quibus obligant prædicta vota, constat, quia in eisdem prohibeant Matrimonium contrahendum, eo modo quo solet contrahi, id est, cum animo id consummandi. Sin autem tales circumstantiæ occurrerent, in quibus amplius ea vota non obligarent, in eisdem neque prohiberent Matrimonium contrahendum, etiam cum animo id consummandi.

10. *Non prohibet Matrim. sine animo consummandi.*
Hinc si quis, voto castitatis adstrictus, vellet contrahere Matrimonium, animo determinato non consummandi illud, consentiente in hoc altero conjugæ, aut etiam simili voto se obligante ad perpetuam continentiam, non peccaret sic contrahendo, dummodo absit periculum copulæ seu consummationis aut alterius immunditiæ. Quia nempe sic nihil contra castitatem admittitur.

Quinimò etiam non requisito consensu alterius conjugis, posset aliquando licitè contrahere, cum determinatione ingrediendi Religionem intrà bimestre, prout de jure potest, & ita dissolvendi Matrimonium ratum per Professionem religiosam. Quando autem hoc licitè posset fieri, non est locus hic disputandi.

Hoc tantum dico; vinculum Matrimonij per se spectatum, non esse formaliter contrarium castitati, sed solum radicaliter seu virtualiter, in quantum scilicet ad copulam ordinatur; adeoque contrahens non peccat contra votum suum, nisi in quantum vel intendit copulam, vel exponit se periculo copulæ; eâ ergò intentione seclusâ, & seposito periculo, votum castitatis non impedit Matrimonium, uti nec votum Religionis, in qua fit Professio castitatis.

Nunquid etiam votum suscipiendi Ordinem sacrum? Affirmo: quamvis enim ad hunc admitti nemo possit, nisi de consensu alterius conjugis, hoc tamen intelligendum est post Matrimonium consummatum: nam antè consummationem potest ingredi & profiteri Religionem, sicque dissolvere Matrimonium ratum, & hoc dissoluto suscipere Ordinem sacrum, secluso semper periculo copulæ.

Et verò tales posset occurrere circumstantiæ, ut cum prædictis votis posset quis licitè, secundum multos, contrahere Matrimonium, etiam cum animo illud consummandi. In primis, si promissione conjugij extorsit copulam à virgine vel vidua bonæ famæ, & damnum illatum non est aliâ viâ reparabile, quomodo Matrimonium consummatum, de quo casu prolixè egimus disp. præcedent. Sect. 1. Conclus. 13. Videantur ibi dicta.

Secundus casus est, quando post prædicta vota, metu mortis cogitur quis contrahere, & consummare Matrimonium; de quo egimus disp. præced. Sect. 7. Conclus. 10. & præsentis disp. Sect. præced. Conclus. 5. Idemque dicendum, quando quis post sponsalia metu mortis cogetur contrahere aliud Matrimonium, illudque consummare. Ratio est: quia neque votum, neque sponsalia, videntur obligare cum periculo tanti mali; nam res tunc censentur notabiliter mutata. Eo semper salvo, ut tale Matrimonium sit validum. Vide dicta locis citatis.

Nunquid etiam licitum est, post prædicta vota contrahere, & consummare Matrimonium, quando quis urgetur vehementissimis carnis stimulis, expertusque est, passim se succumbere, nec vires ad resistendum sentit?

Certissimum est, quod non; constatque (inquit Sanchez sup. disp. 11. n. 9.) ex usu Ecclesiæ, quæ non existimat, hunc eximi à voto, ratione prædictæ difficultatis antecedentis aut subsequæ, sed causam esse dispensationis. Quia (ut optime ait Valentia 2. 2. disp. 6. q. 6. puncto 2. dub. 4. colum. 10. pag. 1344. §. Respondeo ad argumentum, & duplici sequenti, & puncto 4. dub. 4. colum. 8. pag. 1359.) cum materia votorum castitatis & Religionis sit res gravissima, & perquam grata Deo, ac subinde

Aliquando licitè sic contrahitur.

11. *Vinculum Matrim. non est formaliter contrarium castitati.*

Videtur nec Religioni, aut Ordini sacro.

12. *Aliquando licet contrahere cum animo consummandi, non obstante voto castitatis &c. Primus casus.*

Secundus.

13. *An visum in casu, quo quis urgetur stimulis carnis.*

Negat Sanchez.

Probat et Valentia.

magnum in eorum violatione periculum sublit; non cuiuscumque iudicio, quantumvis moraliter certo, relinquendum est, an voventi, omnibus consideratis, expedientius sit Matrimonium, sed auctoritas Superioris dispensantis expectanda est.

14. Unde dupliciter potest considerari his votis *Duplicem considerationem habet ius qui vovet.* ligatus. Priori modo, ut quaedam singularis persona: posteriori autem, ut pars communitatis Ecclesiae, & ut bonum vel malum Ecclesiae, est etiam bonum vel malum ipsius. Quamvis ergo illi, ut singulari personae, posset esse melior & salubrior status Matrimonij; secus tamen, ut est pars communitatis Ecclesiae. Certissimum enim est, statum continentiae esse tali, ut parti illius communitatis, atque adeo omnibus pensatis, meliorem ac Deo gratiore, quamdiu Superior cum eo non dispensaverit. Quippe plurima scandala & mala Ecclesiae pullularent, si cuique permisum esset, propria auctoritate, ob frequentes carnis lapsus, votis his postpositis, ad nuptias transire.

Quid requiratur, ut obligatio voti cesset. Quare ut voti obligatio cesset, ob votorum horum praestantiam oporteret quidem materiam illius minus bonam reddi voventi, si omnia pensenter, atque adeo si is, qui vovit, consideretur, ut est pars communitatis Ecclesiae. Sicut abstinentia à carnibus in Carthusianis, eo morbo laborantibus, ut iudicio medicorum salus desperetur, nisi illis vescantur, à culpa vindicatur: quia quamvis Carthusianus, ut privatus quidam, in eo discrimine constitutus, illis uti teneretur, ei que expedientius id foret: ab ea tamen obligatione eximitur, quod omnibus pensatis, atque eo, ut membro quodam sanctissimae Religionis, consultus illi sit, atque ut in commune totius universitatis Christianae exemplum eluceat, condudentius illi, abstinere cum propriae vitae iactura. Hucusque Sanchez.

15. Itaque periculum peccandi contra votum castitatis, immo & frequens lapsus in peccatum, non sunt mutatio sufficiens materiae ad tollendam per se obligationem voti: nam cum auxilio Dei, quod non deest iis, qui faciunt quod in se est, potest homo superare illa peccata. Adhibeat ergo remedia ordinaria, vitando occasiones & orium, ac exercendo se in jejuniis & orationibus. Quod si hoc nolit facere, sibi, non rei difficultati imputet, quod peccet. Nec enim ob suam inordinatam voluntatem, aliquis acquirit jus, frangendi sua vota.

Quod si illa faciens (inquit Coninck disp. 30. n. 28.) nihilominus adhuc graves difficultates experiatur, superandae tamen sunt, cum id absolute possit cum gratia Dei, quae ei non deerit. Quia castitatis tanta excellentia est, ut etiam per summas difficultates expetenda sit.

16. Et confirmat ibidem hanc doctrinam; quia ut quis liberetur promissione, etiam homini facta, non sufficit omnis talis difficultas de novo occurrens, quae si fuisset ab initio praevisa deterruisset alterum à promittendo: sed necessarium requiritur talis, quam promissarius non potest tollere, & quae praevisa, communiter cordatum

quemque à promittendo averteret. Talis autem nullo modo in nostro casu potest censeri difficultas superandi tentationes contra castitatem. Quia etiam omnibus satis constat, sapientissime tales difficultates in servanda continentia occurrere; paucissimi tamen verè cordati, & quibus cordi sua salus est, ac castitatis excellentia perspecta, ideo à statu Ecclesiastico suscipiendo, atque eà vovenda abstinere; nec quemquam verè constantem sui voti ideo postea poenitere, & si quis sit, quem poeniteat, is ab omnibus iudicatur inconstans. Quod maxime verum est, cum eiusmodi certamini ea praemia à Deo sint proposita, quae infinites majorem laborem mereantur.

Ex quibus clarè sequitur, neminem voventem castitatem, posse prudenter censeri, hunc casum excepisse. Sicut qui vovisset, in Profesto B. Virginis ad locum ei sacrum peregrinari, non excusaretur, quod dies esset pluvius, etiam facilius id voverit, quod crederet futurum serenum, alias id non voviturus. Haec tamen Coninck.

Et ratio est: quia non est error circa substantiam voti aut redundans in ejus substantiam; sed circa aliquid merè accidentale, quod facile poterat à vovente praevideri, & debebat praevideri.

Ergo consimiliter in casu nostro; quod aliquis putet, observationem castitatis esse facilem unicuique, error est, non circa substantiam, sed circa aliquid accidentale, quod poterat & debebat à vovente praevideri, & supponitur communiter praevisum, ideoque non irritat votum; & aliàs datur occasio quam sapientissime infringendi vota, cum perturbatione pacis communis, si quilibet propria auctoritate posset contrahere Matrimonium ad evitandam propriam voluntariam incontinentiam.

Audite Concil. Trident. sess. 24. de Matr. *Hac veritas definita est à Trid.* Can. 9. *si quis dixerit, Clericos &c. posse, omnes contrahere Matrimonium, qui non sentiunt, se castitatis, etiam si eam voverint, habere donum, an athena sit; cum Deus id rectè petentibus non denegat, nec patitur nos supra id, quod possumus, tentari.* Quomodo clarius posset haec veritas definir?

Nec ideo minus provisum est fragilitati humanae; quia abundè sufficit, quod à Superiori tali casu votum possit dispensari.

19. Quare (inquit Coninck sup. n. 29.) quod *Error haereticorum, votum castitatis esse impossibile, refutatur, ex Coninck.* haeretici dicunt, eiusmodi vota illicitè fieri, quia voventes communiter non habent donum continentiae, ideoque tale votum tamquam impossibile eos non obligare; est apertè contra omnem experientiam: quia plurimos atque adeo omnes, qui cum Dei gratia ad id seriò laborant, videmus ea integerrimè servare. Est etiam contra omnem rationem; quia similiter, si cuius conflux ob impotentiam, morbum aut aliam causam, fieret inutilis usus Matrimonij, posset alter sive vir, sive mulier dicere, impossibile sibi esse continere, atque ita se non amplius obligari datà fide Matrimonij, & velle aliud inire, quod absurdissimum est. Haec ille.

Et siquidem in illo casu satis provisum sit fragilitati humanae, tamen non liceat inire aliud Matrimonium; multò magis in casu nostro, in

quo

quo adhuc licet inire Matrimonium, accedente dispensatione Superioris; cuius utique dispensationis iusta causa communiter censetur, nimia infirmitas peccandi, propter quam tamen non licet homini dissolvere Matrimonium.

20. *Est contra Apost. 1. Timot. 4.* Est etiam hic error hæreticorum contra Apostolum 1. ad Timot. 4. ubi (inquit Coninck sup.) agens de viduis, quæ emisso voto continentiae solebant ministrare Ecclesiae, ait: *Cum luxuriata fuerint in Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* Non potest autem hic intelligi ulla fides irrita facta, sive violata, præter votum castitatis; quod illæ, dum ad illud officium assumebantur, emittebant, & nubendo frangebant; & tamen Apostolus generatim docet, tales habere damnationem, quæcumque eam fidem irritam faciunt, aperte ostendens, omnes eam potuisse servare. Hæc ille.

21. *Obijciunt Apost. 1. Cor. 7. Si non se continent, nubant.* Quid ergo, inquis, ad Apostolum 1. Cor. 7. ubi ait v. 9. *Si non se continent, nubant?* Quod si nubere licitum, etiam licitum est actus conjugalis, sine quo non occurritur incontinentiæ, & ad quem per se ordinantur nuptiæ: igitur ad evitandam incontinentiam, licitum videtur uti hæc licentiâ Pauli. Unde sub hac conditione videtur votum factum, ut convincunt verba sequentia: *Melius est enim nubere, quam uri.* Porro in voto semper excipitur quod melius est.

Prima resp. ex Regio. Respondetur 1. (inquit Coninck sup. n. 30.) inde non sequi, talem licitè contrahere Matrimonium; quia ipsi non est necesse nubere, vel uri; nec hoc vovit, sed servare castitatem, quod & vovit & optimum ei est, ac facere potest.

22. *Resp. 2.* Respond. 2. Et si soluta melius sit nubere, quam uri; non tamen ei, quæ obstricta est voto castitatis. Quia melius est aliquando ex fragilitate peccare contra votum castitatis, quam ad hoc totâ vitâ faciendum se obligare, quod facit talis dum nubit; nam obligat se, ut contra votum castitatis totâ vitâ suâ reddat debitum marito. Nec enim per Matrimonium eximitur ab obligatione voti, sed ejus impletionem sibi reddit impossibilem: nec ipsa impossibilitas efficit, ut redditio debiti in ipsa non sit contra votum castitatis; sed solum facit, ut per eam formaliter non peccet.

Ter Matr. non eximitur quis ab obligatione voti.

Quare dum sponte reddit sibi redditionem debiti necessariam, tantum peccat contra votum, quantum forte tota vita peccaret, sæpius fornicando. Sicuti Sacerdos qui suscipiens unius mensis navigationem, initio abjiceret Breviarium in mare, ut liberius posset omittere horas, tantum peccaret, quantum is, qui tanto tempore eas sponte non legeret.

Adde: talem exponere se certo periculo sæpius petendi debitum, atque ita peccandi formaliter contra votum. Ita Regius.

23. *Alia responsio.* Addo ego: Apostolum non dicere, melius esse nubere, quam castitatem vovere, & post votum servare; sed: *Melius est nubere, quam uri,* ubi nuptias soli incontinentiæ præfert. Unde absolute consultat castitatem tanquam meliorem v. 7. *Volo enim omnes vos esse, sicut me ipsum.*

Et alibi in eod. cap. Cum igitur nuptiæ non sint absolute meliores, quam observatio voti; sed vice versâ, observatio castitatis sit absolute melior, quam nuptiæ, non censentur hæc in voto castitatis exceptæ.

Nec officit; quod D. Cyprianus Epist. 62. ad Pomponium, loquens de Virginibus, ait: *Quod si ex fide se Christo dicaverunt, pudice & castæ sine ulla fabula perseverent, ita fortes & stabiles premium virginitatis expectent. Si autem perseverare nolunt, aut non possunt, melius est nubant, quam in ignem delictis suis cadant.*

Non officiant, inquam, doctrinæ Catholicæ hæc verba: quippe licet in prioribus agat Cyprianus de illis, quæ voverunt castitatem; e quidem quando dicit: *Si autem perseverare nolunt,* non agit de eo, quod ipsis licet post votum jam factum; sed de eo, quod expendere debent, priusquam illud faciant; & tunc dicit, quod si nolint, vel non possint servare castitatem, quam intendunt vovere, melius sit, ut nubant, quam in ignem delictis suis cadant. Ita cum aliis explicat Pamelius in Annot. in D. Epist. ibi: *Ut hic sit sensus: Sin verò perseverare nolunt, aut non possint, non se Christo dicent, sed potius nubant.*

Obijciunt etiam testimonium D. Epiphaniij lib. 2. contra hæreses to. 1. hæresi 61. *Melius est unum peccatum habere, & non plura, melius est lapsus, palam sibi uxorem sumere, quam quotidie occultis jaculis sauciari.*

Respondetur 1. Epiphanium ibi solum dicere, melius esse, lapsus publicè nubere, & postea pudore perfusum poenitentiam agere, scilicet pro peccatis præteritis, quam tota vita, sine spe correctionis, in occulta fornicatione manere. Sicut etiam solemus dicere (inquit Coninck sup. n. 31.) sæpe aliquibus; qui leviora peccata contemnant, & totâ vitâ ea periculose frequentant, expedire, ut in gravius aliquod peccatum lapsi confundantur, & sic ferventiùs ad poenitentiam ac novam vitam redeant.

Respondetur 2. (ait idem Auctor) Epiphanium ibi illud dicere de virgine, quæ sine ullo voto, cum solo servandæ virginitatis proposito, inter virgines agit. Ejusmodi enim virgines, ab iis, quæ se Deo per votum obligant, aperte distinguit. Et has nubendo ex Apostolo, docet habere damnationem; illas verò solum iudicium, quo privantur suâ coronâ, & judicantur indignæ illâ perfectione & ordine, ex quo nubendo ceciderunt: ideoque dicit, iis etiam opus esse poenitentiam, quâ scilicet ignaviam suam corrigant; vel etiam, quia, ut sæpe in iis fit, ipsas nuptias lapsus præcedit. Hæc ille.

Igitur nec propter hoc testimonium D. Epiphaniij, nec propter istud D. Cypriani, recedendum est à definitione Concil. Trident. sup. allegatâ, quæ ait: non posse omnes contrahere Matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam voverint, donum habere. Proinde erit resolutio finalis. Adstrictus voto simplici castitatis, Religionis, in qua vovetur castitas,

Sacri Ordinis suscipiendi, aut non ineundi conjugij, non potest licite absque dispensatione contrahere Matrimonium, quamvis vehementissimis carnis stimulis urgeatur, expertusque sit, passim se succumbere, nec vires ad resistendum sentiat, sive votum antecesserit difficultatem hanc se continendi, sive subsecutum fuerit.

28. *Qua voti eadem est ratio juramenti. Et que voti absoluti, etiam conditionati.*
Cæterum quæ hæcenus dicta sunt de voto, etiam locum habent in juramento: nam etiam juramentum obligat ad observantiam rei juratæ. Neque solum intelligenda sunt de voto absoluto, sed conditionato quodque: ut, si quis castitatem promiserit eâ conditione, si aliquid assecutus sit; vel post parentum obitum promiserit ingressum in Religionem. Quamvis enim non teneatur ad votum, donec conditio impleatur, & dum parentes superstites fuerint: at tenetur interim se talem servare, ut possit conditione impletâ, aut eo tempore accedente obitu parentum servare votum. Quare interdictum est sibi interrim Matrimonium, quod ei voto adimplendo impedimentum præstat. Ita Sanchez sup. n. 7. cum Abulensi c. 30. Numer. q. ult. & est communis sententia, neque video quid possit efficaciter objici.

Sanchez.
Abulensis.
Sed nunquid, interrogat aliquis; quia peccat habens votum castitatis, etiam peccat mortaliter, qui cum eo init Matrimonium? Affirmat Sanchez sup. n. 11. dicens: Scienter contrahens cum habente votum castitatis, peccat mortaliter. Quippè cooperatur alterius peccato, fitque socius & particeps illius.

29. *An peccet, qui scienter contrahit cum eo, qui habet votum? Affirmat Sanchez.*
Præterea: quia cum votum illud sit Matrimonij impedimentum, quod inter duos necessario debet consistere, utrumque contrahentem afficit. Tenetur enim uterque Matrimonio ineundo abstinere, impedimento impediendo vel dirimente in alterutro eorum existenti.

Præterea: quia cum votum illud sit Matrimonij impedimentum, quod inter duos necessario debet consistere, utrumque contrahentem afficit. Tenetur enim uterque Matrimonio ineundo abstinere, impedimento impediendo vel dirimente in alterutro eorum existenti.
Tandem colligitur à contrario sensu ex D. Aug. Epist. 70. ad Bonifacium Comitem (& refertur 17. q. 2. c. 2.) ibi: *Ille tamen nihil eorum sciens, innocenter tibi & simpliciter nupsit.* Ubi Glossa verb. *sciens*, inquit: *Ergo si scivisset, quod votum simplex fecerat, peccasset ipsa mortaliter, quod verum est; sicut & aliter, qui impedivisset votum ipsius.* Ita Sanchez probat suam sententiam, citatis pro ea multis Auctoribus.

30. *Occurrit Sanchez objectioni.*
Quia autem providebat, quid ei posset objici: obstat (inquit) fortiter: nam inire Matrimonium cum excommunicato parato, & non denunciato, nulla est culpa, nec cooperatio, quamvis ipse excommunicatus peccet; quia excommunicatus non inducitur ab altero, & potest bene contrahere petita prius absolutione. Similiter ergo nulla erit culpa, cum habente votum castitatis parato, inire Matrimonium; potest enim prius obtentâ voti dispensatione licite id facere. Audistis objectionem. Intendite nunc solutionem.

31. *Quare non peccet, qui contrahit cum excommunicato.*
Respondetur (inquit Sanchez) disparem esse rationem. Nam excommunicatio non est impedimentum speciale Matrimonij; sed sicut peccatum mortale impedit omnium Sacramentorum receptionem ratione indignitatis recipien-

tis; ita excommunicatio, quia ita statuit Ecclesia, ob reverentiam & dignitatem Sacramenti, quod bonam recipientis dispositionem petit. Cum non sit igitur speciale impedimentum Matrimonij, nec illi obstat, quatenus contractus est, sed ratione Sacramenti; inde est, ut id obstaculum non afficiat utrumque contrahentem. Quare ex ea parte nulla erit culpa in non excommunicato, nisi cooperetur ad alterius peccatum, quæ cooperatio non reperitur in contrahente cum eo excommunicato parato.

At votum impedimentum speciale est Matrimonij, ut est contractus; ac proinde utrumque contrahentem impedit. Iustus enim Matrimonij contractus petit, in neutro contrahente esse impedimentum impediens aut dirimens. Quare licet cesset cooperatio, cum astrictus voto est paratus, & inducit alterum, qui, ut suæ utilitati consulat, Matrimonio annuit: at non cessat ratio peccati, eo quod contravenitur impedimento impediendo. Hæcenus Sanchez.

32. *Objectio.*
Sed enim, dicit aliquis: si cessat cooperatio, cum astrictus voto est paratus; ergo ex illa cooperatione non rectè probatur generalis doctrina Sanchij sup. *Scienter contrahens cum habente votum castitatis, peccat mortaliter. Quippe cooperatur peccato alterius, fitque socius & particeps illius.* Iam enim admissum est posse fieri, ut non cooperetur peccato alterius; scilicet si non inducat, sed Matrimonium oblatum tantum acceptet.

Atque ut induceret, si votum circumstantis ejusmodi sit munitum, ut alter facillimo negotio possit habere ejus dispensationem, unde probatur, quod inducens peccet? Non enim intendit fractionem voti, sed suam utilitatem ex contracto Matrimonio; & omnibus modis exoptat, ut non contrahat, nisi petita & obtentâ dispensatione.

33. *Probatur à simili.*
Sicuti qui inducit Parochum, quem novit esse in statu peccati mortalis, ad sibi ministranda Sacramenta necessaria, aut multum utilia, effi sciat, quod Parochus ministrabit in malo statu, & per consequens, quod graviter delinquet, non ideo cooperatur illi delicto; quia Parochus, si vellet, posset licite ministrare, & tenetur in bono statu ministrare, adeoque inducens solum habet se permissivè ad istud delictum Parochi.

Ergo similiter in hoc casu, cum alter possit facillimè dispensationem voti sui obtinere, & deberet obtinere, si velit contrahere; si contrahat nihilominus sine dispensatione, quamvis ipse peccet, tamen ad hoc peccatum ille qui inducit ad contractum, solum se habet permissivè; ac proinde ex ea parte non videtur peccare, suppositâ rationabili causâ cum eo contrahendi, v. g. propriâ utilitate, quam sperat ex eo Matrimonio, quæ ordinariè intervenit.

34. *Aliiter arguitur contra Sanchez.*
Et verò: non solum contractus Matrimonij debet inter duos consistere, sed etiam Sacramentum Matrimonij, ut clarum est; si ergo impedimentum Sacramenti non necessariò utrumque contrahentem afficit, cur impedimentum contractus debeat utrumque afficere? Hoc ergo probandum est, non supponendum; videtur autem

Sicut qui contrahit cum habente votum.

32. Objectio.

Vi datur quod hoc non semper peccet, est inducens ad Matrim.

33. Probatur à simili.

34. Aliiter arguitur contra Sanchez.

tena

tem Sanchez potius supponere, quam probare.

*Aliud fundamentum
ejus doctrinae
ex Coninck.*

Hinc prædictam doctrinam, intellectam non de quolibet impedimento, sed de impedimento voti (& idem est de impedimento Sponsalium) alio fundamento amplectitur Coninck sup. n. 35. Quia, inquit, usurpat sibi rem alteri obligatam, & huic eam subtrahit.

*35.
Occurritur
objectioni.*

Nec obstat; quod alter eam offerat, quia validè eam offerre non poterat, nec alterius potestati subducere, nisi hic, oblationem acceptando, eam sibi usurparet, atque ita directè etiam alteri injuriam infert. Secus esset, si alteri tantum essent illicitæ nuptiæ ob aliquam prohibitionem; quia hæc non ligat non prohibet um.

*Quamvis
in casu pro-
posito oblatio
Matr. non
sit licita, se-
cùs tamen
acceptatio.*

Et quamvis non possit petere, ut prohibitus contrahat (quia non possum ab aliquo petere, quod licitè facere non potest) non tamen tenetur impedire, ne id faciat, nisi ex correptione fraternâ, quâ tenemur proximi peccatum impedire; quæ tamen non obligat cum magno nostro incommodo, quale esset recusare valdè commodas nuptias.

*36.
Probatur à
simili ex
Lectio.*

Acceptando autem oblationem non incitat alterum ad peccandum, nec ei censetur cooperari, ut in simili docet P. Leonardus de Iustitia c. 19. dub. 4. n. 48. de accipientibus legata, quæ beneficiatus ex bonis superfluis iis illicitè legavit, aut etiam munera, quæ ipsis illicitè dat. Ita Regius.

Igitur in hoc simili, datio, quæ non potest esse nisi inter plures, est illicita, quamvis acceptatio sit licita. Cur hoc? quia pauperes, quibus ea bona superflua deberent distribui, non habent verum aliquod jus ad illa bona; sed solum præcipitur beneficiato, ut illis ea det, & prohibetur ne aliis det. Ergo similiter in proposito casu, quamvis prohibeatur alicui, ne det corpus suum alteri, non tamen prohibetur alteri, ne corpus sibi datum acceptet; nisi quando alij habent verum aliquod jus ad corpus, quod illicitè datur, ut contingit, quando corpus quod datur, per votum vel sponsalia alteri est obligatum.

*37.
Certum est,
quod accep-
tatio valeat.*

Quidquid sit de malitiâ dationis & acceptationis, certum est, quod acceptatio valeat. Nam secunda pars Conclus. quæ ait, prædicta vota non dirimere Matrimonium contrahendum expressis verbis traditur in jure cap. Consultavit, 4.

*Probatur ex
diversis ju-
ribus.*

Qui Clerici vel voventes, ibi: Consultationi tua taliter respondemus, quod sicut simplex votum Matrimonium impedit contrahendum, & non dirimit jam contractum: ita habitus &c.

Et cap. Rursus, 6. eod. ibi: Quod si postquam hujusmodi præstitit juramentum, ad nuptias motu proprio convolasset: cum votum simplex Matrimonium impediatur contrahendum, non tamen dirimat jam contractum &c.

Item cap. un. de Voto in 6. ibi: Presentis declarandum duximus oraculo sanctionis, illud solum votum debere dici solenne quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per Professionem expressam vel tacitam factam alicui de Religionibus, per Sedem Apostolicam approbatis. Re-

liqua verò vota, etsi quandoq; Matrimonium impediant contrahendum, & quanto manifestius sunt emissa, tanto propter plurimum scandalum, & exemplum, durior penitentia transgressoribus debeat; non tamen rescindere possunt Matrimonia post contracta.

Ratio autem non aliundè petenda est; nisi quia id nec postulat natura voti, nec jure Divino, nec per sacros Canones reperitur statutum. Imò potius contrarium statuitur per Canones, ut patet ex d. juribus. Et sanè si natura voti id exigeret, aut jure Divino statutum foret, non est credibile, quod jus Canonicum oppositum statuisset, aut declarasset, nec statuere aut declarare potuisset sine maximo errore, quem nunquam permittit Spiritus sanctus, qui docet Ecclesiam omnem veritatem.

Excipitur tamen ab hac doctrina votum simplex castitatis, emissum post biennium in Societate Iesu, ex speciali constitutione Greg. 13. Ascendente Domino, de qua egimus præcedenti parte Sect. ult. Conclus. 9. Quod optimo consilio fecisse Pontificem, inquit Sanchez sup. n. 5; eò quod rationes, ad non irritandum Matrimonium in sæcularibus, cessent.

Rogas quæ sint illæ rationes? Respondet Sanchez sup. n. 4. Id votum simplex emittentes non propriè mutant statum, & sæpè absque magna deliberatione, & privatim absque testibus id vovent; nec magis Ecclesiæ se subji-ciunt, quam antea subjecti essent; unde cogi nequeunt ad votum servandum per viam judicij, sed per viam correctionis fraternæ. Atque proinde non expedit hujusmodi Matrimonia irritare. Hæc ille.

Porrò quod hæ rationes cessent in Religiosis Societatis Iesu, imò contrariæ adsint, quæ justam & valde expedientem eam irritationem reddant, sic ostendit idem Auctor n. 5. Ea enim vota (inquit) magnâ deliberatione fiunt, nimirum præmissio biennio ad deliberandum, publicè coram domesticis religiosis; efficiuntque ut verè mutetur status sæcularis in regularem, ac voventes possint cogi, ne retrocedant, ac puniri tamquam apostatæ, si à proposito disstant, utpotè qui verè novâ obligatione novoque statu Ecclesiæ subduntur, ut decedit Greg. 13. in ea Constitutione. Ita Sanchez.

Excipiunt etiam aliqui, quando uterque conjugum eo voto simplici foret ligatus. Cum tunc enim sit utriusque usus Matrimonij interdictus, non potest inter illos validum Matrimonium consistere.

Hanc exceptionem indicat Gloss. in cap. 42. 27. q. 1. verb. Si quis votum, dicens: Sed nunquid simpliciter voventes, potest contrahere cum alia, qua simpliciter vovit? Non videtur, quod teneat Matrimonium, cum neuter possit debitum exigere. Pone eos vovisse, quod nunquam exigent, dico, quod bene tenet Matrimonium, quia uterque potest reddere. Sed quomodo, cum reliquis non exigat? Resp. uterque enim, si sciat alterum indigere, nec posse exigere, reliquo debet commiseri, & uterque reddere dicitur.

38.

*Probatur ex
ratione.*

39.

*Excipitur
simplex vo-
tum castita-
tis in Socie-
tate.*

*Quare alia
non dirimant.*

40.

*Quare vota
Societatis
dirimant.*

41.

*Quid si uterque con-
jugum foret li-
gatus voto.*

42. At verissimum est (inquit Sanchez sup. n. 10.) adhuc validum esse Matrimonium. Quia uterque, non obstante eo voto, potest dominium sui corporis validè transferre, & semel eo translato, licet neuter possit petere, at reddere tenebitur. Hæc ille.

Atque ut neuter etiam reddere possit, quod plures docent, ut patebit ex dicendis proprio loco, ubi de usu Matrimonij; nihilominus assero, Matrimonium esse validum: Nam ut diximus disp. præced. Sect. 3. Conclus. 9. Validè & licite separatur ab initio Matrimonij jus proximum ad usum corporis, ab ejus dominio per legem, pactum vel votum ex mutuo consensu. Vide ibi prolixè disputatam hanc materiam.

43. Nec obstat: quòd hic non adsit mutuus consensus; nam Matrimonium contrahitur cum animo consummandi; hinc enim tantum sequitur, quod uterque contra votum suum delinquat; interim transfertur dominium, sed impeditum ab usu, donec impedimentum voti per dispensationem auferatur. Igitur talis duplicatio voti non tribuit vim dirimendi; sed solum facit, ut uterque contra votum suum delinquant.

Quid ergò, inquit aliquis, respondendum ei, qui affectus impedimento voti, rogat an valeat Matrimonium contra illud initum? Audi Hostiensium Sum. tit. de Voto, §. Quot sunt species votorum: Quantum (inquit) ad Deum, simplex votum non minus obligat quàm solemne, ex Hostiensis.

Quid si is (prosequitur idem Auctor) qui simplex votum emisit, consulat me, utrum possit contrahere Matrimonium; tutè respondebo, non. Quid si ultra procedat, & dicat: quid si contraxero, nunquid tenebit Matrimonium? Non est respondendum; quia si respondeo, non, mentior, & sic pecco. Si respondeo, sic, do ei occasionem contrahendi, & per consequens mortaliter peccandi, & sic ergò incurro mortale; ergò tacendum est.

44. Quid respondendum ei, qui me consulit, utrum cum voto possit contrahere Matrimonium, Hostiensis putat tacendum.

Objicit sibi. Sed certè secundum hoc videtur, quòd Papa faciendo constitutionem, ut si talis contrahat Matrimonium, teneat, mortaliter peccaret; quia non solum consentit, sed auctoritatem & firmitatem præstat.

45. Sed dic quòd Papa in talibus dispensare potest, non tamen intendit in hoc casu ab initio dispensare; & idèò tacendum est. Videtur tamen, quòd si video, quòd non potest continere, ut majus periculum evitetur, possum sic respondere: Scriptura dicit, quòd Matrimonium te-

net; tamen de consensu vel consilio meo, tu non contrahes, sed continebis: scias enim, quòd si contraxeris, mortaliter peccabis, & Deum graviter offendes. Tamen quòd priùs dixi tutius est. Hactenus Hostiensis. Quem alij plures sequuntur apud Sanchium sup. n. 12.

Ipsè autem putat Hostiensem nimis scrupulosè hic locutum, & dicit primò: esse prudenter eludendum sic interrogantem ut docet (inquit) D. Clemens Epistol. 3. respondens Origeni quærenti, an fidei arcana sint omnibus referenda? Et refertur cap. In mandatis, dist. 43. ad finem, ibi: Quod si ingesserit se, & provocaverit nos dicere ea, quæ eum minus rectè agentem non oporteat audire, prudenter eum debemus eludere. Nam nihil omnino respondere, auditorum causâ utile non videtur. Ubi Gloss. verb. Prudenter: Transferendo nos callidè ad alienam materiam, cum nec ipsi debeant alieni regni scrutari arcana.

Et ratio est: quia lex charitatis non solum præscribit, ne præbeamus occasionem peccandi proximo; sed etiam ut avertamus ab eo occasionem inquantum possumus.

Dicit 2. nullam esse culpam scandali seu occasionis peccandi datæ, veritatem respondere dicendo, peccari mortaliter, & Matrimonium esse validum: quia cum veritas propaleatur, factumque debite gravetur, explicando id esse culpam lethalem, non est occasio ruinæ data, sed accepta. Nil enim proponitur, quòd suapte naturâ ad peccatum provocet; sed alter ex sua malitia abuitur verâ doctrinâ. Aliàs similiter delinquerent, eandem occasionem delinquendi offerentes DD. qui ita scriptum relinquere, saltem maternâ linguâ, quæ ab omnibus percipi potest.

Tertio dicit: posse adesse peccatum incautæ responsionis. Ut si quis videat fragilem interrogare, qui verâ doctrinâ abusus est, ad ineundum id Matrimonium cum sacrilegio mortali, potestque commodè cautâ responsione, celatâ veritate, absque mendacio interrogantem eludere, peccabit quidem, imprudenter & minus cautè se habens, propalans viritatem: eò quòd tunc, quàmvis non detur occasio delinquendi, at non amovetur occasio lapsus proximi præ sua fragilitate, quæ commodè amoveri potuit: atque ita offenditur præceptum charitatis proximi, quòd utrumque cavere jubet ad ejus spiritualem ruinam vitandam.

Rogas; an peccet mortaliter? Dico (inquit Sanchez ibidem) nunquam hanc culpam excedere limites venialis, nisi in respondente adsit malitia. Tunc autem adest malitia, quando tali tempore & formâ respondet, ut alter meritò credat, eum velle, ut voto postposito Matrimonium contrahat; ac proinde respondendi modus, sit quedam tacita inductio.

Porro extrâ hunc eventum non esse culpam mortalem, probat Sanchez; quia præceptum charitatis, quale est hoc, non ita stricto rigore obligat ad tantam circumspersionem habendam, quæ non modicam prudentiam desiderat: nec facile tam prudens invenietur, qui subito in-

46. Sanchez existimat Hostiensis nimis scrupulosè locutum, dicit 1. interrogantem fore eludendum.

47. Secundo, respondere veritatem nullam esse culpam.

48. Tertio, posse adesse peccatum incautæ responsionis.

49. An sit peccatum mortale. Sanchez.

Ordinarie non est, & quare.

terro-

terrogatus, possit commodè, tacità veritate, & fugato mendacio, respondentem eludere. Tacere autem omninò non expedit: quia interrogatus tamquam inurbanus iudicabitur, interrogantemque offendet, & non levem suspicionem in eo generabit tacità veritatis.

50.
Bonus mo-
dus respon-
dendi.

Quamobrem satius erit respondere, gravissimum & atrox sacrilegij crimen esse violati voti, & ex eiusmodi sacrilego Matrimonio infelices admodum exitus, ac Dei supplicia posse jure optimo timeri; atque ita, in alia divertendo sermonem, obliviscetur directæ responsionis interrogans.

Quòd si ea prudens diversio non sufficeret, ut interrogans disisteret ab incepta interrogatione, nullam agnosco culpam in respondente veritatem. Et ad tam prudenter se gerendum præcepta charitatis, quæ suavissima esse solent, quis dicit obligare sub mortali? Imò profectò, ut culpa sit venialis, oportebit ut valde commodè interrogans possit eludi, offeratque se modus id faciendi. Ita Sanchez.

51.
Per se non
debet Doctor
cessare à
veritate sa-
tenda.

Quem sequitur Averfa sup. sect. 4. §. Ex eo autem, dicens: per se loquendo non tenetur doctor cessare à veritate fatenda, sicut scripto, ita & voce. Ex quo si alius sumeret occasionem peccandi, esset scandalum passivum, non activum. Ad summum tamen debet prudens & pius Doctor, ita responsum suum attemperare, ut avertat, quantum fieri poterit, talem occasionem peccandi. Hæc ille. Idemque sentiunt Coninck Pontius sup. n. 32. Pontius sup. c. 12. n. 12. & alij.

52.
Explicatur
c. 3 de Reg.
juris.

Neque dictis obstat cap. 3. de Reg. juris, ubi ex Beda dicitur: *Vilius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquatur.* Hoc quippe intelligendum est de veritate vitæ, non autem de veritate doctrinæ, aut justitiæ, ut docet Gloss. ibi, verb. *Veritas: Quæ (inquit) triplex est, scilicet bona vita: hæc nunquam omittenda est propter scandalum, & ad quemlibet pertinet. Alia justitiæ: hæc ad judicem pertinet. Alia disciplina: hæc pertinet ad Prælatum. In his aliquando aliqua omittuntur propter scandalum, 50. dist. Ut constitueretur. Et intellige quod hic dicitur, de his, quæ indispensabilia sunt: & tale jus commune, quod indispensabile est, veritas appellatur... Tale jus pro nullo scandalo relaxandum est: sed quando jus commune dispensabile est, propter scandalum receditur a jure communi.*

Triplex veritas, vitæ, doctrinæ, & justitiæ.

Atque ista triplex veritas habetur in his verbis:

*Est verum vitæ, doctrinæ, justitiæ.
Primum semper habet duo propter scandala linque.*

Iam autem constat, quòd in casu proposito non relinquatur verum vitæ, sed dumtaxat verum doctrinæ; nec omninò relinquatur, sed tantum dissimulatur ad evitandum scandalum.

53.
An quoties
peccati
contra vo-
tum licet
consulere
Matr.
Sanchez.

Sed nunquid peccat peccato scandali, aut inductionis ad peccatum, qui adstricto voto castitatis, nimis fragili, & quotidie succumbenti tentationibus venereis, sine spe alio medio illi subveniendi, consulit Matrimonium? Quæstio hæc (inquit Sanchez sup. n. 14.) ex eo pen-

Bosco de Matrim. Pars II.

det, an liceat minus malum consulere illi, quàm majus perpetrare omninò constituit, & ad illud inducere. Addo ego: etiam pendet ex eo, & potissimum, an sit minus malum, cum voto contrahere Matrimonium, quàm sæpius fornicari, aut aliter incontinenter vivere.

Et quidem de hoc secundo puncto Sanchez nihil ibi disputat, sed videtur supponere esse minus malum; uti etiam Pontius sup. n. 13. Et idem hi Auctores resolvunt, id posse fieri, supposità sententiâ, quæ docet, licere minus malum consulere ei, qui majus perpetrare omninò constituit: pro qua prolixè ibi disputat Sanchez à n. 15. existimans, eam esse veriorrem. Ego ei non immoror, quia ad hunc locum propriè non spectat.

Breviter solum dico; eam omnimodè veram esse, quando illud minus malum non consulitur absolute; sed solum comparative, id est, quando expressis terminis consulitur, ut potius minus malum faciat, quàm majus; quippè tunc manifestum est, consilium istud pro objecto suo non habere malum, sed bonum, scilicet abstinentiam à majori malo, quæ indubiè bona est; imò præcepta ei, qui majus malum omninò constituit perpetrare. Ex quo ergò capite tale consilium foret peccaminosum? Nonne si quis interrogaretur: minus malum facere debeo, an majus? Respondere poterit: ab utroque abstinentium est, quòd si alterutrum velis perpetrare, potius minus faciendum est, quàm majus? Nemo sanæ mentis potest dubitare.

54.
Licet consu-
lere minus
malum
comparati-
vè.

Tota ergò difficultas est; an liceat absolute minus malum suadere; nullâ factâ comparatione, cum intentione tamen, ut gravius malum evitetur, quod aliàs certò certius eveniet, licet ex mala alterius voluntate, absque ulla necessitate.

55.
An liceat
absolute su-
adere.

Quod addo: quia in casu perplexionis, si dari possit, id est, in casu, quo aliquis necessariò debet facere alterum peccatum, omnes concedunt, consilium minoris mali, etiam absolutum, esse bonum; quia tunc perplexus tenetur facere, quod minus est, juxta illud commune dictum: *Ex duobus malis minus est eligendum, videlicet quando vel unum, vel aliud necessariò est faciendum.* Sin autem ab utroque possit abstineri, & quispian ex pura malitia unum vel aliud vult facere, quàmvis minus potius faciendum sit, quàm majus; non tamen per hoc minus amittit suam malitiam; adeoque illud absolute suadere, multis videtur esse illicitum, aliis oppositum sententibus.

In casu per-
plexionis licet.

Quàmvis enim (inquiunt hi Auctores) non liceat absolute consulere minus malum: at dum determinato profus ad majus, consulitur minus, subintelligitur semper conditio: si majus malum facturus es; adeoque illud consilium, etsi in exteriori forma videatur absolutum, ex intentione tamen consulentis, & attentis præsentibus circumstantiis, est conditionatum seu comparativum; hoc est, licet formaliter sit absolutum, virtualiter tamen est comparativum omnibus consideratis.

56.
Etiam extrin-
secus, secun-
dum ab-
que.

Quare
consulere
malum non
semper sit
malum.

Fatentur hi Auctores, nunquam esse licitum facere minus malum, ad evitandum majus, quia juxta Apostolum Rom. 3. v. 8. non sunt facienda mala, ut veniant bona; & per consequens facienda minora mala, ad evitanda majora, quando utrumque potest & debet evitari; sed aliud est facere mala, aliud consulere mala; quia executio mali semper est absoluta, & ideo semper mala; consilium autem mali potest, secundum omnes, esse comparativum seu conditionatum; & quando formaliter & expressè tale fuerit, ab omnibus excusatur à peccato; quia tunc pro objecto non habet minus peccatum, sed tantum evitacionem majoris mali, quocumque tandem medio id fiat, & mallet consulens, ut bono modo seu medio evitaretur, quam suam intentionem expressis verbis tunc satis significat.

57.
Vicerit suff
ficere quod
consilium
sit virtuali-
ter compari-
tium.

Ergo similiter poterit excusari consilium, quod solum virtualiter est comparativum; quia tunc circumstantiæ satis significant, consulentem formaliter absolute solum intendere evitacionem majoris mali, non autem ipsum minus malum; proinde nec hoc consilium pro objecto suo habet peccatum, sed tantum evitacionem majoris peccati, quocumque tandem medio fiat, quod autem fiat medio malo, ad hoc consulens solum se habet permissivè, licet verba consilij, solitariè spectata, aliquid plus videantur innuere.

Verum enim verò parum curandum de verbis, quando ex aliis signis externis satis constat de opposita intentione loquentis; ut patet in restrictione mentali, quæ non est mendacium, quando ex circumstantiis satis potest intelligi vera mens loquentis, quamvis alioqui, consideratis solis verbis, falsum videatur enuntiare. Sic igitur in præsentis casu, si aliquis me interrogaret: an expediat contrahere Matrimonium, quid ni possem respondere, expedit proflus, subintelligendo, si nolis te continere, sed velis perseverare in continuis fornicationibus?

58.
An in casu
proposito sit
melius con-
trahere
Matr.

Dices: non est melius contrahere Matrimonium; quia semel Matrimonio contracto, velis nolis, teneris debitum reddere contra virtutem castitatis, quam tamen promissisti, & exponis te periculo sæpius petendi debitum, atque ita peccandi formaliter contra votum. At verò Matrimonio nondum contracto, mala voluntas perseverandi in continuis fornicationibus, potest per gratiam Dei mutari in melius, scilicet in perfectam observantiam voti castitatis. Atque hæc est opinio Coninck, ut sup. vidimus; & ideo consequenter docet n. 32. habenti votum castitatis, quantumcumque sæpius labenti, nunquam licere suadere nuptias; quia majus (inquit) est malum, & aliter per dispensationem in voto ei potest succurri.

Negat Co-
ninck.

59.
Oppositum
docet Pon-
tius, si aliã
viã citò suc-
curri non
possit.

Sed nunquid etiam potest ei succurri per dispensationem in voto post Matrimonium contractum? Audi Pontium supra: Homini, qui tenetur voto castitatis, parato plura committere peccata contra votum præ fragilitate sua, si aliã viã citò illi succurri non possit, potest consuli

tamquam minus malum, ut contrahat Matrimonium, cum in eo contrahendo, unum tantum peccatum committat, vitet plurima, & post contractum Matrimonium facilis sit impetratio dispensationis voti in ordine ad petendum debitum. Hæc ille. Imò facilior videtur, quam antè, cum jam perfecta observatio voti sit ei facta impossibilis.

Planè, inquis; sed ex sua culpa, quæ propterea tantò gravior fuit, quod sine justa causa fecerit sibi perfectam observacionem voti impossibilem. Quare, ut sup. retuli ex Coninck, dum spontè reddit sibi reddicionem debiti necessariam, tantum peccat contra votum, quantum fortè tota vita peccaret sæpius fornicando. Igitur hæc res dubia est, & ideo, salvo meliori, potius tali consulenda est petitio dispensacionis, cujus habet justam causam, ut sup. dixi, quam Matrimonium.

Si dixeris: contracto Matrimonio adhuc potest intrare Religionem, & ita perfectè observare suum votum; atque adeo per contractum non reddidit sibi necessariam reddicionem debiti.

Respondeo: isto fine non contraxit Matrimonium; nam per talem ingressum non succurritur ejus fragilitati, sed per usum Matrimonij; igitur ut Matrimonio uteretur, contraxit, ac proinde ut sibi redderet necessariam reddicionem debiti.

Præterea: estò possit intrare Religionem, tamen, ex Multorum opinione, non tenetur intrare; sed potest sine peccato, & consequenter tenetur, etiam primà vice reddere, scilicet post bimestre, nisi statim velit intrare Religionem. Ratio mea est: quia vel tenetur reddere, vel intrare Religionem. Religionem non vovit, immo potest fieri, ut habeat animum ab ea averrissimum: neque castitatem vovit cum tanto onere, quale est mutare statum, & fieri religiosum: votum autem non obligat ultra intentionem, quam communiter vovens censetur habere. Impletio itaque voti est ipsi facta moraliter impossibilis, cum per media ordinaria non possit illud adimplere; ad extraordinaria autem non censetur se voluisse obligare.

Nec obstat: quòd suã sponte id factum sit: in hoc enim peccavit, interim quamdiu permanent. moralis impossibilitas, non videtur obligatus. Sicuti si quis tempore, quo habebat multas pecunias, vovisset aliquas elemosinas, quamvis postea culpã suã ad tantam paupertatem deveniret, ut non possit solvere votum, nisi cadendo à pristino statu, & alium vilem vel onerosum assumendo, non foret ad hoc obligandus, ex vi talis voti, juxta communem sententiam.

Probatur secundo hæc doctrina per Extravag. Ioan. 22. Antiqua, de Voto, ubi de eo, qui post Matrimonium ratum suscepit Ordinem sacrum, ita loquitur hic Pontifex: Ad ingressum hujusmodi (intelligit ingressum Religionis) sic ordinatum, si Matrimonium consummatum non fuerit, per Diocesanos instanter moneri precipimus & induci: quòd si forsitan renuerit adimplere, ipsum, si sponsa

Res est du-
bia.

60.
Objectio.

Solvitur.

Qui con-
traxit cum
voto, non te-
netur intra-
re Religio-
nem.

61.
Occurritur
objectio.

62.

Probatur
hec doctrina
per Extravag.
Ioan. 22.

sponsu ejus insisterit, per censuram Ecclesiasticam compellendum decernimus, contractum Matrimonium consummare. Si potest & debet compelli; ergo licite talis casu consummat Matrimonium, non obstanti voto continentiae annexo Ordini sacro, nec tenetur ingredi Religionem; alioqui ad eum ingressum compellendus esset, & non ad consummationem Matrimonij, per quam impeditur ingressus.

Ergo similiter in nostro casu, Matrimonio jam contracto post emissum votum castitatis, vovens monendus & inducendus est ad ingressum Religionis; quod si forsitan renuerit, & sponsa ejus insisterit, per censuram Ecclesiasticam compellendus est Matrimonium contractum consummare: ergo potest illud consummare primam vice reddendo debitum.

63. *Confirmatur ex c. 14. de Convers. conjug.*
 Confirmatur ex cap. 14. de Convers. Conjug. ubi Innoc. 3. tractans casum, in quo mulier post contractum Matrimonium, nondum consummatum, susceperat velum viduitatis cum voto castitatis, ait: *Porrò licet prædicta mulier, videatur in veli susceptione Religionis habitum assumpsisse, si tamen velit in domo propria permanere, quasi propositum castitatis in seculo servatura, nihilominus consummandum est Matrimonium jam contractum.* Ergo supponit Pontifex licite posse manere in propria domo, & per consequens Matrimonium posse consummare, reddendo primam vice debitum post bimestre.

Non potest reddere debitum ante bimestre.
 Addo semper: *Post bimestre*; quia cum ante bimestre conjux non habeat jus exigendi debitum, nec ipse potest reddere; nam sola injuria, quæ alioqui fieret conjugii, non reddendo debitum, exculat ejus redditionem à peccato. Quotiescumque ergo, habens votum castitatis, potest absque injuria negare debitum, sive quotiescumque copula non est debita, peccat, si conjugii copuletur, sive petendo sive reddendo, & sive votum præceperit Matrimonium, sive consecutum fuerit. Hæc est communis doctrina.

64. *Quando possit ex Aversa.*
 Audiatur Aversa sup. sect. 4. §. Demum: Si quis contra votum castitatis contrahat Matrimonium, aut etiam post Matrimonium emittat votum, videndum est, qualiter impediatur ab usu conjugij. Et constat quidem, nullatenus impediri à reddendo; sed posse, imò & teneri reddere, ac si non esset astrictus voto: quia ejus votum non debet præjudicare alteri conjugii, quò minus liberè possit petere, atque adeò ipse teneatur reddere.

Quod si ex alio capite excusetur ab obligatione reddendi, utpotè intra bimestre post contractum, & nondum consummatum Matrimonium, aut si petens commiserat adulterium: tunc nec poterit licite reddere. Quia cum ex parte sua sit ligatus voto, tenebitur illud, quandoquidemque potest, adimplere. Quamvis ex solo castitatis voto non teneatur ingredi Religionem, ad hoc, ut etiam post bimestre non possit cogi ad reddendum.

65. *vid si peccat debita ante*
 Item si petens promiserat antea, & se obligaverat non petere, non tenebitur alter voto astrictus, nec licite poterit reddere; quia non potest.

Bosco de Matrim. Pars II.

test ab illo justè cogi, ideoque tenetur servare suum votum. Sed si concessisset solum licentiam vovendi, tunc Aliqui volunt, etiam illum, qui vovit, non teneri reddere. Sed dici debet, teneri. Quia illa licentia, nisi aliud additum sit, tantum refertur ad hoc, ut ille voveret castitatem, quantum poterat ex parte sua, id est, ad non petendum. Conjux ergo voto adæquato castitatis impeditur à petendo: ita ut petens, & habens copulam cum conjuge, peccet peccato sacrilegij contra votum, quamvis non peccato fornicationis contra castitatem. Hæc ille.

66. *Objectio.*
 Sed dicit aliquis; habeo votum castitatis, & prævideo me istud non observaturum, nisi ingrediendo Religionem, teneor eam ingredi: ergo etiam, qui contraxit Matrimonium cum voto castitatis, vel post contractum Matrimonium emisit votum castitatis, tenetur eam ingredi.

67. *Solvitur.*
 Respondeo N. C. Disparitatem do: quòd in casu Antecedentis, observatio castitatis sit tibi moraliter possibilis sine ingressu Religionis, implorando Divinum auxilium per orationes, jejunia &c. si ergo nolis media ordinaria adhibere, quid mirum si tenearis ad medium extraordinarium? At verò in casu Consequentis absolute impossibile est servare votum adæquatum castitatis absque ingressu Religionis.

Idemque responderi posset ad casum, in quo aliquis prævidet suam fornicationem, nisi ingrediatur Religionem; hic enim semper habet auxilia seu media ordinaria eam evitandi; si ergo nolit ea adhibere, indubiè tenetur ad medium extraordinarium. Deinde: fornicatio secundum Omnes (seclusa speciali dispensatione Dei) est peccatum formale, ad quod evitandum, etiam ipsa mors corporalis subcunda, quando alia viâ nequit evitari, quantum magis obligabit ingressus Religionis?

68. *Quid si post contractum Matr. emisit votum?*
 Sed nunquid in casu nostro potius moriendum foret, quam primam vice reddendum debitum? Videtur, quòd non; idque quia illa redditiò non est formaliter contra votum, cessante utique obligatione voti, propter superveniens impedimentum, puta, quia peccaret contra justitiam, negando copulam, nisi assumpto medio difficillimo, ad quod se non obligavit.

69. *Foris non tenetur ad ingressum Religionis.*
 Et quamvis fortè, qui post contractum Matrimonium votum emisit, debeat intrare Religionem; quia videlicet virtualiter voluit se ad hoc obligare, cum sciret se non posse aliter votum adimplere; secus tamen dicendum de eo, qui vovit antea contractum Matrimonium, nihil cogitans de Religionem, sed tantum de medijs, quibus ordinariè tale votum solet observari.

70. *Quod non contrariatur Scoto.*
 Imò etsi post Matrimonium vovisset, adhuc videtur excusari posse ab ingressu Religionis, quia censetur tantum vovisse juxta capacitatem communem talis status, scilicet ad non petendum debitum, nisi aliud constet de ejus mente; quippe vota sunt explicanda secundum cujusque statum.

71. *Neque hæc doctrina contrariatur Scoto 4. dist. 38. q. un. n. 5. ibi: Consimiliter si de peccato ageretur, videretur illicitum contrahere post votum.*

tum privatum; quia simpliciter peccat mortaliter in contrahendo cum intentione consentiendi & consummationis actum carnalem, & ideo non potest licite contrahere, nisi cum intentione non consentiendi, & per consequens intrandi Religionem. Quando etiam consummat, videtur peccare mortaliter, quia contra votum suum; licet, secundum aliquos, post primum actum non peccet mortaliter in reddendo, quia ad illud jam est obligatus vinculo fortiori: peccat tamen mortaliter petendo, quia nihil habet juris in hoc, cum renuntiaverit tali juri in voto. Ergo qui cum voto simplici castitatis contraxit Matrimonium, peccat mortaliter, secundum Scotum, illud consummando.

70.
Explicatur
doctrina
Scoti.

Respondet Scholiastes ibi: Quod ait hic n. 5. voto castitatis adstrictum peccare, ut videtur, reddendo primo debitum, loquitur quando intentione non consummationis contraxit; alioquin non peccabit reddendo. Hæc ille. Quod autem tunc peccet mortaliter, ratio est; quia virtualiter se obligavit ad ingressum Religionis, cum hic foret unicum medium subterfugendi consummationem, sive non consummationis. Sicut ergo peccaret mortaliter consummando, si expressè vovisset Religionem ingredi; quia cum adhuc esset liber ad ingrediendum, se inhabilem ad id reddidit; sic itidem peccabit mortaliter, quando contraxit post votum castitatis cum intentione non consummationis, si consummet; quia facit contra votum suum virtuale, id est, contra votum castitatis factum cum animo ingrediendi Religionem.

Igitur tali casu vel peccatur mortaliter in ipso contractu Matrimonij; si videlicet contrahens cum voto castitatis, nolit se obligare Deo ad ingressum Religionis; vel peccatur mortaliter consummando, si se voluit obligare Deo ad ingressum, & nihilominus consummet Matrimonium.

71.
Qui vovit
Religionem
ingredi
peccat i.
vice con-
summando.

Aversa,

Qui vovit
Ordinem
sacrum, pec-
cat contra-
hendo, sed
licite con-
summat.

Si quis voverat Religionem ingredi (inquit Averla sup. §. Conjux ergo) peccabit sanè, non solum incundo Matrimonium, sed etiam primà vice consummando, sive petat, sive etiam reddat: quia cum adhuc esset liber ad ingrediendum Religionem, tenebatur adimplere tale votum; quare peccat consummando, & sic se inhabilem reddendo ad ingrediendum: sed deinceps nec reddendo, nec petendo, peccabit.

Si demum votum fecerat, suspiciendi sacros Ordines, aut simpliciter non contrahendi Matrimonium, peccabit quidem contrahendo; sed deinde licite poterit consummare, ac multò magis deinceps usum conjugij exercere, etiam petendo: quia non tenetur Religionem ingredi, ut tale votum servet, & manens in sæculo, non potest jam illud servare; nec de reliquo se obligavit ad castitatem servandam. Hæc ille. Quæ sufficiunt pro hoc loco. Alia dicentur commodius, ubi tractabimus de usu Matrimonij.

Et hæcenus de impedimentis prohibentibus jure naturæ. Venio nunc ad impedimenta, quæ prohibent jure Ecclesiastico, & dico secundò:

CONCLUSIO II.

Interdictum generale potius solemnitate nuptiarum, quam ipsum contractum prohibet.

Inter impedimenta, prohibentia Matrimonium jure Ecclesiastico, primum locum obtinet Ecclesiæ veritum, quod duplex est, aliud generale, aliud speciale. De generali nobis hæc est sermo, de speciali dicam Concluf. sequenti. Voco autem interdictum generale, quo prohibentur Divina officia, administratio quorundam Sacramentorum, & Ecclesiastica sepultura, quatenus hæc omnia habent rationem participationis rerum spiritualium. Quæstio ergo impresentiarum est; an sub Sacramentis, quæ prohibentur per interdictum generale, comprehendatur Matrimonium.

Quod spectat (inquit Pontius lib. 6. c. 9. n. 7.) ad Matrimonij contractum tempore interdicti, & in loco interdicto, extra controversiam in primis est, sponsalia & validè & licitè celebrari tempore interdicti, & in loco interdicto. Quod idem de denuntiationibus dicendum est; nullus enim Canon id prohibet, & aliàs denuntiationes non pertinent ad Sacramenta, nec officia Divina. Quod si aliqui antiqui Scriptores negarunt posse tempore interdicti denuntiationes fieri in Ecclesia; ideo est, quod olim interdicti tempore non dicebatur Missa; atque ita dum Missa non perageretur, denuntiationes fieri non poterant. Hæc ille.

At cum hodie (inquit Sanchez lib. 7. disp. 8. n. 7.) liceat, servatâ moderatione cap. Alma mater, de Sentent. excommunicat. in 6., non est cur negemus, posse ibi denuntiationes fieri. Quod si forte contra interdicti formam celebraretur Sacrum, & in eo fierent denuntiationes, peccatum esset celebrare, non autem facere denuntiationes; hoc enim cum non sit officium Divinum, minimè opponitur interdicto. Ita Sanchez.

Et per consequens nullum foret peccatum facere denuntiationes in concionibus, vel aliter extra Missarum solemnità; quamvis enim Concilium Trident. præscribat, ut fiant intra Missarum solemnità, multis tamen in locis consuetudo contrarium videtur præscripsisse. In hoc ergo puncto conveniunt Pontius & Sanchez. Uti etiam in eo, quod sequitur.

Deinde (prosequitur Pontius sup. n. 2.) dubitatione vacat, Matrimonium initum tempore interdicti, & in loco interdicto, validum esse; nullo enim jure redditur irritum, & in cap. Cællanus, de Ferris, planè dicitur Romanæ Ecclesiæ consuetudinem esse, ut quocumque tempore contrahatur Matrimonium, consensu interveniente legitimo de presentia. Quod idem dicendum est, etiamsi contrahatur ab ipsis interdictis specialiter & personaliter, ut tenet communis sententia, cum Gloss. in cap. Alma mater

72.
Duplex est
interdictum,
generale &
speciale.

Quid gene-
rale.

73.
Sponsalia
& denun-
tiationes li-
cite fiunt
tempore in-
terdicti, ex
Pontio.

Idem docet
Sanchez de
denuntia-
tionibus.

74.
Matrimo-
nium ini-
tum tempo-
re interdicti
& in loco
interdicto
est validum

ter, verb. Sacramentis, de Sent. excom. in 6. Hæc ille.

75. Probatur à simili.

Subscribo, verb. Glossæ: Tenet etiam Matrimonium contractum tempore interdicti, cum teneat etiam contractum ab excommunicato majori sup. de eo qui duxit &c. Significasti. Licet enim illud sit Sacramentum, non tamen sic confertur gratia per illud, sicut per alia. Quippe per alia Sacramenta sic confertur gratia, ut solam habeant rationem Sacramenti; porro Matrimonium præter rationem Sacramenti, habet rationem contractus civilis, per quam causat indissolubilem obligationem maris & foeminae, quam causabat antequam esset Sacramentum, ita ut ratio Sacramenti quasi per accidens ei sit annexa per Christum in nova lege, de quo alibi sermo fuit.

76. Licet Matrimonium inire tempore interdicti; ex cap. 4. de Frys.

Et præterea docet Sanchez sup. n. 2. absque dubio posse licite Matrimonium iniri tempore interdicti. Constat (inquit ex cap. Capellanus, de Feriis, ubi habetur, eam esse Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, ut Matrimonium quocumque tempore contrahatur. Deinde; quod ea sola Sacramenta censentur tempore interdicti vetita, quæ purè Sacramenta sunt & omninò spiritualia. At Matrimonium est contractus quidam naturalis, cui per accidens adjecit Christus Dominus Sacramenti rationem. Hæc ille pro sua, & nostra sententia, contra Pontium sup. n. 3. ut statim videbimus.

77. Textus d. cap.

Prius refero verba d. cap. 4. Capellanus tuus (frater Episcopo) coram nobis ex parte tua proposuit, quod cum statuta Canonica declarent, nuptias tribus septimanis ante festum natiuitatis B. Iohannis Baptistæ minime celebrari debere: quidam hebdomadas illas absque interpolatione continuandas intelligunt. Alij verò inter Festum & ipsas volentes facere intervallum, illud dicunt ob reverentiam festivitatis Pentecostes fuisse statutum, quæ in septimanis illis solet intervenire quandoque, & sic à tribus diebus Rogationum ante Ascensionem Domini inchoantes usque ad octavum diem post Pentecosten (illis hebdomadis computatis) illo tantum spatio temporis celebrari nuptias non permittunt, earum celebrationem ab inde nullatenus inhibentes. Quia ergo consulti fuimus, utra istarum opinionum potior videatur: nobis & fratribus nostris apparuit, quod licet ea sit Romana Ecclesiæ consuetudo, ut quocumque tempore Matrimonium contrahatur, consensu interveniente legitimo de presenti: quia tamen à Septuagesima usque ad septem dies post Pentecosten celebrari nuptia non sinuntur, & postea etiam tribus septimanis, vel pluribus, ante festivitatem S. Iohannis, sine differentia celebrantur: posterior sententia meliori & subtiliori nititur ratione: & sive secundum Canones, à Septuagesima usque post octavas Paschæ, sive juxta consuetudinem Ecclesiæ Romanae, usque post septem dies festi Pentecostes (quod caret Octavis) nuptia suspendantur: in Dominica qua sequitur, & deinceps possunt licite celebrari. Hactenus Clemens 3. alias Celestinus.

78. In hoc textu Sanchez fundat d. doctrinam.

In quo utique jure, ut statim audivimus, Sanchez fundat suam sententiam; Pontius autem, parùm de eo jure sollicitus, oppositam docet, & fundat eam in aliis juribus, dicens: Ge-

nerali prohibitione vetitum est, Sacramenta ministrari tempore interdicti, exceptis Baptismo, Confirmatione, Pœnitentia, & Eucharistia per modum Viatici, ut colligitur ex d. cap. Alma mater, vers. Nulla Sacramenta, de Sent. excom. in 6. & cap. Quoniam, eod. ; cap. Non est vobis, de Sponsal. & cap. Quod in te, de Pœnit. & Remiss. Cum ergo Matrimonium verè & propriè Sacramentum sit, nec excipiat alibi ab ea generali prohibitione, illa comprehenditur; arg. Clement. 1. §. Porro, de Verb. signif. Hæc ille sup.

Oppositum tenet Pontius propter alia jura.

Et prosequitur n. 4. (ubi respondet ad primum fundamentum Sanchij) Verùm Auctores primæ sententiæ contendunt, receptum Ecclesiæ consuetudine, per jus ipsum approbatà in cap. Capellanus, de Feriis, ut Matrimonium quovis tempore licite celebretur, atque ita jam ex Canone excipi Matrimonium ab ea generali prohibitione.

79. Resp. ad fundamentum Sanchij.

At, nisi ego fallor, non rectè id colligunt ex prædicto Canone. Mihi enim luce meridianâ clariùs videtur, Pontificem in illis verbis tantum velle, Matrimonium quocumque tempore valere, & eam esse Rom. Ecclesiæ consuetudinem & mentem. Atque hunc esse ejus cap. sensum, mihi persuadeo, Primò, ex eo quod dicit, Matrimonium quocumque tempore contrahi, consensu interveniente legitimo de præsentibus. Quæ verba frustra & inutiliter adderentur, nisi in illis verbis de validitate tantum Matrimonij sermo esset. Quare totius ejus orationis sensus hic est: Quamvis Matrimonium, legitimo consensu de præsentibus interveniente, valeat quovis tempore: attamen præter ea tempora quæ ab Ecclesia prohibita sunt, scilicet à die Cinerum usque ad finem Pentecostes &c. licite in alijs contrahitur. Hucusque Basil.

At, nisi ego fallor, ipse fallitur: mihi enim luce meridianâ clariùs videtur, Pontificem in illis verbis velle, Matrimonium, id est, contractum Matrimonij, quocumque tempore, non solum valere, sed etiam licere; & eam esse Romanæ Ecclesiæ consuetudinem & mentem.

Rejicitur.

Atque hunc esse ejus capituli sensum, mihi persuadeo ex eo, quod dicitur in Rituali Romano tit. de Sacramento Matr. ibi: Postremò meminerint Parochi, à Dominica prima Adventus usque ad diem Epiphania, & à Feria quarta Cinerum usque ad Octavam Paschæ inclusivè, solemnitates nuptiarum prohibitas esse, ut nuptias benedicere, sponsam traducere, nuptialia celebrare convivia. Matrimonium autem omni tempore contrahi potest.

80. Quid sit sensus d. cap. Capellanus, ex Rit. Rom.

Nunquid solum validè? Plusquam meridianum est, quod Rituale loquatur etiam de licito. Ut sensus sit: Et si Matrimonium omni tempore validè & licite contrahatur, equidem à Dominica prima &c. non licent solemnitates nuptiarum, sive (ut loquitur d. cap. Capellanus) non licet nuptias celebrare, id est, solemniter contrahere Matrimonium; hoc enim propriè est celebrare nuptias.

An putas, quod in d. cap. Capellanus, per celebrationem nuptiarum, quæ conceditur extra

81. Quid in d. tem. c. intelliga.

tempora, ibi enumerata, intelligatur pri vatus contractus Matrimonij, & non etiam solemnitas nuptiarum? Scio, quod non putes; quia oppositum nimis clarum est: ergo quando ait, Romanæ Ecclesiæ consuetudinem esse, ut quocumque tempore Matrimonium contrahatur, jam manifestè distinguit inter contractum Matrimonij, & celebrationem Matrimonij. Ut sensus sit: Tametsi omni tempore valeat & liceat privatus contractus Matrimonij; equidem illis temporibus non licet celebrare Matrimonium, id est, contrahere Matrimonium cum solitis solemnitatibus.

82.
Quare dicitur: Consensu interveniente &c.

Non tamen propterea frustra & inutiliter addita sunt illa verba. *Consensu interveniente legitimo de presenti*, quippe addita sunt majoris explanationis gratia, ut sic melius & clarius significaret Pontifex, se ibi per contractum Matrimonij, intelligere privatum sive non solemnem, ad quem sufficit talis consensus, ut valeat & liceat. Hæc expositio videtur nobis magis congrua textui, & videtur approbari à Concilio Trident. sess. 24. de Refor. Matr. ubi d. cap. *Capellanus*, & alia jura antiqua intelligit, ut infra videbimus, non de ipso contractu privato Matrimonij; sed de prohibitione solemnium nuptiarum. Igitur responsio Pontij ad primum fundamentum Sanchij non subsistit. Videamus si responsio ad secundum fundamentum sit solidior.

83.
Resp. Pontij ad aliud fundamentum Sanchij.

Neque obstat (inquit sup. n. 5. quod Sacramenti ratio acciderit contractui Matrimonij ex Christi institutione. Nam cum jam verè & propriè Sacramentum sit, & in ratione Sacramenti etiam spirituale sit, & Ecclesia generaliter prohibeat tempore interdicti ministrari Sacramenta, præter Baptisimum, Confirmationem, Poenitentiam & Eucharistiam per modum Viatici, non est cur ab ea generali prohibitione excludamus Sacramentum Matrimonij. Hæc ille.

Præsertim cum rationes, propter quas d. cap. *Alma mater*, quædam Sacramenta excluduntur, non habeant locum in Matrimonio. Rationes illæ hæc verbis exprimuntur in d. cap. *Quia vero ex distinctione hujusmodi statutorum excrescit inde votio populi, pullulant hæreses, & infinita pericula animarum exsurgunt, ac Ecclesiis sine culpa earum debita obsequia subtrahuntur.*

84.
Reprobat.

Respondeo: ex prohibitione Matrimonij seu contractus Matrimonialis posse exsurgere pericula animarum, ut consideranti patet. Et quamvis nulla istarum rationum hic subesset, nihilominus semper manet verum, Matrimonium esse contractum quemdam naturalem, quod non competit aliis Sacramentis, quæ merè spiritualia sunt. Et sicut propter hanc rationem alia multa competunt Matrimonio, quæ non conveniunt aliis Sacramentis, sic quoque eadem ratio sufficiens erit, ut ab ea generali prohibitione hoc Sacramentum excludamus.

85.
Obiectio solvitur.

Si dixeris: Parochus non potest illo tempore Sacramenta ministrare. Responsio in promptu est: Parochum hinc non esse Ministrum, ut ex alibi dictis constat. Qui autem ponunt eum

Ministrum, responderent, Parochum posse ministrare Sacramenta, quæ excluduntur ab ea generali prohibitione; adeoque hæc obiectio nullius est momenti.

Atque jam dicta vera esse, etsi ipsi contrahentes sint specialiter & personaliter interdicti, docet Sanchez sup. n. 5. dicens: Nec quidquam refert, si contrahentes sint specialiter & personaliter interdicti: possunt enim licitè Matrimonio copulari. Quod sub illo interdicto non comprehendatur Matrimonium, nisi expressum sit. Quia Matrimonium tanquam contractus, cui per accidens ratio Sacramenti advenit, sua specialia impedimenta fortitur, nec interdicti solet instar aliorum Sacramentorum. Hæc ille cum aliis, quos citat.

Nihil officij, quod ipsi contrahentes sint specialiter interdicti, ex Sanchez.

Porrò oppositum videtur Suario de Censur. disp. 33. sect. 1. n. 52. probabilius: Nam (inquit) illos omninò separat Ecclesia à participatione Sacramentorum. Et confirmari potest: nam excommunicatus non potest licite Matrimonium contrahere; ergo nec interdictus specialiter: nam æquiparantur quoad separationem à Sacramentis.

86.

Oppositum docet Suarez, & probat. Confirmat exemplo Excom.

Si dixeris: excommunicationem prohibere etiam contractus, & in hoc differre ab interdicto. Contra (inquit ille) primò: quia excommunicatus contrahens Matrimonium, non solum peccat, ut communicans in humanis, sed etiam ut participans in Divinis; aliàs solum venialiter peccaret: cum tamen constet peccare mortaliter; sed interdictus specialiter, æque est exclusus à participatione Divinorum: ergo &c.

Resp. ad hoc excom. plurim rejicitur 1.

Deinde, sumi videtur efficax argumentum ab excommunicatione minori: nam illa non privat communicatione humanà, nec contractibus; & nihilominus, qui solà illà ligatus est, non potest sine gravi crimine Matrimonium contrahere: quia est separatus à participatione Sacramentorum, juxta cap. ult. de Clerico excom. ministrante: ergo à fortiori idem dicendum est de specialiter interdicto: nam est gravior censura, & quoad hoc eundem effectum habet secundum jura. Hæc ille. Quæ tamen non carent difficultate.

87.

Secund.

Atque idem videtur Suario dicendum de interdicto generali personali: nam etiam (inquit sup. n. 53.) qui illo tantum sine culpa propria ligati sunt, non videntur posse Matrimonium contrahere: quia nullo jure excipiuntur, & alioqui est generalis prohibitio, præterquam in solis casibus, à jure expressis, juxta cap. *Si c. 16. de sententia*, de Sentent. excom. in 6. ubi de interdictis per generale ac personale interdictum, dicitur: *Non debent alicubi (casibus expressis à jure dumtaxat exceptis) audire Divina, vel Ecclesiastica recipere Sacramenta.* Ubi Gloss. verb. *Expressis*, solum allegat jura, de Baptismo, & Confirmatione, & Viatico loquentia.

88.

Idem docet Suarez de interdicto generali personali.

Et in d. cap. *Alma*, etiam dicitur: *Certis casibus & Sacramentis exceptis.* Ubi Gloss. de Matrimonio solum dicit: *Tenet etiam Matrimonium;* non verò ait: *Licet.* Hactenus Suarez.

Antequam autem ad singula respondeam,

89.

tran- Vis etiam

transcribo etiam ea, quæ habet circa eandem controversiam n. 54. Deinde (inquit) idem consequenter & cum proportione videtur dicendum de interdicto locali: nimirum ex vi illius non licere in loco interdicto Matrimonium contrahere, propter similem rationem. Nec video probabilem causam hoc permittendi; cum neque sit tanta necessitas statim Matrimonium contrahendi, nec sit difficile extrâ locum interdictum illud contrahere. Et quidem cum præsentia Parochi, vel Sacerdotis, habentis ejus licentiam, hodie necessaria sit, malè ille faciet, si in loco interdicto illi assistat, & suum qualecumque ministerium exhibeat.

90. Atque hæc quidem videntur vera in rigore juris. Si tamen opinio contraria ita prævaluit, usuque recepta est, ut contrarium consuetudinem induxisse censeatur, ratione consuetudinis dici potest exceptio introducta; adeoque jam ita valere, ac si jure esset facta. De hac verò consuetudine, quia ad factum spectat, mihi satis non constat, & in personalibus interdictis non credo illam esse, & maximè in specialibus; in localibus autem generalibus facilius posset tolerari. Ita Suarez.

Doctrina Sanchez non fundatur in consuetudine. Equidem quod attinet ad consuetudinem, de qua ibi loquitur d. Auctor, ea in his partibus, in quibus interdictum rarissimum est, & penè nullum, non facile potest constare; unde Conclusionem nostram non fundamus in hujusmodi consuetudine, quæ indubiè sufficeret, si vera esset. Sed, ut vidimus, fundamus eam in ipso jure scripto; tum argumento negativo, quia nupiam in jure scripto prohibetur expressè Matrimonium etiam personaliter & specialiter interdicto; tum argumento positivo ex d. cap. Capellanus, in quo videtur concedi contractus Matrimonij extrâ tempora ibi enumerata.

91. Respondet Suarez Sup. n. 51. ad hunc textum: Quod in cap. Capellanus, dicitur, satis juridicè exponitur, quòd omni tempore non prohibito potest Matrimonium contrahi; vel certè, quòd licet possit omni tempore, non tamen omni loco, neque inter quascumque personas; sed circumstantiis servatis, quas jura disponunt. Eò vel maxime, quòd in illo textu non dicitur, Matrimonium omni tempore contrahi posse, sed: Quocumque tempore contrahi (id est, validum esse) consensu interveniente legitimo de presenti. Hæc ille.

Non approbatur. Fateor: in illo textu non dicitur expressè, Matrimonium omni tempore contrahi posse; sed ita debere intelligi, sup. declaravimus, & ita eum intellexit Rit. Rom. sup. ubi distinguens inter solemnitatem nuptiarum, & Matrimonium, ait: Matrimonium autem omni tempore contrahi potest. Igitur etiam tempore interdicti, id est, in loco interdicti, & à personis interdictis, nisi ostendatur aliquod jus, quod tempus illud, sive locum & personas excipiat.

92. Ostenditur, inquis, cap. Si sententia, de Sent. excom. in 6. ubi sic legitur: Cum verò alcuus terra populus interdicto notatur, singulares ex eo persona, quas interdictas esse constat (ne sententia ef-

fectu careat, cum Divinorum auditio & Sacramentorum perceptio populo ut universis non competant) non debent alicubi (casibus expressis à jure duntaxat exceptis) audire Divina vel Ecclesiastica recipere Sacramenta.

Videatur etiam d. cap. Alma mater, ubi idem Pontifex Bonifacius 8. ait: Sane à nostris dudum fuit Prædecessoribus constitutum, ut in terris seu locis Ecclesiastico suppositis interdicto nulla (certis casibus & Sacramentis exceptis) Divina celebrentur officia, vel ministrantur Ecclesiastica Sacramenta.

93. Porro in illo jure non excipitur, nisi Sacramentum Penitentia, ibi: Concedimus, quòd tempore interdicti ab homine vel à jure prolato, non tantummodo morientes, sed etiam viventes, tam sani etiam, quam infirmi ad penitentiam (qua propter pronitatem & facilitatem hominum ad peccandum summe necessaria est) licitè admittantur &c. De aliis autem Sacramentis nulla fit ibi mentio.

At verò, in cap. Responso, de Sentent. excom. in t. 43. de excipitur Baptismus & Confirmatio, ibi: Præterea quævis, cum Ferrariensis civitas sit interdicto supposita, & ideo sint ibidem (præter Baptisma & Confirmatio) universa Sacramenta Ecclesiastica interdicta, an liceat tibi Baptizatos pueros in frontibus consignare. Super quo respondemus, quòd sicut baptizari possunt pueri, sic & baptizati ad Confirmationem in frontibus à Te possunt sacro chrismate deliniri.

94. Eucharistia quoque per modum Viatici claris verbis excipitur. cap. Quod in te, de Pœnitent. & remiss. in principio: In illo verbo, per quod penitentiam morientibus non negamus (tempore interdicti) Viaticum etiam, quòd verè penitentibus exhibetur, intelligi volumus, ut nec ipsum decedentibus denegetur. Si ergò Ecclesia judicasset, etiam Matrimonium non esse denegandum, cur & ipsum hic aut alibi expressis verbis non exciperet à dictis generalibus prohibitionibus?

Respondet Sanchez sup. n. 8. Quia id supponitur tamquam manifestum, & generali consuetudine Ecclesie receptum, ut nunquam intelligatur prohibitum Matrimonium, & excipiuntur ea Sacramenta, quæ merè spiritualia sunt, & ad actum Ordinis pertinent. Hæc ille.

95. Sed contra facit: quòd Matrimonium nupiam in jure specialiter prohibeatur excommunicato, & tamen intelligitur prohibitum per generalem prohibitionem participationis seu receptionis Sacramentorum.

Pro responsione nota: tempore interdicti non tam prohibitam esse receptionem Sacramentorum, quàm administrationem certorum Sacramentorum, supposito semper statu gratiæ. Quàmvis enim in d. cap. Si sententia, fiat mentio receptionis; attamen d. cap. Alma mater, solum meminit ministerij Sacramentorum, ut patet ex verbis sup. allegatis. Quo datur intelligi, quòd Ecclesia (ut notat Coninck disp. 17. n. 50.) per interdictum solum aliis subtrahat ea, quæ ipsi à Christo dispensanda commissa sunt, qualia sunt omnia officia Divina, & ea Sacramenta, quæ per suos Ministros dispensat: tale autem nullo modo est Matrimonium; nam hu-

jus

ius dispensatio non est commissa Ecclesiae, sed ipsis contrahentibus; quare eam per interdictum spoliari non possunt: nam aliàs in re omnino propria, plurimi omnino innocentes, gravissime læderentur ac punirentur. Hæc ille.

96. *Interdictum directè respicit eos, qui nomine Ecclesiae conficiunt, vel administrant Sacramenta; excommunicatio ipsos excommunicat.*

Igitur interdictum directè respicit eos, qui nomine Ecclesiae conficiunt & administrant Sacramenta fidelibus; indirectè autem ipsos fideles, qui petunt sibi administrari Sacramenta. At verò excommunicatio directè afficit ipsos excommunicatos, eisque apertè prohibet susceptionem Sacramentorum cap. 10. de Clerico excom. &c. *Si celebrat minori excommunicatione ligatus, licet graviter peccet &c.* Et infra: *Peccat autem conferendo Ecclesiastica Sacramenta; sed ab eo collata virtutis non caret effectu, cum non videatur a collusionem, sed participatione Sacramentorum (qua in sola consistit perceptione) remotus.*

Major excommunicatio prohibet communionem fidelium.

Præterea ligato excommunicatione majori prohibetur communicatio fidelium, cap. 59. de Sent. excom. *Si quem sub hac forma verborum: Illum excommunico, vel simili, a iudice suo excommunicari contingat: dicendum est, cum non tantum minori, quæ à perceptione Sacramentorum, sed etiam majori excommunicatione (qua à communione fidelium separat) esse ligatum.*

Et verò quis ambigat, contractum Matrimonij esse communionem fidelium? Imò, secundum Omnes, gravis est communicatio; maxime quia licet ex primaria institutione tantum sit contractus civilis, equidem annexam habet rationem Sacramenti; adeoque est communicatio, seu communicatio in re sacra.

97. *Secus interdictum.*

Sed nunquid hæc communicatio prohibita interdicto etiam personaliter? Pater quod non. Quid ergo mirum, si ligatus excommunicatione majori, peccet mortaliter, contrahendo Matrimonium; secus interdictus etiam personaliter?

Quare excommunicatus contrahendo Matr. peccat.

Unde excommunicatus contrahens non peccat solum, quia confert & recipit Sacramentum; sed etiam, quia communicat cum fidelibus in re sacra, quæ communicatio est mortalis, esto res illa sacra, in qua communicat, non foret Sacramentum. Et ita responsum est ad primum argumentum Suarj.

98. *Quare excommunicatio minor, potius quam interdictum, prohibent Matr.*

Ad instantiam ejus, de excommunicatione minori, quæ non privat communionem fidelium, patet responsio ex jam dictis, nimirum illam excommunicationem directè prohibere excommunicato susceptionem Sacramentorum; interdictum autem, etiam personale, solum indirectè; per hoc utique, quod ministris Ecclesiae prohibetur Sacramenta fidelibus ministrare: propriè autem non ministrant Sacramentum Matrimonij in communiori sententia, quam suo loco secuti fuimus; ergo neque interdicto prohibetur fidelibus illud suscipere, vel ministrare.

99. *Interdictum non prohibet, docet Coninck & Aly. Probatur 1. mō: quia per interdictum non prohibentur ex Panorm.*

Ita nobiscum docet Coninck sup. n. 48. citans Navarrum c. 27. n. 179. Sylvest. verb. Interdictum, §. n. 9. & Panormitanum in cap. Non est vobis, de Sponsal. qui dicit eam esse communem sententiam, Probatur, inquit, pri-

contractus: Matrimonium autem primo & per se habet rationem contractus.

Respondet Suarez sup. n. 51. Hoc non tollit, quin sit etiam Sacramentum. Quæ ratio Sacramenti principalior est, & alia ratio contractus per illam elevatur, & idè sequitur, ut ita dicam, forum, vel prohibitionem, aut concessionem ejus. Hæc ille.

Sed contrà: etsi ratio Sacramenti sit dignior, tamen si tam ipsius institutionem, quam ipsum & contrahentium intentionem spectemus, primo & per se habet rationem contractus: rationem autem Sacramenti accessoriè ac per accidens; quia & prius tempore, & intentione, est institutum, ut sit contractus, & postea elevatum ad esse Sacramenti. Item: essentialiter, & ex natura sua, habet rationem contractus; rationem verò Sacramenti aliunde, & per accidens, cum sine ea esse possit. Similiter: omnis communiter illud contrahens, primo & per se intendit ipsum contractum; Sacramentum verò solum per accidens, quatenus illi conjunctum est: undè eodem modo contraheret, etsi hoc abesset. Cum igitur accessorium, & per se, sequatur id, quod est principale, & per se, Matrimonium magis debet sequi permissionem contractus, quàm prohibitionem generalem Sacramentorum. Ita Coninck sup.

Et reverà rationem contractus non debere sequi forum Sacramenti, nimis manifestum est in aliis multis, quæ obveniunt Matrimonio particulariter præ aliis Sacramentis, præcisè ratione contractus; ut quod ipsi contrahentes sint ministri & suscipientes Sacramentum, quod contrahi possit per procuratorem, sine verbis propriè dictis &c.

Pars quidem dignior trahit ad se minus dignam; sed tunc solum, quando non est diversa ratio in parte minus digna, & pars dignior est etiam principalior, sive principaliter intenta. Sic quippe oleum non benedictum in minori quantitate validè miscetur benedicto, id est, tota fit benedicta per illam mixtionem; quia principalior pars est benedicta: secus oleum non benedictum in majori quantitate; quia licet etiam tunc oleum benedictum sit dignius; tamen non est principalis pars istius mixti, sed minus principalis; & idè oleum benedictum trahitur ad non benedictum, & fit non benedictum.

Ergò consimiliter dici posset in casu præsentis, potius Sacramentum debere sequi forum contractus, quàm vice versà; quia licet ratio Sacramenti dignior sit, ratio tamen contractus est principalior, ut ostensum fuit. Præsertim cum aliàs in generali alicujus provinciæ aut populi interdicto, infiniti propè homines etiam innocentes cogentur, fortè etiam per aliquot annos, nullum Matrimonium contrahere, ex quo gravissima sequerentur incommoda ac innumeræ fornicationes. Quæ erat una ex rationibus, quare d. cap. Alma mater, tempore interdicti permittitur Sacramentum Concessionis; ut sup. expendimus.

Potro

Porro ex hoc, quod ligatus minori excommunicatione nequeat contrahere Matrimonium, quæ, amabo, sequuntur incommoda? Neque enim excommunicantur innocentes; & nocentes excommunicati possunt, si verè peniteant, facile absolutionem ab excommunicatione obtinere. Quare (inquit Coninck sup. n. 50.) sicut hæc sententia est communior, ita etiam verior.

103.
In Ecclesia specialiter interdicta, potest ministrari Matrim. ex Sanchez.

Ex qua utique consecrarium est, in Ecclesia, specialiter interdicto supposita, posse ministrari Matrimonium, & alia Sacramenta, quæ tempore interdicti licite possunt ministrari. Ita docet Sanchez sup. n. 6. quia nulla reperitur prohibitio, quod ea Sacramenta ab omni interdicto exempta sint. Et per consequens, sicut Parochus potest ministrare alia Sacramenta jure excepta; sic itidem assistere Matrimonio absque ullo peccato, quia contendimus, Matrimonium non minus exemptum esse ab interdicto, quam alia Sacramenta, expresso jure exempta.

104.
An liceant solemnes nuptia. Probatur, quod sic per Reg. juris 42. in 6.

Sed nunquid etiam licent solemnes nuptiæ, seu sponzorum benedictiones? Videri posset, quod sic, per Reg. 42. de Reg. juris in 6. Accessorium naturam sequi congruit principali; jam autem benedictiones istæ sunt accessorium Matrimonij; ergo si hoc licet, etiam istæ licitæ erunt.

Confirmatur.

Confirmatur; quia concessis tempore interdicti Baptismo & Confirmatione, conceditur consecratio Chrismatis, quod accessorium est, cap. 19. de Sent. excom. in 6. Quoniam in Baptismo & Confirmatione (quæ nedum pueris, sed & adultis propter moræ periculum exhiberi possunt licite tempore interdicti) Chrismatis utimur unctione, posse (licet terra interdicta existat) Chrismata die Cæna Domini confici, dubium non existit.

Ubi Gloss. verb. Dubium: Si tempore interdicti permittuntur Sacramenta, in quibus utimur Chrismate, & vetus Chrisma non debet esse usui; ergo restat, quod permissum intelligatur, eo tempore die Cæna Chrismata conficere: quia concessio principali, & accessorium. Ergo consimiliter cum nuptiis soleat ex constitutione Ecclesiæ adhiberi solemnis benedictio, concessio Matrimonio, videtur etiam concessa solemnis benedictio.

105.
Sanchez tenet oppositam sententiam, & probat eam.

Nihilominus (inquit Sanchez sup. n. 10.) dicendum est, non posse conferri. Quia benedictio nuptialis est officium Divinum, & ad actum Ordinis pertinet, cum solus Sacerdos possit sponsum & sponsam benedicere; idque precibus & officio peculiari ab Ecclesia institutis, & in Missarum solemnij. Cum ergo tempore interdicti illicitè fiant Divina officia, secluso speciali privilegio, aut dispensatione, liquet profectò quod nuptiæ illicitè benedicantur.

Ubi tamen, & quando Divina officia licite fierent per speciale privilegium aut dispensationem, etiam licite nuptiæ benedicerentur; non enim est major ratio de uno officio, quam de alio, nisi aliquod particulariter exciperetur; & eo semper salvo, ut laici quales sunt necessariò contrahentes Matrimonium, possint ex privilegio Divinis officiis interesse. Quando autem &

Bosco de Matrim. Pars II.

ubi, ac quomodo liceat Divina officia celebrare tempore interdicti, videre poteris in d. cap. Alma mater. Non spectant hæc ad presentem tractatum, & ideo supersedeo longiori examini. Vide Sanchium sup. à n. 11.

Quid ergo, inquis, ad Regulam juris sup. ex adverso productam? Dic (ait Sanchez sup. n. 20.) illam intelligi; ubi est eadem ratio in accessorio & principali; neque est dispositio aliqua specialis in accessorio. At non est eadem ratio in Matrimonio, & benedictionibus nuptiarum: illud enim non spectat ad Divina officia, tempore interdicti verita, secus de his. Deinde; de Matrimonio nulla est dispositio prohibens, secus de benedictionibus; interdicuntur enim generali prohibitione Divinorum officiorum tempore interdicti. Hæc ille.

Appositè Canisius in d. Regulam ait; eam ita exaudiendam esse, nisi & ipsum accessorium certà quâdam ratione principale sit, ut in specie cap. Debitores, 6. extrâ de Jurejur. ubi juramentum de solvendis usuris impleri jubetur, etiam si ipsa obligatio usurarum, cui accedit, non subsistat. Quia id evenit, quod ex juramento propria obligatio nascatur inter Deum & jurantem, ut proinde juramentum ibi certà quâdam ratione principale sit. Et sic etiam in casu nostro benedictio nuptiarum quâdam ratione principale est, scilicet in quantum est officium Divinum, quale officium non est Matrimonium. Igitur argumentum istud satis infirmum est.

Ad confirmationem ejus respondet Sanchez sup. prorsus disparem esse rationem. Quia Chrismata est accessorium tamquam de Confirmationis essentia; & de necessaria sub præcepto Baptismi decentia, solumque potest die Jovis sancti confici, & quotannis renovari debet. Quare si tunc ratione interdicti non conficeretur, ea Sacramenta ministrari validè, si sit Confirmatio, aut decenter, si sit Baptismus, non possent. Quæ rationes in benedictionibus nuptialibus locum non habent. Hæc ille.

Video quorundam repositionem, putà: veteri Chrismate utitur licite, qui novum nondum accipere potuit; adeoque si vetus Chrismata sufficeret pro tempore interdicti, estò non renovaretur in die Jovis sancto, adhuc validè & decenter possent administrari hæc Sacramenta.

Interim cum fieri posset, quod vetus Chrismata non sufficeret, voluit Ecclesia generaliter excipere ab interdicto consecrationem Chrismatis. Ostendat aliquis, ubi in jure eximatur ab interdicto benedictio nuptiarum, & idem dicemus de ea, quod de consecratione Chrismatis.

Ceterum liquet, quod hæc benedictio, neque ad validum, neque ad licitum Matrimonium sit omni tempore necessaria, ut patebit ex infra dicendis de tempore feriato; quare nulla fuit necessitas eam excipiendi à tempore interdicti.

Istud pro limite hujus Conclus. addiderim ex Sanchio sup. n. 19. Si interdictum locale sit, posse conjuges extrâ eum locum benedici. Quia interdictum locale non ligat extrâ eum locum quem afficit, cap. Si sententia 16. de Sent. ex-

H

106.
Resp. ad Regulam juris ex Sanchez.

107.
Quomodo intelligenda d. Reg. ex Canisio.

Resp. ad confir. ex Sanchez.

108.
Expenditur.

109.
Conjuges possunt benedici extrâ locum interdictum, ex com. Sanchez.

com. in. 6. ibi: *Ceterum cum propter delictum Domini, vel Rectoris est civitas interdicta, cives ejusdem (qui culpabiles non existunt, dummodo & ipsi propter Dominum vel Rectorem puniendum in eis non fuerint interdicti) possunt extra ipsam licite interesse Divinis.*

Limitatio
hujus do-
ctrinae.

Intelligenda itaque venit hæc doctrina Sanchezij, dummodo conjuges non existant culpabiles, & ipsi propter Dominum vel Rectorem loci puniendum in eis non fuerint interdicti. Id est, intelligitur de conjugibus, qui merè localiter sunt interdicti; secus de iis, qui etiam personaliter.

110.
Quid si so-
lus vir sit
personaliter
interdictus.

Sed quid si solus vir sit personaliter interdictus? Respondeo: si est interdictum personale speciale, sive solus vir, sive sola mulier illo sit adstrictus, nullibi fas est illas benedictiones nuptiales recipere, donec conjux ille, interdicto ligatus, absolvatur; quia interdictum istud speciale personæ, ipsum quocumque se transferentem comitatur; instar aliarum censurarum, donec absolutio accedat; jam autem benedictio nuptialis utrumque conjugem afficit.

Fœmina for-
tior forum
viri. Et ideo
cum viro
non interdi-
cto potest
benedici.

Sin autem fuerit interdictum personale generale, & sola sponsa eo ligetur, potest in loco non interdicto unà cum viro benedici. Quippe cum vir interdicto minimè affectus sit, uxorque fortiatior forum, munera, & honores sui viri (1. Fœmina, 8. ff. de Senat. Fœmina nupta clarissimis personis, clarissimarum personarum appellatione continentur. Et 1. fin. Cod. de Incolis: Mulieres honore maritorum erigimus, & genus nobilitamus, & forum ex eorum persona statuimus) gaudet eà viri non interdicti immunitate, ut benedici possit. Nam statim atque Matrimonio jungitur, definit esse de populo interdicto.

Pontius.

Quod intellige (inquit Pontius l. 6. cap. 9. n. 9.) ubi benedictiones conjugio superveniunt; non autem ubi consuetudo est præmittendi benedictiones. In eo enim casu, cum nondum sortita sit forum viri, adhuc est de populo interdicto. Hæc ille.

111.
Quid si so-
lus vir sit
specialiter
interdictus.

Sed quid si solus vir eo interdicto ligatus sit, aut uterque conjux? Non licet benedictiones nuptiales, etiam extra locum interdictum, recipere, nisi vir domicilium mutet; tunc enim licebit in loco non interdicto. Ratio est: quia cum vir maneat pars illius civitatis personali interdicto suppositæ, dum aliò non migrat, animo domicilium transferendi, eodem interdicto personali ligatus manet, instar aliorum civium, d. cap. si sententia, cum ibi notatis; ac proinde uxor non poterit unà cum viro sic interdicto benedici. Ita Sanchez sup. cum aliis quos citat. Atque hæc sufficient pro hoc loco de interdicto generali, quod propriè non intelligitur impræsentiarum per ly Ecclesiæ vetitum.

Sanchez.

Rogas: quid ergò propriè intelligatur? Respondeo: interdictum speciale, id est, prohibitio particularis non à Jure, sed ab homine, quæ interdum fit certis aliquibus personis, ne contrahant Matrimonium, de quo interdicto instituitur.

CONCLUSIO III.

Non solum Pontifex aut Episcopus, sed etiam Parochus specialiter interdicat.

DE Pontifice nemo Catholicorum dubitat, quin prohibere queat particularibus personis, ne Matrimonium vel pro certo tempore, vel etiam pro semper inter se contrahant. Nec tantum prohibere, sed etiam irritare posse Matrimonium contrahendum, præced. Sect. Conclus. 3. satis ostensum fuit. Sed & Conclus. 2. probavimus; potestatem constituendi impedimenta dirimentia, Pontificem sibi reservasse privativè, non tantum quoad Principes sæculares, sed etiam Ecclesiasticos se inferiores. Videantur ibi dicta.

112.
Pontifex
potest prohibere Matr.
particularibus personis.

Cum autem ex nullo jure constet, Pontificem sibi reservasse potestatem interdicendi Matrimonium, absque irritatione, privativè ad Episcopos, nulli dubium esse debet, nec verò potest, Episcopos etiam hodie particularibus personis interdicere Matrimonium, seu prohibere contrahendum. Ad ipsos quippe spectat judicare causas matrimoniales; ergò ob justas rationes, v. g. ad sedanda scandala, vel ad inquirendum de impedimentis, quæ fortè latent, aut ne oriantur graves aliqua rixæ, vel ob alicujus Festi venerationem, possunt Episcopi aliquibus in particulari prohibere Matrimonium, æquè atque imponere alia præcepta personalia, aut etiam leges communes, in quibus eorum potestas non est restricta; sicut, ut mox dictum est, non videtur restricta quoad impedimenta merè prohibentia, & maximè quoad interdictum speciale, quod sæpius in diversis occasionibus occurrentibus potest esse necessarium pro salute animarum, & tranquillitate Ecclesiæ, ipsis subjunctæ; adeoque nullatenus conveniebat, quoad hoc restringi eorum potestatem. Quare non est verisimile, Pontificem eam restrinxisse. Hæc ergò certa manent.

113.
Id ipsum
possunt E-
piscopi.

Iuste causa
prohibendi.

Porrò dubitatur de Parocho. Ratio dubitandi est: quia ipse, utpotè carens jurisdictione in foro externo, non est judex Ecclesiasticus, ad quem tamen solum pertinet cognoscere de causis Matrimonialibus; & per consequens, ad eum privativè videtur spectare interdictum speciale Matrimonij, quod prærequirit cognitionem causæ. Ceterum (inquit Alex. 3. c. 1. de Confang.) tuam prudentiam volumus non latere, quod non sint causa Matrimonij tractanda per quoslibet, sed per Iudices discretos, qui potestatem habeant judicandi (scilicet in foro externo) & statuta Canonum non ignorent. Cum ergò Parochus non sit judex in foro externo, sed tantum in foro sacramentali, quo jure potest prohibere Matrimonium?

114.
An etiam
Parochi id
possint. Ra-
tio dubitan-
di ex c. 1.
de Confang.

Ceterum (inquit Sanchez lib. 7. disp. 6. n. 6.) tenendum est id posse etiam Parochum. Quia aliud est causas Matrimoniales pertractare, id enim judicialem earum indaginem importat,

Probatur ex
Sanchezio,
quod possint.

ac proinde solius iudicis Ecclesiastici est. Et hoc est, quod deciditur c. 1. de Confang. Aliud autem est Matrimonium impedire ad tempus, & hoc Parochis incumbit. Hæc ille.

115. *Parochus non potest judicialiter de impedimento cognoscere; c. fin. de Claud. despons.* Unde non potest Parochus cognoscere judicialiter de impedimento, ut alibi diffusius diximus; sed potest & debet impedimentum ad Ordinarium deferre, & interea Matrimonium interdiceret; arg. cap. fin. de Claud. despons. *ibi: Cum autem apparuerit probabilis conjectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expressè, donec, quid fieri debeat super eo, manifestis constiterit documentis.*

potest tamen interea Matr. interdiceret. Interdicatur (inquam) expressè. Sed à quo? Utique à Presbyteris: nam illos ibi alloquitur Pontifex Innoc. 3. dicens: *Statuimus, ut cum Matrimonia fuerint contrahenda, in Ecclesia per Presbyteros publice proponantur &c. & ipsi Presbyteri nihilominus investigent, utrum aliquod impedimentum obstat. Cum autem &c. ut sup.*

Intelligit extransjudicialiter. Et §. finali sic scriptum habemus: *Sanè si Parochialis Sacerdos tales conjunctiones prohibere contempserit &c.* Ergo officij eius est prohibere, scilicet extrajudicialiter, nam judicialiter prohibere est actus jurisdictionis externæ, qui non competit Parocho.

116. *Peccant qui contra huiusmodi interdictum contrahunt, ex d. c. fin.* Neque dubites peccare, qui contra interdictum huiusmodi, etiam solius Parochi, contrahunt. Sequitur quippe in d. §. fin. *Sed his qui taliter presumpserint etiam in gradu concesso copulari, condigna poenitentia injungatur.* Ubi Gloss. verb. *Poenitentia, inquit: Nota, quod puniuntur contrahentes, & tamen nullum subest impedimentum: sed illud ideo fit; quia contrahunt contra interdictum Ecclesie; unde non puniuntur propter impedimentum, sed quia mandatum Ecclesie contemnunt, inf. de Matr. contr. contra interdictum Ecclesie c. 1. ibi: Mandamus, quatenus si est ita, presatam mulierem (ne mandatum tuum contemptibile videatur) ad domum matris redire compellas, & imposta sibi de tanto excessu poenitentia condigna &c.*

Item c. 1. §. 2. de Matr. contr. &c. Et cap. 2. eod. ibi: *Licet enim contra interdictum Ecclesie ad secunda vota transire non debuerit, non est tamen conveniens, ut ob id solum Sacramentum conjugij dissolvatur, alia tamen Poenitentia eis debet imponi; quia contra prohibitionem Ecclesie hoc fecerunt.* Ergo contrahendo peccarunt.

117. *Objectio.* Procul dubio, inquis; quia contra præceptum Episcopi. Sed quis dedit Parocho potestatem præcipiendi suis parochianis sub peccato? Nunquid & leges poterit ferre, sicut Episcopus?

Solvitur. Respondeo: quàmvis Parochus vi præcisè sui officij nequeat passim leges condere, aut imponere parochianis præcepta personalia in foro externo obligantia sub peccato; equidem in hoc casu ex speciali concessione juris communis d. cap. fin. id potest, ut patet ex verbis sup. allegatis.

118. *Quale sit peccatum.* Sed quale peccatum est? Nonnulli (inquit Pontius sup. c. 7. n. 8.) lethale asserunt, alij tantum veniale, ut refert Em. Sa. verb. *Imped. Matr. non divinentia, n. 1.* Ego tamen existimo, id decidendum juxta generalem doctrinam in *Bosco de Matrim. pari II.*

materia de Legibus, pensandumque ex materia & circumstantiis, quando ea prohibitio obliget sub mortali, quando sub veniali; poterit enim contingere, ut aliquando lethalis culpa, aliquando venialis sit transgredi eam prohibitionem: frequentius tamen existimarem, committi lethalem culpam. Idque colligo, tum ex gravitate materiæ, tum etiam ex poena apposta, separationis scilicet, quæ cum gravis poena sit, non nisi ob gravem culpam deberet imponi. Hæc ille.

119. *An bene probetur ex gravitate poenæ.* Ast ubi apponitur illa poena? Respondeat Pontius sup. n. 7. Cæterum quàmvis Matrimonium contra simplex interdictum valeat; attamen in poenam separandi sunt conjuges ad tempus cap. 1. de Matr. contr. contra interd. Eccles. ibi: *Et imposta sibi de tanto excessu poenitentia condigna, postquam in domo materna per mensem steterit, ad tertium reverti permittas.*

Verum enimverò ibi imponitur certum tempus separationis, scilicet per mensem, cum tamen Pontius sup. dicat: *Tempus autem, quo separati remanere debent, arbitrium est, ut communis tenet DD. sententia.*

120. *Soli conjugis culpabili est imerdicendus usus conjugij, ex Sanchez.* Respondetur: Mensis ille ponitur in eo textu gratiæ exempli, & non ad arctandam iudicis facultatem. Ita Sanchez sup. disp. 2. n. 14. Ad dit: *Soli autem conjugij, culpæ participi, est interdicens usus conjugij, nimirum ne debitum petat, quàmvis reddere debeat. Conjugum enim illius expers, minimè puniendus est. Quod si uterque reus fuerit, utrique est eadem poena injungenda, & usus Matrimonij omnino prohibendus, eo separationis tempore. Quod si periculum incontinentiæ subsit, non separandum est Matrimonium, sed alia poenitentia injungenda.* Hæc ille.

121. *Gravitas poenæ non probatur ex fide violata prioris sponsi, & quia disponere se permisit à fratre sponsi; & quia mandatum Ecclesie contempfit.* Sed quæro ego: d. cap. 1. loquitur de sola violatione interdicti? Glossa in d. cap. verb. *Excessu, specificans eum excessum, ait: Scilicet de fide violata prioris sponsi, & quia disponere se permisit à fratre sponsi; & quia mandatum Ecclesie contempfit.* Ecce triplex delictum, propter quod imponitur d. cap. poena separationis ad mensem. Ergo propter solam violationem interdicti Ecclesie imponenda est poena separationis, idque ad tempus arbitrium, qualis consequentia? Nisi ergo accesserit communis sensus DD. ex d. cap. præcisè non probatur efficaciter intentum.

122. *Sequitur.* Sed neque ex cap. fin. eod. *Illos autem, qui pro consanguinitate prohibentur conjugij, & post contra interdictum Ecclesie se receperint, excommunicationi debet subicere, donec tandem separantur, quousque legitime cognoscatur, utrum eorum Matrimonium possit & debeat jure stare.* Nam & ibi tempus non est arbitrium. Estque casus particularis, in quo scilicet dubitatur de impedimento & per consequens de valore Matrimonij. Quid ergo mirum, si pro illo tempore debeant separari? ergo etiam debent, aut saltem possunt separari, quando constat de valore Matrimonij, nunquid rectè sequitur?

Quantum ad Em. Sa. hæc sunt verba ejus loco citato: *Sa.*

citato: Matrimonij impedimenta, non dirimentia tamen. Primum: Prohibitio Episcopi vel Parochi: contra quam facere mortale quidam putant; alij veniale censent, Navar. c. 22. n. 68. Hæc ille.

122.
Item quid
Navar.

Subdo verba Navarri: Secundum impedimentum impediens, sed non dirimens Matrimonium, est interdicti & feriarum, ut cum alicui, ne contrahat Matrimonium cum aliqua, ob aliquod impedimentum, Episcopus, Iudex aut Parochus interdicit, donec constet, non subesse illud impedimentum, quod opponitur, secundum Paludanum, quidquid dicat Angelus. Valet tamen Matrimonium sic contractum, si verè non suberat impedimentum, licet peccet contrahendo: sicut & peccat qui contrahit Matrimonium clandestinè, sine justa causa, aut publicè sine trina denuntiatione, prius in Ecclesia facta, quod qui impedimentum inter eos esse sciunt, indicent illud, & est excommunicatus non quidem jure communi, sed Episcopali, quale in plerisque omnibus Episcopatibus Hispaniæ est. Ita hic Auctor.

123.
Comparat
Matr. con-
tractum
contra inter-
dictum.
Matr.
clandestinum.

Ubi quidem expressè non dicit, esse peccatum mortale; sed satis id insinuat, dum comparat Matrimonium contractum contra interdictum, Matrimonio clandestino, quod constat esse mortale ex gravitate penæ. Et ego non dubito esse mortale, dum causa interdicens est gravis, sicuti est in casu à Navarri proposito, in quo suberat periculum invalidè contrahendi. Cumque Matrimonium sit res gravissima, existimo quòd non debeat interdici, nisi ex gravi aliqua causa, vel jam assignatà, vel simili, adeoque communiter esse peccatum mortale contra interdictum contrahere.

Interdictum
non dirimit.

Valet tamen Matrimonium contractum, juxta communem DD. sententiam, satis expressam in d. cap. 2. de Matr. contr. contra interdict. Eccles. Solum ob stare videtur textus in cap. Ad dissolvendum, de Despons. impub. ubi hæc habet Innoc. 3. Ne verò quidquam in puellam interim attentetur, auctoritate Apostolica interdicens, ne in negotio de novo procedatur ulterius, donec vel à denuntiatione cessetur, vel eà probatà ordine judiciario procedatur. Quod si contra interdictum nostrum in præjudicium ipsius aliquid fuerit attentatum, id irritum esse decernimus, & viribus omnino carere.

Obijciunt e.
13. de Des-
pons. impub.

124.
Item c. 4.
de Spons.
dator.

Eodem spectat. rescriptum Alex. 3. in c. Tua fraternitas, de Sponsa duorum: De his verò qui coram te, super desponsatione factà per consensum mutuum de presenti, controversiam movent, & appellatione pendente, quam antè sententiam, vel cognitionem causa, ad Sedem Apostolicam interponunt, accipiant alias in uxores: Hoc arbitramur agendum, ut si ammodo in tali casu duxerint appellandum, eis in Ecclesia publicè interdicas, ne antè decisionem causa aliud contrahant Matrimonium. Et si contra interdictum Ecclesia publicè factum venire presumpserint, Matrimonium tam presumptuose contractum poteris irritare.

125.
Respons.
Pontij ad d.
jura.

Respondet Pontius sup. n. 6. Irritant quidem isti duo Pontifices Matrimonium, post eam prohibitionem contractum, non tamen evincunt

simplici prohibitione irritum reddi. Idque merito ab illis in eo casu, & tempore constitutum est. Ut enim constat ex eod. Alex. 3. in Appendice Concilij Later. parte 6. c. 8. 17. & 18. eo tempore quarundam Ecclesiarum consuetudo erat, imò & à prædecessoribus ita judicatum, ut si quis incognitâ primâ uxore, quam per verba de præsentibus duxerat, aliam duceret, eamque cognosceret, secundam tenere cogere. Cui consuetudini valide se opposuit Alex. 3. unde & conveniens tempori & loco judicavit statuere, ne lite pendente super validitate Matrimonij, ad alia vota transfret: quòd si secus faceret, irritum esset Matrimonium.

Convincunt itaque isti Canones, & esse potestatem in Pontifice inhabiles efficiendi personas aliquas ad contrahendum, & si ea clausula irritans apposta fuerit, nullum fore Matrimonium post contractum. Quare non pugnant cum decisione Benedicti in cap. 2. citatum de Matr. contr. contra interd. Eccles. Hactenus Pontius.

Verum, meo iudicio, rem actu non tetigit, sed aberravit à scopo. Audiamus Gloss. in d. cap. 4. verb. Poteris irritare: Simile, inquit, sup. de Despons. impub. Ad dissolvendum, in fine. Ex quibus colligitur, quòd Matrimonium, contra interdictum Ecclesia contractum, sit omnino dirimendum, ut 35. q. 3. Contradicimus, & 33. q. 4. Non oportet, 2. & 10. dist. Vides, & Cod. de LL. Non dubium. Arg. contra inf. de Matr. contr. contra interdictum Eccles. c. 1. & 2. & 3.

Solutio: cum Matrimonium interdicitur ab Ecclesia, aut causa prohibitionis est perpetua, aut temporalis. Si est perpetua, separantur à cohabitatione, quousque cognoscatur de impedimento, quo probato separantur ex toto, latâ sententiâ divortij contra eos, inf. de Matr. contr. contra interd. Eccles. De muliere, & sic intelligitur cap. Contradicimus, & c. Vides, & 1. Non dubium: & sic intellige, quòd dicit hic, & cap. Ad dissolvendum, quo non probato remanebunt simul. Si verò causa prohibitionis fuerit temporalis, puta tempus, in quo Matrimonium prohibetur contrahi propter reverentiam dierum, vel consensus de futuro cum alio: tunc non debent separari, sed penitentia debet eis imponi, quia contra interdictum Ecclesia hoc fecerunt, inf. de Matr. contr. contra interd. Eccles. c. 2. Tamen ne mandatum iudicis contemptibile videatur, si vult, potest eos ad tempus separare, & sic intelligitur capitulum: Non oportet, & inf. de Matrimonio contr. contra interd. Eccles. c. 1. Interdictum enim Ecclesia non est tanta efficacia, ut separetur Matrimonium contra illud contractum, nisi subsit causa perpetua, tamen penitentia debet semper imponi, siue causa sit perpetua, siue non, propter contemptum Ecclesia, ut patet per jura prædicta.

Igitur, secundum hanc Glossam, Pontifex non irritat Matrimonium post eam prohibitionem contractum; sed relinquit irritandum, id est, separandum, usque ad causæ decisionem. Nota (inquit Gloss. ibi in expositione casus) quòd pendente appellatione nihil est innovandum. Item, qui contraxit contra interdictum Ecclesia, debet separari ab illa, quousque cognoscatur de impedimento.

Quid ista
jura con-
vincant.

126.
Oppugnant
Pontius.

127.
Mens Pon-
tificis in d.
cap. 4.
explicatur.

Fate-

Fatemur libenter, & superius facti sumus, Pontificem posse non solum interdici seu prohibere Matrimonium inter particulares personas, sed etiam contrahendum irritare; idque facere, quando in suo interdicto, præter prohibitionem, addit etiam clausulam irritantem; sed negamus hanc clausulam esse irritantem.

128. *Qua sit clausula irritans, ex Aversa.*
 Clausulam irritantem (inquit Aversa q. 10. sect. 2. §. Fatendum) dicimus, quæ intelligatur ipso facto, utpotè dicendo: *sit irritum, sit nullum*, aliòve modo simili. Hic enim loquendi modus non denotat solum separationem conjugum quoad torum, sed totalem Matrimonij nullitatem. Si autem Pontifex diceret de futuro, *Tale Matrimonium erit irritandum, poterit irritari*: tunc debet intelligi tantum de separatione conjugum quoad torum: quia supponeretur Matrimonium fuisse validum, in quo proinde non potest cadere totalis dissolutio, sed tantum separatio quoad torum. Hæc ille.

Respond. ad d. cap. 3.
 Quid ergò, inquis, ad d. cap. *Ad dissolvendum*, in quo hæc particula irritans ponitur: *Id irritum esse decernimus, & vivibus omnino carere?* Gloss. ibi verb. *Irritum*, questionem hanc dissolvit: *Quoad iudicium*, inquit, *quod movetur in præiudicium ipsius. Simile sup. de Præbend.* Inter cætera: *secus esset si clausula illa non apponatur, licet mander Papa aliquid fieri, sup. de Præb. Dilectus I. & c. Dilectus, 2.* Sed quid si contraheret Matrimonium contra interdictum Papæ, nunquid irritabitur Matrimonium? Dico quòd non, sed separabuntur ad Tempus, sup. de Sponsal. Cum in Apostolica, quousque cognoscatur de impedimento, inf. de Matrimonio contr. contra interd. Eccles. Ex literis, & cap. De muliere. Nam fortius est Matrimonium, quam interdictum Papæ. Hæc Glossa.

129. *Verba cap. 18. de Sponsal. expendantur.*
 Subdo ego verb. c. Cum in Apostolica, *Venerum quia villicum & mulierem, quam superinduxit, pendente lite prioris uxoris, invicem asseris consensisse: Consultationi tua taliter respondemus, quòd imposta viro penitentia competenti, & infra penitentia tempus carnali commercio interdicto, postea in maritali copula poterunt remanere.* Ubi Gloss. verb. *Remanere*, inquit: *Sic patet, quòd aliquis habens uxorem, licet eam vivente, & lite etiam pendente contrahat cum alia, soluto primo Matrimonio, teneri secundum: sed hoc locum habet cum primum Matrimonium fuit nullum.*

Igitur non est verisimile Innoc. 3. d. cap. *Ad dissolvendum*, voluisse irritare Matrimonium contractum contra interdictum Ecclesiæ, quidquid dicat Pontius supra; sed solum statuisse, ut notat Gloss. ibi verb. *Interdicimus: Quòd si per extortionem vel violentiam quidquam fieret in præiudicium puella, sive in iudicio, sive extra, non præiudicaretur ei.*

130. *Obicitur Decretum 4. Cælest. Papæ.*
 Obicitur præterea, contra communem doctrinam, Decretum quartum Cælestini Papæ (refertur 35. q. 6. c. 2.) quòd sic incipit: *Videtur nobis, quòd secunda, quam contra prohibitionem Ecclesiæ duxit, non sit uxor, etiamsi primam non haberet desponsatam.* Nam quòd contra interdictum & ordinem Ecclesiæ factum est, tamquam inordinatum, ratum non haberi, tam Divina, quam humana

legis proclamat auctoritas.

Respondet Aversa sup. sect. 1. §. *Vbi & non-Respons. Aversa.*
 Respondet Aversa sup. sect. 1. §. *Vbi & non-Respons. Aversa.* in fine: Cælestinus loquebatur de peculiari casu, quo quidam superduxerant alteram uxorem, vivente primâ, & intellexit tale Matrimonium, factum contra legem dirimentem, ratum & validum non esse. Hæc ille.

Sed contra: ait Pontifex, *Etiamsi primam non haberet desponsatam.* Respondeo: desponsatam solemniter. Hinc titulus illius Decreti *Impugnatus*: *apud Binium to. 1. Concil. Questionis de binis uxoribus, uni ductis, quarum prior non fuerat solemniter desponsata, expeditio.*

Et patet fuisse desponsatam ex verbis immediate subsequenter: *Quia igitur ea, quam inordinatè superduxit, prohibitione renitente, uxor non est, cogendus est eam recipere, quam juravit & desponsavit, & ex ea prolem genuit, ut juramenti religio non vilipendatur, & fides ad invicem promissa servetur, & proles in cultu Dei nutriatur, & educetur, & alij inde occasionem pejerandi & alias decipiendi assumere non valeant.*

Igitur interdictum speciale, nisi habeat adjunctam particulam irritantem, aut tamquam irritans consuetudine receptum sit, estò prohibeat Matrimonium contrahendum, non tamen dirimit contractum. Nunquid idem dicendum de tempore feriatò?

CONCLUSIO IV.

Tempus feriatum potius solemnitatem nuptiarum prohibet, quam ipsu m contractum Matrimonij.

132. *Quòd hic sit tempus feriatum.*
 Tempus feriatum hic intelligitur illud tempus, quo præscriptum est ab Ecclesia, ne celebrentur nuptiæ. Et quidem iure veteri pluribus temporibus id præscriptum erat, 33. q. 4. *feriatum, c. 8.* (quòd desumptum est ex Laodicenli Concil. c. 52.) *Non oportet in Quadragesima, aut nuptias vel qualibet natalitia celebrare.*

Item cap. 10. ead. (ex Concil. Ilerdensi) *Diversa tempora, quibus olim prohiberentur nuptiæ, usque in Octavas Pasche, & tribus hebdomadibus ante festivitatem S. Ioannis Baptista, & ab Adventu Domini usque post erat contra Epiphaniam nuptias celebrare. Quòd si factum fuerit, heri Mens. sepaventur.*

Præterea apud Nicolaum Papam ad consulta Bulgarorum cap. 48. (& refertur ead. c. 11.) sic legitur: *Nec uxorem ducere, nec convivia facere in quadragesimali tempore convenire posse nullatenus arbitramur.*

Denique cap. 4. de Feriis: *Capellanus tuus (frater Episcopi) coram nobis ex parte tua proposuit, quòd cum statuta Canonica declarent, nuptias tribus septimanis ante festum Nativitatis B. Ioannis Baptista minimè celebrari debere. Et infra: Quia tamen a Septuagesima usque ad septem dies post Pentecosten celebrari nuptia non sinuntur, & postea etiam tribus septimanis vel pluribus ante festivitatem S. Ioannis sine differentia celebrantur, posterior*

sententia (quæ ait, tres hebdomadas ante festum S. Joannis non oportere intelligi proximè & immediatè ante ipsum Festum : sed meliùs intelligi à tribus diebus Rogationum antè Ascensionem usque ad Octavam Pentecostes) meliori & subtiliori nititur ratione : & sic, secundum Canones, à Septuagesima usque post Octavam Pasche : sic, juxta consuetudinem Ecclesie Romanae, usque post septem dies festi Pentecostes (quod caret Octavis) nuptiæ suspendantur : in Dominica, quæ sequitur, & deinceps possunt licite celebrari.

134.
Tempora
quæ hodie
prohibentur
ex Trid.

Ecce diversa & plura tempora, quibus Ecclesia olim prohibuit celebrare nuptias. At modò Concilium Trid. sess. 24. cap. 10. ad hæc tantum tempora prohibitionem reduxit : Ab Adventu (inquit) Domini nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque in Octavam Paschalis inclusive, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari sancta Synodus præcipit, in aliis verò temporibus nuptias solemniter celebrari permittit : quas Episcopi, ut eà quæ decet modestiæ & honestate fiant, curabunt : sancta enim res est Matrimonium, & sanctè tractandum.

Expenduntur
verba
Trident.

Ubi in primis per illa verba : In aliis verò temporibus &c. Concilium satis significat, se derogare aliis temporibus, præter enumerata, jure antiquo prohibitis.

Secundò notandum, quòd Concilium non dicit : antiquas nuptiarum prohibitiones, sed : Antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones. Item non dicit : in aliis verò temporibus nuptias celebrare permittit : sed : Nuptias solemniter celebrare permittit.

135.
Per celebrationem
nuptiarum
intelligitur
solemnitas.

Intellexerunt itaque Patres Concilij per celebrationem nuptiarum, olim prohibitam certis temporibus, non ipsum contractum privatum Matrimonij, aut ejus consummationem ; sicut nec antecedentes præparationes, sponsalia, & denuntiationes, ac simplicem translationem sponsæ in domum viri, sed solemnem nuptiarum celebrationem, per quam intelligitur tum benedictio, quæ solemniter intra Missæ Sacrificium in Ecclesia celebratur ; tum etiam sæcularis pompa, cum festivis lætitiæ signis, utpotè transductio sponsæ cum plausu & comitatu, convivia, choreæ, cantus, & similia. Ita communitè DD.

Habetur
expressè in
Rit. Rom.

En habetur expressè in Rit. Rom. Tit. de Sacram. Matr. ibi : Postremò meminerint Parochi, à Dominica 1. Adventus usque ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque ad Octavam Pasche inclusive solemnitates nuptiarum prohibitas esse, ut nuptias benedicere, sponsam traducere, nuptialia celebrare convivia, Matrimonium autem omni tempore contrahi potest. Ubi apertis verbis traditur nostra Conclusio.

136.
Hæc prohibitio
est jura,
ex Trid.

Porro hæc prohibitionem esse justam, definit Concilium Trid. sup. can. 11. si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab Ethnicorum superstitione profectam ; ... anathema sit.

Ratio ejus
ex d. Thom.

Sed quæ ratio hujus prohibitionis ? Teste D. Thomæ 4. dist. 32. q. un. a. 5. q. 4. in corpo-

re, antiquæ prohibitionis ratio fuit : quòd tribus illis anni temporibus olim Communio esset in præcepto ex Concil. Agathensi can. 18. Solemnitates autem nuptiarum vehementer animos à spiritualibus avocant, ad carnaliaque trahunt, cum in illis convivia fieri & multa alia lætitiæ vanæ signa exhiberi soleant. Quapropter iis temporibus vetitæ fuerunt, ut vel sic à carnalibus his abstinentes sese homines colligerent, Communionique paratiores redderentur. Hæc sunt verba D. Thomæ : Quando nova sponsa traduntur, animus conjugum magis ex ipsa novitate ad curam carnalium occupatur, & ideo in nuptiis consueverunt signa multa lætitiæ dissolutæ ostendi ; & propter hoc illis temporibus, in quibus homines præcipuè debent se ad spiritualia elevari, prohibitum est nuptias celebrari. Huc autem est ab Adventu usque ad Epiphaniam, propter Communionem, quæ secundum antiquos Canones in Nativitate convenienter fieri solet ; & à Septuagesima usque ad Octavas Pasche, propter Communionem Paschalem, & à tribus diebus ante Ascensionem usque ad Octavas Pentecostes propter præparationem ad Communionem illo tempore sumendam.

Nec tamen (inquit Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 1.) ea fuit sola ratio hujusmodi prohibitionis (ut bene probat Bellarminus lib. 1. de Matr. c. 31. §. Adde quòd) sed etiam, ea esse Festa omnium toto anno occurrentium celeberrima : quare placuit Ecclesie, fideles ab his abstinere, quò aptius jejuniis ac orationi vacarent, quæ id tempus maximè decet. Hæc ille.

Ex quibus patet responsio ad argumentum, quòd Hæretici ex adverso adducunt, dicentes : hodie cessat causa antiquæ prohibitionis : ergò etiam cessat effectus, id est, prohibitio. Antecedens probant ; quia hodie cessat præceptum ter in anno communicandi, non tenentur enim ad Communionem accedere nisi in Paschate ; Communio autem erit causa prohibitionis.

Respondet Bellarminus sup. §. sed in utroque ; Etiam si non teneantur Christiani omnes lege Ecclesiastica ad Communionem accedere, nisi in Pascha, tamen adhuc viget consuetudo in tota Ecclesia communicandi in Natali Domini ; adeò ut rari sint omnino, qui id non faciant. In Pentecoste rarior est Communio, & ideo etiam fortassè Concil. Trid. hoc tempore nuptias solemniter fieri permittit.

Adde : quòd non est sola Communio causa illius Decreti, sed celebritas etiam principium Festorum, ad quæ Ecclesia per jejunia & orationes filios suos præparare satagit : non autem benè conveniunt pompæ nuptiales, convivia, saltationes, & alia signa lætitiæ, cum præparatione illa, præsertim Quadragesimæ & Adventus. Nec in ullo Decreto eorum, quæ habentur 33. q. 4. vel in titulo de Foris, expressè ponitur causa Communionis, sed solum Festorum celebratio, hæc tenet Bellar.

Appositè D. Bonaventura 4. dist. 32. a. 4. q. 1. in corp. Dicendum, quòd duplex est ratio, quare in his tribus temporibus interdictum est nuptias celebrari. Vna scilicet moralis, alia figurativa. Moralis quidem moralis.

137.
Alia ratio,
ex Bellar.

Sanchez.

Arg. Hæreticorum.

138.
Satisfit ex
Bellar.

139.
Rationes
prohibitionis
ex d. Bonav.
una
quidam
moralis.

Quidem est de his tribus temporibus anni propter præcipuarum solemnissimum expectationem, in quibus consueverunt fideles communicare, scilicet Natali Domini, Pascha & Pentecoste, quando debent se fideles preparare, ut Dominum suum possint dignè & reverenter accipere; & per hoc debent sensum à terrenis aliquatenus elevare: & quoniam in sponsa traditione, & nuptiarum celebratione, propter novitatem vehementer animus convertitur ad illud, quod deorsum est, & ad gaudia vana, ideo ista tria tempora ex rationabili causa sunt interdicta, scilicet tempus Adventus usque ad Octavas Epiphania, tempus à Septuagesima usque ad Octavas Pascha, tempus à tertio die ante Ascensionem usque ad Octavas Pentecostes, & quia multa abusiones sunt, qua his temporibus non conveniunt.

Alia figura his.

Alia est ratio figuralis; scilicet quia his temporibus sunt dies jejuniorum, & sicut dicitur Matth. 9. Non debent filij sponsæ lugere, quamdiu cum illis est sponsus, cum autem auferetur &c. ideo quodammodo in his diebus signatur absentia sponsi, & ideo in talibus diebus non debet fieri sponsi & sponsa conjunctio, nec nuptiarum celebratio. Unde non est interdictum contrahi sponsalia, vel Matrimonium in his diebus per simplicem consensum; sed interdictum est nuptias celebrare, & sponsam in domum viri adduci; & hoc totum congruitatis rationem exigit pro eo, quod est constitutio humana. Ita Doct. Seraphicus.

140. Quare Trid. coarctasse, ut libentius & facilius servarentur. Et quia tempora Quadragesimæ & Adventus sacratiora sunt, in quibus poenitentiae & mæstitiæ signa in Ecclesia exhibentur; et Festa Resurrectionis, ac Nativitatis Domini vel ex debito, vel ex devotione, frequentiori Sacramentorum usu à fidelibus celebrantur. Hæc ille.

141. An hoc prohibitio graviter obliget Affirmat Averfa.

A quo si quæras; an hoc præceptum Ecclesiæ graviter obliget? Respondet affirmativè, tum Sacerdotes, ne iis temporibus hanc benedictionem (intelligit benedictionem solemnem) impendant; tum laicos ipsos conjugatos, ne eam petant aut suscipiant: quia res est gravis & sub verbis præceptivis præscripta, & in praxi quoque servatur. Quare non solum ex contemptu aut scandalo, sed ex qualitate ipsa præcepti, peccatum esset mortale illud transgredi: sicut & præcepta jejuniorum, Fæstorum ac similia.

An poena infligenda a jure sit observanda, ex eod.

Jubentur etiam conjuges eodem cap. Non oportet, 33. q. 4. in poenam hujus transgressionis separari, scilicet ad tempus ad arbitrium Episcopi. Quæ poena, cum revocata non fit, esset infligenda & observanda, etiam si Matrimonium esset postea consummatum. Dummodò tamen non esset periculum incontinentiæ ex parte alterutrius conjugum; quia tunc hæc poena esset in aliam commutanda. Multò magis Sacerdos esset ad arbitrium Episcopi puniendus, cum in jure non sit certa poena pro ipso taxata. Hucusque Averfa.

142. Hanc gravitatem obli-

Idem docet Sanchez sup. n. 3. dicens: Et quidem in his feriarum temporibus benedictiones nuptiarum esse prohibitas, dubitat nemo.

Quia consuetudo totius Ecclesiæ id testatur. Quare culpa esset lethalis huic præcepto contravenire. Nam tamquam de re gravi semper intellexit Ecclesia. Idque non obscurè significat d. Trident. dum sess. 24. de Matrimo. cap. 10. diligenter servari præcipit hanc prohibitionem.

gationis dicitur etiam Sanchez.

Nec audiendum esse existimo Barthol. à Ledesma de Matr. dub. 60. §. sed dubitatur, ubi dicit, cessante scandalo & contemptu, non esse peccatum mortale. Verum non ex scandalo & contemptu, quæ omnibus generalia sunt ad culpam constituendam, sed ex ipsa præcepti natura & gravitate, quam Ecclesiæ consuetudo & verba Tridentini testantur, culpa hæc lethalis contrahitur; sicut cessante scandalo & contemptu, cætera præcepta Ecclesiastica rei gravis, ut audiendi Sacri, jejunandi, obligant sub mortali. Hæc ille.

Rejicitur Ledes. qui opus posuit doct. cessante scandalo & contemptu

Et ideo consequenter docet n. 4. Sacerdotem adversus hoc præceptum benedicens nuptias, gravi poenâ plectendum esse, arbitrariâ tamen: cum, inquit, nulla in jure præscripta sit. Ea autem, quæ jure definita non sunt, arbitrio judicis demandantur.

143. Similiter docet Sanchez poenam esse infligendam tum Parochis tum contrahentibus.

Præterea n. 5. asserit: sponfos id præceptum transgredientes, in delicti poenam ad tempus separandos esse. Id autem tempus, inquit, quo separandi sunt, est dum feriarum tempus, quo interdictæ sunt nuptiarum solemnitates, durat. In quo utique puncto opponitur hic Auctor Averfæ, qui, ut statim audivimus, illud tempus relinquit arbitrio Episcopi.

Et hoc meo judicio, salvo meliori, probabilius apparet. Ducor ratione, jam statim à Sancho assignatâ: quia ea quæ jure definita non sunt, arbitrio judicis demandantur. Subsumo ego: atqui nullo jure definitum est tempus separationis; ergò arbitrio judicis demandatur. Separatio quidem definita est d. cap. Oportet, ibi: Quod si factum fuerit, separantur; & ideo separatio imponenda, nisi subfit periculum incontinentiæ, ut eod. n. docet Sanchez: sed ubi in jure dicitur, separandos esse, dum feriarum tempus durat? Illud ergò jus expectabimus.

144. Quanto tempore debeant sponsi separari.

Interea dico cum Sanchez sup. separandos esse, etiam jam Matrimonio consummato, quidquid dicat Tabiena permotus hæc ratione; quia Matrimonio semel consummato, non amplius peccant coeundo. Fundamentum nostrum est: quia hujus separationis ratio, non est culpa coitus, ille enim, etiam primus in eo tempore semper vacat culpâ, ut infra videbimus, & jam sup. diximus, sed culpa suscipiendi benedictiones contra Ecclesiæ interdictum, cui culpæ ea poena jure indicta est. Et cum sit poena gravis, quidni etiam culpa sit gravis? Quippè debet poena esse proportionata culpæ.

An debeant separari etiam consummatum Matrim.

Neque jam dictis obstat; quod Glossa in d. c. Oportet, vocet transgressionem hujus præcepti contemptum, in propositione casus, dicens: Hic prohibetur certis temporibus anni aliquam duci uxorem, & si fuerit traducta, separantur ad tempus pro contemptu ad poenitentiam. Intelligit quippè contemptum virtuales, qui intervenit in om-

145. Occurrit objectioni.

Per contemptum non intelligitur semper in iure for malis contemptus.

ni transgressione legis.

Colligo ex cap. 2. de Matr. contr. contra interdicit. Eccles. ubi in fine dicitur: *Licet enim contra interdicitum Ecclesie ad secunda vota transire non debuerint: non est tamen conveniens, ut ob id solim Sacramentum conjugij dissolvatur. Alia tamen poenitentia eis debet imponi, quia contra prohibitionem Ecclesie hoc fecerunt.* Ubi Gloss. verb. *Ob id, inquit: Sed poenitentia debet ei imponi, quia mandatum Ecclesie contempfit, id est, quia fecit contra prohibitionem Ecclesie.* Ergo transgressio cuiuscumque legis, juxta Glossam, contemptus potest appellari late accipiendo *ly Contemptus*; quia non est major ratio de transgressione hujus legis, quam illius.

146. Et in illo cap. agitur de transgressione seu violatione prohibitionis Ecclesie, factae sub excommunicationis interminatione, quae indubie mortalis est; secluso formali contemptu, & meretur poenitentiam: ergo per *ly Contemptus* Gloss. non semper intelligit formalem contemptum, sed aliquando quamcumque voluntariam transgressionem legis seu prohibitionis Ecclesie.

Sic etiam Gloss. in e. 65. 2. q. 6. verb. *Metropolitani*: ex contemptu dicit fieri, quod fit sine causa, ibi. *Ex contemptu ergo intellige fieri, quando sine causa declinatur ejus (Metropolitani) jurisdicatio.*

147. Et cap. *Cum illorum*, de Sent. excom. praesumitur contemptus, quando aliquis scienter transgreditur prohibitionem Ecclesie, ibi: *Qui scienter in contemptum Ecclesiastica disciplina se fecerint ordinari, ab executione suscepti Ordinis & officij decernimus manere suspensum.* Circa reliquos vero facti memoriam vel juris peritiam non habentes, monasteriorum utilitate pensata, post injunctam regularem poenitentiam & peccatam, Abbates ipsorum poterunt dispensare.

Ubi Gloss. verb. *In contemptum*, ait: *Quod semper praesumitur, nec admitti debet: probatio in contrarium.* Ergo non semper quando in iure, aut in Gloss. ponitur verbum: *Contemmi*, aut: *Contemptus*, intelligi debet contemptus verus & formalis.

148. Itaque ut in casu proposito Sacerdos benedicens tempore feriato, aut sponsi benedictionem suscipientes, peccent mortaliter, aut incurant poenam, a jure praescriptam, vel ab homine praescribendam, non requiritur formalis contemptus, ut sup. diximus; sed sufficit, ut id faciant scienter.

Nec dixeris: Matrimonium juxta Tridentinum debet contrahi coram Parocho & testibus, atque ordinarie contrahitur in Ecclesia; quippe haec fieri possunt sine solemnibus benedictione, & debent fieri, nisi accesserit legitima dispensatio.

149. Sed, interrogat aliquis, equis potest in illa lege dispensare? An solus Pontifex? An etiam Episcopus aut Parochus? Pontificem posse dispensare, nemo ambigit; nam quilibet jure ordinario dispensat in propria lege, etiam pacto vel juramento munita, aut a Superiore confirmata. Constat autem hanc prohibitionem non

esse juris Divini, sed juris tantum Ecclesiastici; ergo nihil obstat, quin Pontifex ex justa causa possit in ea, tamquam in propria lege, jure ordinario dispensare.

Certum etiam est, Parochum potestate ordinaria non posse in ea dispensare; haec enim solum competit illis, qui habent potestatem condendae legis; manifestum autem est, Parochum non habere ejusmodi potestatem, cum nullam habeat jurisdictionem in foro externo, legislatio autem sit actus jurisdictionis externae. Quantum ad potestatem delegatam, illam indubie posset Parochus habere; an vero habeat, pendet ex voluntate Pontificis, adeoque res facti est, de quo infra videbimus.

De eo ergo hic praecipue dubitatur, utrum Episcopus habeat potestatem ordinariam dispensandi in dicta prohibitione, quae est difficultas communis ceteris legibus Pontificis. Siquidem dubio procul d. prohibitio est lex Pontificia; quod ergo de aliis legibus dixeris, idem dicendum erit de hac lege.

Sunt autem qui existimant, quoties Pontifex expresse non prohibet dispensationem, sed simpliciter legem fert, Episcopum posse in ea dispensare. Si vero expresse prohibeat dispensationem, non posse. Hoc certissimum est; quia ab illo pendet potestas inferioris: illud communiter negatur, ex Clement. *Ne Romani*, 2. de Elect. ibi: *Nos inter cetera praecipue attendentes, quod lex Superioris per inferiorem tolli non potest.* Item ex cap. 6. de Major. & obed. in principio: *Cum inferio Superiori servare nequeat vel ligare, sed Superior inferiorem liget regulariter & absolvat, aliisque similibus juribus.*

Et ratio est: quia inferior non potest irritare vel impedire voluntatem Superioris, non solum ipso invito, sed etiam ipso non consentiente: ergo nequit dispensare in lege ejus, propter solum non prohibitionem specialem, sed necessaria est positiva concessio per voluntatem expressam, vel saltem tacitam, aliquo sufficienti modo significatam.

Antecedens patet, tum ratione physica; quia inferior virtus non potest impedire superiorem; tum ratione morali; quia rectitudo gubernationis postulat, ut voluntas Superioris praevaleat contra voluntatem inferioris, nisi Superior ipse cedat. Ad hoc autem necesse est, ut tollat priorem voluntatem, quod non fit nisi per positivum consensum vel concessionem. Consequentia vero clara est; quia dispensatio aufert voluntatem Superioris, seu impedit effectum ejus in particulari materia.

Confirmatur: quia dispensatio est actus jurisdictionis; sed inferior, ut sic, non habet jurisdictionem circa legem Superioris, nec circa personas illi subditas, formaliter in eis talem subjectionem considerando; quia est altioris rationis, ut sic dicam; ergo non habet inferior potestatem dispensandi in lege Superioris, nisi ei concedatur. Ita Suarez de LL. lib. 6. c. 14. n. 4.

Si dixeris; ratione officij conceditur haec potestas

Parochus ordinaria potestate non dispensat.

150. An Episcopus possit.

Quando Episcopus possit dispensare in lege Pontificia.

151.

Inferior non potest impedire voluntatem Superioris, ipso non consentiente, ex Suarior.

152.

Confirmatur.

153.

potestas

Evasio precluditur.

Suarez.

testas, eo ipso quòd officium datur. Hoc est (inquit Suarez sup. n. 5.) quòd contendimus falsò & sinè fundamento dici ; quia illa implicita concessio seu consecutio, neque ex natura rei habetur, ut probant rationes factæ ; quia illud munus seu officium absolutè inferius est & subordinatum Superiori ; neque in ea intelligitur concessa virtus, supra actionem vel effectum Superioris.

Neque etiam illa consecutio habet in jure fundamentum ; quia potius generales regulæ juris sunt in contrarium, ut ex allegatis constat. Et optimum argumentum est ; quia quando jura volunt concedere hanc potestatem inferiori, id declarant. Et è converso multæ irregularitates, suspensiones &c. non possunt ab Episcopis dispensari, juxtà receptam doctrinam, de quibus non invenitur prohibitio ; sed tantum, quia non inveniuntur concessæ : ergò signum est, requiri concessionem, præter officium, ut inferior possit in lege Superioris dispensare. Hæc ille.

154. *Obijciunt cap. 29. de sent. excom.*

Sed contrà : in jure cap. Nuper, de Sent. Excom. dicitur, eo ipso quòd Legislatores sibi non reservat absolutionem ab excommunicatione, eam inferiori concedere, ibi : *Quia tamen conditor Canonis, ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi.*

Ubi Gloss. verb. *Non retinuit*, inquit : *Et est hic arg. Episcopus posse dispensare, ubi specialiter dispensatio non est inhibita, arg. sup. de sponsal. Cum apud, & 16. q. 1. Sunt nonnulli. Et concessum videtur, quod non est prohibitum, ff. Ex quibus caus. ma. l. Nec non §. Quod ejus, Lau.*

Respondetur.

Respondetur : quòd longè diversa sit ratio de excommunicatione, quàm de dispensatione. In quo (inquit Suarez sup. n. 7.) multi errant ab una ad aliam argumentantes. Absolutio enim non est contrà aut præter legem Superioris ; sed secundum illam ; & idèd nihil mirum, quòd possit ab inferiori dari, quamdiu non reservatur.

Præterea : absolutio à censura, præsertim ab excommunicatione, ordinatur ad bonum animæ, & est necessaria ad usum Sacramentorum, & idèd meritò concessa intelligitur, quando non reservatur. Quòd secus est de dispensatione ab irregularitate v. g. & similibus.

Hujus etiam evidens argumentum est ; quia in d. cap. Nuper, non solum Episcopo, sed etiam Parocho censetur concessa absolutio à censura Canonis non reservantis. Nemo autem dicit, Parochum posse dispensare in omni lege vel pœna, non specialiter illi reservata. Hæc ille.

156. *Expenduntur aliquot jura, in primis c. 23. de sponsal.*

Quantum ad jura, quæ Gloss. sup. adducit, pro sua sententia parum aut nihil probant. In primis cap. *Cum apud*, solum dicit Pontifex, omnes qui non prohibentur, Matrimonium contrahere posse, ibi : *Ad quod taliter respondemus, quòd cum prohibitorium sit edictum de Matrimonio contrahendo, ut quicumq; non prohibetur, per consequentiam admittatur, & sufficiat ad Matrimonium solus consensus &c.* Et quid mirum quòd admittatur, cui jus naturæ dat potestatem contrahendi ? Ostendat Gloss. ubi jus naturæ deducit

Bosco de Matrim. Pars II.

rit potestatem inferiori dispensandi in lege Superioris.

Potro in cap. *Sunt nonnulli*, Bonifacius redarguit quosdam, zelo amaritudinis inflammatos, qui nitebantur Monachos Presbyteros ab executione sacerdotalis Officij remove, & quòd hoc facere non debeant, probat exemplo B. Benedicti & aliorum Patrum, qui hoc Monachis non interdixerunt. Sic quippè ait : *Neque enim B. Benedictus Monachorum præceptor almificus, hujus rei aliquo modo fuit interdictor. Ubi Gloss. verb. Benedictus Arg. quòd omnia, quæ non prohibuit sanctus Benedictus, sunt concessa Monachis.*

Planè sunt concessa, supposito, quòd aliunde habeant potestatem. Vel putas fortè, quòd etiam Monachi possint dispensare in legibus sui Superioris, v. g. S. Benedicti, quia expressè hoc iis non prohibuit ? Falleris toto cælo.

Neque plus probat l. *Nec nò, §. 2. Quod eis, inquit prator, per leges, plebis scita, senatusq; consulta, edicta, decreta Principum licebit. Quæ clausula nò illud pollicetur restitutum, si leges permitant, sed si leges non prohibeant. ubi Gloss. verb. Prohibeant*: Item nota hic, quòd omnia sunt permissa per legem, quæ prohibita non inveniuntur. Arg. contrà : scilicet quòd omnia sunt prohibita, nisi concessa inveniuntur. Sed illud idèd, quia illicita sunt. Jam autem illicitum est inferiori dispensare in lege Superioris, ut patet ex rationibus sup. allegatis ; ergò prohibitum, nisi concessum inveniatur.

Quæris ubi prohibitum ? Respondeo ex Suarrio sup. n. 6. legem ipsam, eo ipso quòd Superioris est, secum afferre prohibitionem, ut nullus inferior audeat in eam falcem mittere, nisi ei concedatur, neque præter hanc virtualem & quasi innatam prohibitionem, alia formalis & expressa per se requiritur. Ita Suarez.

Sed enim, dicit aliquis, hoc est quòd quæritur, & oppositum videtur probari ex illo axioma : *Episcopus potest in suo Episcopatu, quidquid Papa in Ecclesia, nisi prohibeatur.*

Respondet Suarez sup. Id nullo jure fundamentum est, & in rigore censèo esse falsum, nisi multis modis limitetur. Nam in primis supponit, Episcopos habere ex jure Divino absolutam & universalem jurisdictionem intrà suas Dioceses, limitabilem tamen à summo Pontifice. Ego verò existimo immediatè habere ab ipso summo Pontifice, ad quem etiam spectat gradum & modum illius jurisdictionis definire.

Deinde : multa sunt, quæ potest Papa in universa Ecclesia, quæ in rigore nunquam potuerunt Episcopi, saltem eo modo, quo illa potest Pontifex, ut v. g. committere Presbytero ministerium Sacramenti Confirmationis, vel Ordinis, saltem quoad minores ; dispensare in Matrimonio rato non consummato, vel in voto solemnii ; concedere Indulgentias absolutè pro vivis & defunctis usque ad plenariam remissionem ; instituire censuras ; approbare Religiones ; canonizare Sanctos eo modo, quo à Pontifice fit.

Denique : si in aliquo sensu id tolerari potest, solum est quoad ea, quæ pertinent ad ordinariam gubernationem moraliter necessariam,

157. *Secundò cap. 25. 26. 27. &c.*

158. *Tertio l. 28. ff. ex quibus caus. &c.*

159. *Vbi prohibeatur inferiori dispensare in lege Superioris, ex Suarrio.*

160. *Expenditur istud axioma : Episcopus potest &c.*

Plura potest Papa, quæ non potest Episcopus.

161. *In quo sensu à. axioma sit verum.*

riam, vel convenientem ad salutem animarum, & considerando potestatem Episcoporum, priusquam Pontifex aliquid agendum statuat vel prohibeat; sic enim intelligitur unusquisque Episcopus habere in tota sua Diocesi totam potestatem, quia ex vi muneris conceditur, & ut sic spectata, non habet unde limitetur. Postquam verò Pontifex aliquid particulare per suam legem præscribit, aut prohibet, eo ipso excipit illud ab ordinaria jurisdictione inferioris, & ideo nisi aliud ei concedatur potestas dispensandi, non habet illam ex vi solius ordinariæ potestatis. Usque adhuc Suarez.

162.
*Indicium
Auctorit.*

Sanchez.

Dico ego: Episcopus potest in suo Episcopatu, quidquid Papa in Ecclesia; sed Papa non potest in Ecclesia dispensare in lege Superioris, nisi expressè vel tacitè id ei à Superiore concedatur: ergò nec Episcopus in suo Episcopatu. Hinc Sanchez sup. n. 6. quàmvis (inquit) fundamentum sit verissimum: at eo ipso quòd lex editur à Pontifice, vel Concilio, nec conceditur dispensatio, nequit Episcopus dispensare; sed conietur reservata dispensatio, propter id principium generale, inferior nequit in lege Superioris dispensare. Hæc ille.

163.
Obiectio.

Reg. juris
53. & 35.
in 6.

Solvitur.

Canisius.

Sed contrà (reponit quispiam) Episcopus potest dispensare in votis, nisi specialiter Pontifex ea sibi reservet; ergò etiam in lege Superioris, quæ merè humana est; quia vota attingunt Divinum jus: Cui autem (ut habet Reg. 53. de Reg. juris in 6.) licet quod plus est, licet utique, quod est minus. Et Reg. 35. dicit: Plus semper in se continet, quod est minus.

Respondeo cum Canisio in hanc Reg. Hæc aliæque similia accipienda sunt, nisi diverfa ratio sublit in eo, quod minus est. Sed hic subest diverfa ratio in eo, quod minus est; si tamen reverà minus est, & non potiùs majus. Et, amabo, quæ ista? Quòd lex per se respiciat potestatem Superioris: at verò votum per se non respicit Superiorem vel inferiorem, sed solum potestatem legitimam, quando agitur de ejus dispensatione. Unde dispensatio in voto non est propriè dispensatio in lege Superioris, sed condonatio obligationis nomine Dei, cui per votum jus erat acquisitum ad rem promissam.

164.

*Quare
Prælati inferiores
possunt dispensare
in voto.*

Cumque necessitas dispensandi in voto frequentius occurrat, & Deus per seipsum non soleat dispensare, planè conveniens fuit & quodammodò necessarium ad debitam gubernationem animarum, ut non solum Pontifici, sed etiam Prælati inferioribus potestas dispensandi in votis communicaretur. Porro ut inferior habeat potestatem dispensandi in omni lege Superioris, qui per seipsum potest & solet in propria lege dispensare, nullatenus fuit necessarium ad debitam gubernationem populi; immò potiùs hoc confusionem adduceret, & minor esset unitas inter omnia membra Christianæ Reipublicæ.

165.

*In quibus
legibus
Pontificis
dispensent
Episcopi.*

Scio, Episcopos dispensare in legibus juniorum & Fectorum, quæ sunt à tota Ecclesia vel Papa constitutæ. Fateor, eos posse dispensare, quando materia, super qua petitur dispensatio, videtur parvi momenti, ut si lex obliget so-

lùm ad veniale; vel si ex genere obligat ad mortale, tamen hic & nunc materia, propter suam parvitatem, non sufficit, nisi pro veniali. Hæc, inquam, vera sunt, non quasi jure ordinario competant Episcopis; sed solum ex tacita Pontificis concessione, quæ æquivaleret concessioni expressæ, juxta receptam ab omnibus consuetudinem; ita ut talis concessio propter consuetudinem, quæ jam invaluit, pro expressa concessione simpliciter sit æstimanda.

Et ratio primi casus; quia frequenter occurrit necessitas dispensandi in Festis, jejuniis & similibus: non est autem verisimile, Pontificem velle, ut in singulis rebus frequenter & ad ordinarium regimen necessariis, ad illum recurratur. Quod maximè verum habet (inquit Suarez sup. n. 9.) quando talis dispensatio ordinatur ad bonum animæ, & ad tollendum vinculum conscientie aut periculum peccandi. Nam si sit tantum dispensatio in pœnis, vel in aliis impedimentis, non tam facilè est extendenda facultas, nisi consuetudo etiam juvet. Hæc ille.

Ratio secundi casus est; vel quia in moralibus parum pro nihilo reputatur; vel quia cui committitur gubernatio in majoribus, videntur hæc minora concessa.

Sunt & alij duo casus, in quibus communis sententia, fundata in tacita Pontificis concessione, consuetudine explicata, tribuit Episcopis potestatem dispensandi in lege Pontificia, scilicet quando dicitur, in ea posse dispensari, & non à quo. Item quando res quidem extraordinaria est; sed non patitur moram, & impossibile est adire Pontificem.

Hoc probatur: quia verisimile non est, Pontificem, vel alium Superiorem velle sibi dispensationem reservare, cum tanto periculo animarum; adeoque illa potestas quodammodò necessaria videtur pro bono regimine subditorum.

Illud constat: quoniam verba legis aliquid debent operari; nihil autem operarentur, nisi Episcopus tali casu posset dispensare, cum certum sit, Pontificem id posse; & aliudè potestas dispensandi est favorabilis, atque adeò latè interpretanda. Hæc satis pro hoc loco; quia longior explicatio pertinet ad tract. de Legibus.

Eo itaque supposito, quòd Episcopus non possit dispensare, multò minus Parochus, in lege Pontificia, nisi in casibus jam allegatis, facile resolvitur proposita quæstio; videlicet ipsum non posse dispensare in prohibitione benedictionis nuptialis tempore feriato, nisi in casu valde urgenti, ubi non esset recursus ad Pontificem.

Patet; quia est notabilis materia, & non adeò frequens, neque in lege dicitur, in ea posse dispensari. Ergò restat solus casus urgentis necessitatis. Rarissimè tamen (inquit Sanchez sup. n. 6.) existimo, posse eum casum tam præsentaneæ necessitatis contingere, ut possit Episcopus dispensare in hac prohibitione. Hæc ille.

Et quidem (inquit Aversa q. 20. Sect. 2. §. Negant

166.
*Quare
Episcopi
dispensent
in
Festis,
jejunij
& simi-
libus.*
Suarez.

*Item quan-
do res est
parvi mo-
menti.*

167.
*Alij duo ca-
sus, in qui-
bus possunt
dispensare.*

168.
*Quando
possunt dis-
pensare in
prohibitione
benedictio-
nis nuptia-
li.*

Possunt ex causa valde gravi, ex Averja.

Negant etiam, post relatam sententiam Sanchij) dici non debet, Episcopus ita posse in hoc dispensare, sicut posset ipse Pontifex. Sed nec videtur indigere causâ tam urgenti & necessariâ, sicut requirebatur ad dispensandum in impedimentis Matrimonii; quia res non est ita gravis. Posset ergò ex causa valde gravi, & prudenter animi ejus movente. In qua re potest etiam esse varia consuetudo pro diversitate locorum. Hæc ille. Porrò consuetudo est optima legum interpretis, & ad jurisdictionem acquirendam sufficit.

170. Quid dicendum sit de Parochis. Suarez.

Atque hinc constat (inquit Suarez sup. n. 11.) quid dicendum sit de Parochis & aliis Rectoribus animarum, non habentibus jurisdictionem Episcopalem, utrum possint dispensare in legibus Superiorum. Multi affirmant, quando non potest adiri Episcopus commodè, quod latè tractat Sanchez lib. 8. disp. 9. n. 27. qui videri potest. Resolutio est, de jure non posse Parochos dispensare; quia non habent ordinariam jurisdictionem fori externi, etiam voluntariam, ad quam pertinet hæc dispensatio; nec invenitur jus illam tribuens. De consuetudine autem solent dispensare in casibus particularibus occurrentibus, in quibusdam frequentioribus præceptis, in jejuniis, in Fæstorum observatione, quoad vacandum ab operibus, quæ consuetudo ubi fuerit, servari poterit in legibus; circa quas fuerit introducta, non verò extendi ad similes, quia est juri contraria. Ita Suarez.

Hic nihil possunt.

Igitur non debet, nec verò servari potest hæc consuetudo circa prohibitionem, de qua hic tractamus; quia circa eam non fuit introducta; sed neque similis est, quia non est præceptum frequens.

171. Causa ob quam Episcopus possit.

Cæterum plures apud Sanchez sup. affirmant, Episcopum ex causa valde urgente posse dispensare, cavendo ne populi frequentia adsit, nec aliæ consuetæ solemnitates interveniant, ut si quispiam puellam pauperem nollet dotare, nisi statim solemnnes benedictiones reciperet. Sic tenent Sotus 4. dist. 32. q. un. a. 3. in fine. Bartho. Ledesma de Matr. dub. 60. Em. Sa. verb. Matr. de impedimentis non dirimentibus n. 11. Pontius lib. 6. c. 8. n. 11. Bellamera cap. Capellanus, referens solere Episcopos in hoc dispensare. Grassius p. 1. Decis. lib. 2. c. 85. n. 29. dicens. Quinimò, ut inquit Synodus Neapolitana c. 40. Ordinarius propter humana pericula talem licentiam facile & gratis poterit concedere.

Sotus. Ledesma. Sa.

Pontius. Bellamera. Grassius.

An possit dispensare propter humana pericula.

Sed, quæro te, quæ sunt ista humana pericula? Siquidem Benedictiones nuptiales non sunt necessariæ, neque ad validum, neque ad licitum Matrimonium, justâ existente causâ, qualis est indubiè earum prohibitio. Sed neque ut Matrimonium licitè consummetur. Quæ ergò sunt ista pericula humana? Fortè Synodus ista, existimavit, consummationem illicitam, ut plures Auctores sentiunt, & tunc facile posset ex dilatione nimia benedictionum oriri periculum incontinentiæ. Meliorem responsionem expectabo à doctioribus.

Bosco de Matrim. pars II.

Interim subscribam, quæ de hac controversia lego apud Herinx disp. 6. de Imped. Matr. n. 14. Solet (inquit ille) in Provincia Mechliniensi recurri ad Ordinarium, qui ex legitima causa ad Matrimonium tempore clauso (id est feriato) contrahendum admittat, cavendo adhuc à solemnitatibus conviviorum nuptialium, choreis, sponfarum publicis traductionibus & similibus: ut ordinat Synodus Mechliniensis 2. (quam Sedes Apostolica approbavit) Tit. 10. c. 8. idque idè, quòd (ut notat Zypæus in Anal. Enar. jur. Pontif. novi lib. 4. Tit. de Matr. contract. contrâ interd. Eccles.) in his ditionibus semper benedicantur nuptiæ eodem tempore, quò contrahuntur (quòd tamen non est necessarium) & benedictiones nuptiarum, tamquam solemnia earum, prædicto tempore à Trid. sup. inhi-beantur.

172. Quid sentiat de hac controversia Herinx.

Addit Zypæus sup. contrâ hanc temporum inhibitionem, veluti factam à Superiore, non posse Episcopum jure ordinario dispensare; tamen consuetudinem hic passim secus obtinere. Immò hanc dispensationem apertè supponit Synodus Mechliniensis sup. esse penes Episcopum, Hæc præfatus Auctor.

173.

Accipe verba Synodi: Tempus clausum diligenter observetur: & si quando ex legitima causa aliqui ad Matrimonium tunc contrahendum per Ordinarium admittantur, abstinendum tamen erit à solemnitatibus nuptialium conviviorum, choreis, sponfarum publicis traductionibus & similibus, quæ temporis sanctitati repugnant.

Verba Synodi Mechliniensis.

Igitur ad Ordinarium spectat in hac Provincia, admittere aliquos ad contrahendum Matrimonium tempore clauso seu feriato; non tantum ad nudum contractum, nam ille jure communi non prohibetur; sed vestitum benedictione solemnî, quæ in his ditionibus non solet preparari ab ipso contractu. Sed quo jure ad Ordinarium id spectat? Utiq; consuetudinario.

174. Ad Ordinarium spectat in hac Provincia dispensare jure consuetudinario.

Quærit aliquis fundamentum hujus consuetudinis? Respondet Zypæus sup. n. 6. Fundamentum habet in probabili aliorum sententia, secus etiam de jure sentientium, quos Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 6. refert. Hæc ille. Sicut antea dixi, consuetudo est optima legum interpretis, atque adè, ubi consuetudo id obtinet, tunc eam Episcopus sequi poterit. Esse autem ubique hanc consuetudinem unde constat? Atque hæc de benedictione solemnî.

Fundamentum huius juris ex Zypæo.

Sed quid de sæcularibus pompis & conviviiis aliisque lætitiæ signis? Ut meam sententiam explicem (inquit Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 18.) solas nuptiarum benedictiones hoc tempore vetitas esse sub mortali existimo. Quia generali consuetudine receptum esse video, ut sponsæ eo tempore in sponsi domum traducantur, conviviaque fiant; ac alia lætitiæ signa præbeantur, conniventibus Prælatiis. Quare si hæc moderata sint, nullam culpam agnosco; si aliquantus sit excessus, solam venialem: mortalem autem minimè, nisi ubi nimius esset excessus, ita ut sanctitati prædictorum temporum notabiliter detraxeretur, & ansa notabilis jure optimo

175. Quid sentiendum de sæcularibus pompis, &c. ex Sanchez.

mo offensionis ac scandali spectantium animis tribueretur.

Paludanus.

Unde Paludanus 4. dist. 32. q. 1. a. 4. n. 17. mitius est locutus, dicens: prohiberi nuptiarum celebrationem his temporibus, ob lascivias, & multas insolentias, iis valdè dissimulatas. Quàmvis enim jura rigidius loquantur, ut constat ex cap. *Nec uxorem*, 33. q. 4. ubi uxorem duci ac convivia fieri absolute prohibetur: at generalis consuetudo hunc juris rigorem temperavit, & ferè ad solam nuptialium benedictionum prohibitionem reduxit. Hæc ille.

176.

Aversa putat sub mortali prohibitas. Idem sentit Pontius.

Sed potius (inquit Aversa sup. §. *Non obligare autem*) simpliciter dici debet, ex vi Ecclesiastici juris & prohibitionis, ac etiam consuetudine attentâ, esse mortale peccatum, nisi levitas materiæ diminuat usque ad venialem culpam, ut alij magis communiter videntur supponere, & affirmat Pontius lib. 6. c. 8. n. 10.

Certè enim jus Ecclesiasticum prohibens solemnitatem nuptiarum, maximè respiciebat ad hujusmodi pompam, & strepitum sæcularem, avocantem homines à rebus Divinis & salutaribus. Alioqui sola benedictio sacra, erat pia quædam cæremonia, per se ad pietatem spectans, ac devotionem inducens. Sed propter sæculares pompas ac strepitus illam concomitantes, prohibita est. Si ergò gravis, & sub mortali est prohibitio adhibendi benedictionem, pariter prohibitio sæcularis pompæ.

Probat ex Aversa.

177.

Quis testatur de consuetudine.

Idque etiam consuetudo retinet. Non enim audent personæ piæ facere, nec Prælati tolerant fieri illa tripudia, & lætitiæ signa, iis temporibus prohibitis, quæ aliis consueta sunt. Non est tamen negandum, posse interdum materiæ levitatem excusare à mortali, & transferre factum ad culpam venialem. Ita Aversa.

Probat Pontij.

Et Pontius loco citato sic ait: Mihi quidem videtur in violatione ejus legis committi peccatum mortale. Et quidem quod attinet ad benedictiones Ecclesiæ, planum est; cum sit violatio legis in materia gravi. Eadem etiam ratione existimo, peccatum grave esse, solemnitatem adhibere nuptialem, est enim & materia gravis, & multæ gravesque prohibitionis causæ.

178.

Pœna constituta in Concilio Ravennensi.

Deinde constat ex pœnis appositis transgredientibus ejusmodi leges. Nam Concil. Ilerdensis jubet separari; sive autem eo verbo intelligas separationem conjugalis tori, sive, quod ego suspicor, excommunicationem, quæ in antiquis Canonibus non rarò separandi verbo significatur, graves pœnæ sunt, quasque non nisi ob lethalem culpam infligi æquum esset.

Item Ravenn. 2. Tolet. & alij.

Ravennatense 2. etiam profert excommunicationis sententiam, & ut suspendantur à consortio & commixtione carnali. Toletanum & excommunicat, & pœnam pecuniariam imponit. Coloniense Clericos extra tempora benedictentes ab officio suspendit. Mediolanense 5. interdicit ab ingressu Ecclesiæ quemcumque ejus culpæ participem, sponso separari jubet, & ulterius arbitrariè puniri Episcopi judicio. Non est ergò, cur dicamus, ejus legis transgressionem veniale tantum peccatum esse.

Nunc quidem arbitrariè pœnâ puniendum multi censent: ego non omnino arbitrariam existimo; sed juxta antiquorum Canonum formam; cum Trid. dicat, diligenter servandas antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones, quæ, ut vidimus, graviter puniebant ejus legis violatores, tam sponso, quàm Clericos benedictentes. Hactenus Basilius.

179.

An hujus sufficiat pœnâ arbitraria? Negat Pontius.

Per me licet, ut diligenter serventur antiquæ solemnium nuptiarum prohibitiones: sed, reponit quispiam, per solemnnes nuptias intelligunt antiqua jura, & per consequens Tridentinum, intelligunt, inquam, nuptias quibus adhibetur solemnns benedictio, cum solemnni traditione sponsæ ad domum sponsi: ergò si solemnns benedictio omittatur, & sola solemnns traductio adhibeatur, peccatur mortaliter, & sponsi subjiciuntur istis pœnis, negatur Consequentiâ; quia plus est totam legem prævaricari, quàm partem tantum.

Objeçtio.

Contra; ergò consimiliter, qui solam benedictionem adhiberet, omisâ solemnni traditione, non peccaret mortaliter, nec incurreret dictas pœnas: præsertim cum benedictio, ut sup. dicebat Aversa, sit pia quædam cæremonia per se ad pietatem spectans, ac potius devotionem inducens, quàm eam impediens, ac proinde tempus devotioni dicatum minimè dedecens; non enim mentem à Divinis avocatur, sed potius ad Divina provocatur. Cur ergò peccaret mortaliter, qui eam solam adhiberet? Quippè cessante adæquatâ causâ prohibitionis cessat ipsa prohibitio; hic autem cessat adæquatâ causâ prohibitionis, scilicet avocatio mentis à Divinis, vel assignetur alia, propter quam solemnnes nuptiæ merito fuerint prohibitæ.

180.

Impugnatur.

Si dixeris: benedictionem solent concomitare convivia & similia quæ mentem à Divinis avocant. Contra primò: absolute possunt separari, & de facto separantur in Provincia Mechliniensi, ut patet ex supradictis. Deinde: secundum Sanchium consuetudo declarat convivia & alia signa lætitiæ esse licita, si fuerint moderata; cur ergò etiam non liceat benedictio, quæ solum propter illa prohibita est? Vel si benedictio graviter prohibita, cur non etiam convivia, & alia signa lætitiæ? Nam propter quod unumquodque est tale, & ipsum magis; si ergò benedictio propter convivia prohibita est, magis ipsa convivia prohibita censeri debent.

181.

Evasio precluditur.

Planè, inquis; sed prohibitio convivorum consuetudine legitime præscriptâ, jam sublata est, secus prohibitio benedictionis.

182.

Respons. Adversariorum. Rejicitur.

Contra: hoc est quod quaeritur: nam si amplius non viget prohibitio convivorum, cur vigeat prohibitio benedictionis, cujus unica ratio videtur esse, sæcularis pompa? Et verò quomodo consuetudo rationabilis est, quæ concedit convivia & alia lætitiæ signa, propter quæ benedictio prohibita est, relicta hujus prohibitionis? Censetur, quòd Ecclesia ab initio potuisset prohibere benedictionem; non prohibita solemnni traditioni sponsæ in domum sponsi? Sed ob quam causam? Cupio doceri. Hoc scio in Provincia Mech-

Mech-

Mechliniensis dictam consuetudinem non esse receptam, ut patet ex verbis Synodi Mechliniensis sup. allegatis. Hæc merentur expendi.

Resolutio
Auctoris.

Ego resolvo, peccare mortaliter, qui adhibet benedictionem solemnem, & traductionem solemnem; imò judico probabilius, solam traductionem solemnem, id est, cum sæcularibus pompis & conviviis, aliisque lætitiæ signis, per se loquendo esse mortalem; quia graviter repugnat temporis sanctitati.

183.
Non solemn-
nis traductio
licet.

Quantum ad traductionem non solemnem, haud dubitandum existimo, eam licitam esse, ex hypothesi, quod & contractus Matrimonij, & consummatio ejus liceant. Nam si quid traductioni huic officere posset, officeret Matrimonij consummatio. Hanc autem esse licitam, quamvis ab aliquibus negetur, docet Sanchez sup. n. 23. cum aliis, quos citat, & Recentiores communiter post Concil. Trident. quod tantum præcipit diligenter observari antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones. Consummatio autem nunquid solemnitas nuptiarum est?

184.
Pontius pu-
tat eam jure
antiquo esse
illicitam.

Cæterum ego (inquit Pontius sup. n. 7.) si antiqui juris dispositionem, attendo eorum probo sententiam, qui dicunt, his temporibus non solum benedictiones solemnes, sed etiam contractum Matrimonij, quamcumque etiam traductionem & consummationem etiam Matrimonij prohiberi.

Probat ex
diversis
Concilijs.

Id ut sentiam, movet me primò; quod plerique Canones nuptias eo tempore celebrari ventant, ut constat ex Laodicensi, Ilerdensi, Ravennatenfi 2. Concilij sup. relatis. Cujus phrasim, si illam planè & simpliciter interpretemur, sensus est, ne nuptias inceant aut contrahant; frequenter enim celebrandi verbum in ea significatione usurpatur.

Item ex Ni-
col. 1.

Deindè me movet; quod Nicol. 1. ad Consulta Bulgarorum c. 48. cit. & habetur cap. Nec uxorem, 33. q. 4. planè dixit: Non licere uxorem ducere; non rectè autem Gloss. ibi, Abbas & alij, Ducere, idem existimant, ac Traducere. Concil. Saleguntadiensè relatum similiter loquitur: Quod nullus Christianus uxorem ducere debeat.

185.
& Concil.
Toletano.

Sed apertissimè Concil. Toletanum sub Sixto 4. hanc esse mentem Canonum antiquorum docet, cum inquit: Cum secundum legitimas sanctiones non sit dubium, eos in legem committere, qui verba legis amplexi, contra ejus nituntur voluntatem, & quia tempore, quo sacrorum Canonum Decretis nuptiarum celebratio interdicitur, & carnalis copula prohibetur, nonnullos laicos nubere, & carnaliter commiseri, ac proinde convivia publica, strepitus ac choreas facere, parentes quoque & amicos invitare, & cum histrionibus & jocularibus solemniter nuptias celebrare, & ad Ecclesias sic incedere plerumque contingit. Nos contententes, quod vera sacrorum Canonum intentio fuit, non tam Ecclesie solemnitates, & nuptiales benedictiones, quam carnales commixtiones prohibere, perniciosam hujusmodi consuetudinem divellere cupientes, sacro approbante Concilio commixtiones prædictas, strepitus, choreas, jocalationes, & alias solemnitates ac convivia, temporibus quibus

solemnia Ecclesia interdiciuntur, & cessant nuptiales benedictiones, fieri de cætero prohibemus, statuentes, ut qui contra hujus nostræ constitutionis tenorem nupserit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, &c.

Quem etiam sensum non obscure indicat Concil. Colon. 2. sub Paulo 3. Can. 33. Mandamus & præcipimus universis Parochis & Presbyteris, ne quis alibi, quam in Ecclesia, publicè, post Missam auditam, jungendos Matrimonio copulet, nec alio tempore, quam jura permittunt. Hucusque Pontius.

Præterea ex
Concil. Co-
lon. 2.

Sed meo judicio, Concil. Colon. non obscure indicat, se solum prohibere contractum Matrimonij tempore Feriarum eo modo, quo ibidem præcipit Matrimonium contrahi, scilicet publicè post Missam auditam, adeoque receptis solemnibus benedictionibus, & per consequens cum pompa & strepitu sæculari, sicut aliis temporibus solet fieri.

186.
Respons. ad
hoc Concil.

Atque eundem sensum satis clarè significat Concil. Toletanum, ibi: Ac proinde convivia publica &c. ergò solum prohibet nubere ac carnaliter commiseri; quando contractui & carnali commixtioni adjunguntur convivia publica &c. id est; quando fiunt eo modo, quo plerumque fieri solent.

Vt etiam ad
Toletanum.

Quantum ad Nicol. 1.; planè dicit, non licere uxorem ducere, sed in sensu jam explicato; scilicet eo modo, quo extrà illa tempora licet uxorem ducere; unde ait: Nec convivia facere, ac si diceret: non licet uxorem ducere, & convivia facere, sive uxorem ducere cum conviviis & aliis pompis sæcularibus. Quod autem addit Pontius: Non rectè Gloss. ibi, Abbas & alij, ducere idem existimant ac traducere; probandum est, non supponendum, vel si ipse affirmando probavit; ego negando reprobavi.

187.
Qua fuerit
mens Nicol.

Alia quoque Concilia citata commodè in eodem sensu explicari possunt; ut scilicet solum prohibeant ducere uxorem, id est, contrahere vel traducere, eo modo, quo extrà illa tempora solet quis contrahere Matrimonium, aut sponsam traducere. Sic enim intellexit ea Concilium Trident. ut sup. vidimus; vel certè ea correxit; non est autem admittenda correctio jurium, quando facilè possunt concordari, ut non semel alibi dixi, & ab omnibus supponitur.

Explicantur
etiam alia
Concilia.

Quidquid sit de jure antiquo scripto, si id inquit Pontius sup. n. 8.) quod consuetudine populi Christiani, Prælatorum approbatà consensu, receptum fuit, attendas; existimo, tantum solemnitatem nuptiarum, etiam antè Concilium Trident. fuisse illicitam, ut constat ex adducto Canone Concilij Tolet. Nunc autem à tempore Concil. Trid. non tantum consuetudine id receptum; sed etiam jure ipso Tridentini Decreti, in quo planè indicatur, antiquas prohibitiones tantum quoad solemnitatem in suo robore permanere; dicit enim, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones servandas diligenter. Tantum ergò jure Trident. Concilij prohibetur solemnitas nuptialis. Quo nomine intelligo benedictiones nuptiales, traductionem solemnem,

188.
Hodie sola
solemnitas
nuptiarum
est prohibita
Pontius.

Probat ex
Concil. Tri-
dent.

quam convivia & lætitiæ signa comitantur. Hæc ille.

Sed melius dixisset: Tridentinum non agnovisse alias prohibitiones antiquas, quàm solemnium nuptiarum. Deinde: si vera est sententia Pontij, utique ex d. can. Concilij Toletani colligitur, etiam antè Trid., attentà consuetudine, non solum solemnitate fuisse illicitam, sed etiam ipsum contractum, saltem à tempore d. Concilij Toletani; nam Decretum citatum divellit hujusmodi perniciosam consuetudinem. Possit Pontius intelligi de tempore, quod antecessit d. Concil. Toletanum.

189. *In consummatione Matr. antea contracti nullum est peccatum, ex Pontio.*
Cæterum ex dictis infert Pontius sup. n. 9. post Decretum Tridentini Concilij nullum prorsus committi peccatum lethale, nec veniale, in ducenda uxore, nec in traducenda, si absque solemnitate fiat, neque in consummatione Matrimonij, si antè tempora illa contractum esset. Ita Basilius.

At quæro ego: quid si antè tempora illa contractum non esset? Non respondet Basilius, sed hanc questionem intactam præterit. Nullam tamen habet difficultatem, quam ego saltem apprehendo. Dico ego, neque in consummatione Matrimonij, contracti post illa tempora, ullum inveniri peccatum, quantum præcisè est ex vi legis prohibentis illis temporibus nuptias. Imò nec ex alio capite; scilicet, quia nondum adest nuptialis Ecclesiæ benedictio, ut patet ex dictis disp. præcedenti. Sect. 10. Concl. 12. Interim alià malà circumstantiã vestiri posset, ut planum est, & tunc erit culpa juxta qualitatem circumstantiæ, qualis esset quovis alio tempore, quo eadem mala circumstantia concurreret.

190. *Occurritur objectioni.*
Nec valet dicere: traductio est prohibita propter copulam, seu consummationem Matrimonij: ergò magis consummatio. Quippe Antecedens falsum est; nam sup. ostendimus, traductionem non esse prohibitam, nisi propter convivia, & alia signa lætitiæ, illam comitari solita, quæ temporis illius sanctitatem dedecent.

191. *Instantia.*
Audio quempiam reponentem: etiam copula, maxime prima, valdè dedecet temporis illius sanctitatem; nam valdè avocat animum à spiritualibus, non ita copulæ subsequentes, quia ab assuetis non fit tam vehemens passio. Et ideo aliqui excusant subsequentes copulas, secus primam.

192. *Solutio.*
Respondeo: non omnia, quæ avocant animum à spiritualibus illis temporibus specialiter ab Ecclesia sunt interdicta; sed attendenda sunt verba præcepti: verba autem sonant, solum solemnitate Matrimonij. Nec est eadem ratio: quippe per prohibitionem Matrimonij, aut consummationis ejus, daretur occasio peccatis incontinentiæ; ex prohibitionem autem solemnitatum, nullum sequitur incommodum, aut periculum peccati.

Nec obstat: quod conjuges, qui contraveniant huic præcepto, jubeantur separari; non enim ideo hoc jubetur, quòd copula est illicita, ratione illius temporis; sed in peccati commissi: quàmvis & hæc poena, ut sup.

dictum est, in aliam deberet commutari, quando subest periculum incontinentiæ.

Neque hæc poena excedit gravitatem delicti; cum enim conjuges circa Matrimonium deliquerint, merito ipsius Matrimonij separationem ad tempus puniuntur.

Porro quod aliqui objiciunt; non licere tempore orationis vacare copulæ: ergò multò minus consummare Matrimonium; nullam habet difficultatem. Quippe in primis verior est sententia, quæ docet, copulam conjugalem tempore orationis vacare culpâ, de quo suo loco latius.

Et præterea, quis dixerit, totum illud tempus, scilicet ab Adventu Domini nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniæ &c. esse tempus orationis, in quo etiam antea conjugatis, non liceat copulari? Non est credibile Ecclesiam id præcepisse. Ergò si in consummatione Matrimonij illo tempore aliqua culpa fit, ea non proveniet ex vi legis prohibentis nuptias illo tempore, sed ex alia circumstantia communi omni copulæ, de qua hic non tractamus.

Quæ cum ita sint, finalis resolutio erit; Ab Adventu Domini nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque in octavam Paschatis, non licet solemniter celebrare Matrimonium. Sed nunquid id licet in ipsa Epiphaniæ die? Nec enim Tridentinum, ut sup. vidimus, addidit ei *Inclusivè*, sicuti addidit Octavæ Paschatis.

Verum (inquit Sanchez sup. n. 1.) dicendum est, absque dubio comprehendi in ea prohibitionem ipsam Epiphaniæ diem. Clarèque probatur; quippe Tridentinum eo cap. 10. statuens tempora hujus prohibitionis, dixit ea esse ab Adventu usque ad Epiphaniam, & à feria 4. Cinerum usque ad Octavam Paschatis *Inclusivè*, quòd cum sub una clausula contineatur, non est cur dicamus, particulam *Inclusivè*, minime referri ad utrumque prohibitionis tempus, eadem clausula *Inclusivè*: eò vel maxime, quòd cum jure antiquo ea dies sub prohibitionem contineretur, expressè excludenda esset, ut censeretur jus antiquum correctum quoad eam diem: cum juris correctio in dubio tamquam odiosa vitanda sit. Hæc ille.

Adde ego; quòd ait Nicol. 3. cap. *Exiit qui seminat*, de Verb. signif. in 6. *Et utriusque juris documenta nos doceant, ea quæ in principio, ad medium & ad finem: illa verò, quæ in medio, ad finem atque principium: & ea quæ in fine, ad utrumque, vel eorum alterum sæpe referri.* Iam autem, ut ex dictis patet, habemus sufficientem rationem, eam particulam, *Inclusivè*, quæ in fine ponitur, ad principium referendi.

Estque hæc communis sententia, quam amplectitur Pontius sup. n. 4. illicò subjungens: At quia noctu antè lucem benedictiones nuptiales celebrari olim prohibitum jam vidimus, Pontius existimo non cessare hujusmodi prohibitionem usque ad lucem diei insequentis eum, qui postremus prohibitionis est. Unde merito Concil. Mediolanense 5. sub Divo Carolo Borromæo ita cavet: *Ne solennes nuptias liceat celebrare, nisi post*

193. *Satis est alteri objectioni.*

Finalis resolutio.

194. *An ipsa dies Epiphaniæ comprehendatur in ea prohibitionem? Pars affirmans probatur ex Trid. Sanchez.*

Et Nicol. 3. cap. 3. de verb. signif.

195. *Est sententia communis.*

Concil. Mediol.

post

post diluculum postridie illius diei, qui postremus est temporis, quo Tridentinâ constitutione nuptiarum celebritas interdicta est.

196. *Vbi jus prohibeat nocte celebrare benedictiones nuptiales.*
 Rogas, ubi jus antiquum prohibeat noctu celebrare benedictiones nuptiales? Respondeo, Concil. Senonense sub Clem. 7. in Decretis morum cap. 39. sic ait: *Sanè cum Matrimonium à Deo omnium rerum conditore in Paradiso, & in statu Innocentia institutum fuerit, sitq. teste Apostolo, Sacramentum; proinde cum magna reverentia ac devotione suscipiendum, utpotè in quo, sicut & in reliquis Sacramentis, gratia conferatur; prohibemus, ne in sponsalibus, aut nuptiali benedictione, sicut risus, cachinnationes, aut alia ridicula verba enuntientur; quinimò moneantur assidati, quatenus jejuni, contriti, confessi, ac cum multa reverentia ad hoc Sacramentum accedant. Illum quoq. abusum, qui invaluit in quibusdam partibus, ut benedictio nuptialis, & Missa celebrantur statim post mediam noctem, tollimus & amputamus, statuens, quod talia deinceps non fiant, nisi post ortum solem, & illucescentem diem. Si quidem exemplo pernicioso interdum compertum est, solemnitates hujusmodi nuptiales, sic in latebris & occulto factas, clandestinis Matrimonii viam aperuisse, & occasionem dedisse contemnendi tam excellens Sacramentum, & lascivias & spurcitas quasdam committendi. Hæc Concilium.*

197. *Obiectio sol. viiur.*
 Nec obstat: quòd sit Concilium provinciale, uti & alia Concilia, quæ in hac materia solent allegari; quia vel illo tempore recepta fuerint, per consuetudinem universalis Ecclesiæ, aut saltem hodie recepta sunt per Concilium Trident. quod, ut sup. audivimus, mandat diligenter observari antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones, Igitur ipsa dies Epiphaniæ clauditur sub hac prohibitione. Uti & ipsa Dominica prima Adventus, & ipsa dies Cinerum.

198. *Alia obiectio ex Reg. FF. Min.*
 Solum objici posset, quod dicitur in Regula FF. Minorum cap. 3. *Et jejunent à Festo omnium Sanctorum usque ab Nativitate Domini;* in quo tamen jejunio non clauditur ipsa dies omnium Sanctorum, juxta communem intelligentiam interpretum dictæ Regulæ, & communem praxim totius Ordinis. Ergò consimiliter, esto Concil. Trident. dicat: *A feria quarta Cinerum, non necessariò ipsa dies Cinerum clauditur dictâ prohibitione.*

199. *Contil. Ravennat.*
 Uti nec 1. Dominica Adventus, tamen Concil. Ravennatense 2. sub Clem. 5. dicat: *A prima Dominica de Adventu, cap. 19. ibi: Et ut tempora interdicta ad celebrandum nuptias non possint aliquando ex ignorantia excusari; monemus omnes Sacerdotes, Parochiales maxime, quatenus dicta tempora, Dominicâ antè Adventum & Dominicâ antè Septuagesimam, & Dominicâ antè Octavam Ascensionis Domini, studeant publicè in Missarum solemnibus nunciare, quòd nullus celebret nuptias, temporibus ab Ecclesia interdictis, scilicet à prima Dominica de Adventu usque post Epiphaniam, & à Dominica de Septuagesima usque ad Octavam Paschæ, & à tribus diebus antè Ascensionem usque ad Octavam Pentecostes.*

199. *Responso ad Concil.*
 Respondetur: monet Concilium, ut tempora prohibita publicentur Dominicâ antè Adven-

tum, quod non foret necessarium, si Dominica 1. Adventus non clauderetur dictâ prohibitione; nam illa ipsa 1. Dominicâ sufficienter potuissent publicari.

Præterea: si ex illis verbis: *A prima Dominica, sequeretur, eam non includi; etiam ex his: A Dominica de Septuagesima: itemque ex istis: Et à tribus diebus, bene inferretur: ergò Dominica Septuagesimæ, itemque tres illi dies non clauduntur dictâ prohibitione, quæ primâ fronte apparent omninò absona, cum ratio prohibitionis æquè, si non magis, militet pro istis diebus, & verba legis patiantur talem intellectum; immò, nisi aliquid aliud obstat, eum requirant. Alioquin neque totus Adventus hodie includeretur dictâ prohibitione: quia Concil. Trident. dicit: *Ab Adventu Domini nostri Iesu Christi &c.* quod est omninò incredibile.*

Porrò quod in Reg. nostra sub præcepto jejunij non claudatur ipsa dies Omnium Sanctorum, colligitur satis ex subjecta materia: quippe Ecclesia non solet hujusmodi dies festivos, in quibus magis oportet gaudere, quàm tristari, speciali jejunio deputare; immò omnes dies Dominicos excipit in Quadragesima ab abstinentia à 2. refectione, & alio tempore anni vigilia occurrens in Dominica jejunari debet in Sabbatho. Non est ergò verisimile, S. Franciscum, Institutorem Regulæ, voluisse diem Omnium Sanctorum specialiter deputare jejunio.

Dico: *specialiter*; quia si occurrat feria sexta, certum est jejunandum esse, ratione præcepti generalis jejunandi singulis 6. feriis per totum annum. Unde nec etiam tunc Ecclesia indulget comestionem carniùm, prout indulget, quando Natalis Domini occurrit feria 6. nisi aliquid aliud obstat, ut patet ex cap. 3. de Observ. jejun. ibi: *Respondemus, quòd illi qui nec voto, nec regulari observantia sunt astricti, in sexta feria, si festum Nativitatis Dominica, die ipso venire contigerit, carnibus propter festi excellentiam vesci possunt, secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis. Nec tamen hi reprehendendi sunt, qui ob devotionem voluerint abstinerere.* Ita Honor. 3. Ubi Gloss. verb. *Nec voto, infert: Ergò si voto tenentur, non debent comedere carnes: quia quæ sine conditione voluntur, sine conditione solvantur.*

Cum ergò FF. Min. sine conditione voverint, aut certè præceptum illis sit, jejunare singulis feriis 6. totius anni, liquet profectò, quòd nequeant carnes comedere.

Itaque, ut ad propositum nostrum revertamur, nullus potest ambigere, quin ipsa prima Dominica Adventus, & ipse dies Cinerum, sub tempore feriato claudantur.

Nunquid etiam dies immediatè præcedentes primam Adventus Dominicam, & feriam quartam Cinerum à vespere? Et quidem (inquit Sanchez sup. n. 2.) de feriâ quartâ Cinerum nulla prorsus est difficultas; sed prohibitio incipit à media nocte illius feriæ quartæ: quia totum officium diei præcedentis, etiam Completorium, minimè pertinet ad diem sequentem. De Adventu autem est difficultas; quia per se officium

200.
 Resp. ad Reg. FF. Min.

201.
 Si dies omnium SS. occurrat feriâ 6. tenentur FF. Min. jejunare. c. 3. de Observ. jeju.

202.
 An dies, immediatè præcedens tempus feriatum, sit prohibitus.

officium Adventus incipit à Vesperis Sabbathi præcedentis; quamvis per accidens fiat aliquando sola commemoratio propter festum majus occurrens. Hæc ille.

203.
Secundum Sanchez prohibito incipit à Vesperis Sabbathi. Oppositum docet Pontius.

Resolvit autem cum aliis, quos citat, prohibitionem incipere à primis Vesperis Sabbathi præcedentis, attento juris rigore, nisi consuetudo declarasset alicubi, incipere à media nocte Dominicæ.

At verò Pontius sup. n. 5. existimat veriùs prohibitionem incipere à media nocte; ac proinde in Sabbatho integro antè Dominicam primam Adventus solemnitate nuptiarum non esse prohibitam. Ad id (inquit) moveor; quia licet Concil. Tridentinum, & alia antiqua Decreta dicant: ab Adventu Domini non posse solemniter celebrari nuptias; at Concil. Ravenn. 2. sup. relatum, expressè primam Dominicam Adventus nominat, quam certum est à media nocte incipere. Ex quo Decreto colligo, eà ratione intellecta semper fuisse antiquiora Ecclesiæ Decreta, quæ ab Adventu Domini nuptias prohibuerunt. Ita Basilius.

204.
Opponatur ab Autore. Prima Dominica Adventus, & ista: Ab Adventu.

Ego autem non satis capio mysterium hoc: non video, inquam, sufficientem differentiam quoad præsens punctum, inter hæc verba: *A prima Dominica Adventus*, & ista: *Ab Adventu*. Namque Adventus Domini semper incipit ab aliqua Dominica, sive primus dies Adventus semper est Dominica; si ergò prima Dominica, sive Dominica, quæ est primus dies Adventus, incipiat à media nocte, etiam Adventus incipiet à media nocte, & si Adventus incipiat à Vesperis præcedentibus, etiam prima Dominica incipit à Vesperis præcedentibus; quippe nulla est ratio, quare potius Adventus incipiat à Vesperis, quam Dominica, idè enim sunt Vesperæ Adventus, quia sunt Vesperæ 1. Dominicæ Adventus.

205.
Secundo.

Deinde: ex Concilio Trid. & aliis antiquioribus Decretis, quæ ab Adventu Domini nuptias prohibuerunt, colligo, eà ratione intellectum semper fuisse Decretum istud Concilij Ravennatensis, ut idem sit, *A prima Dominica Adventus*, atque, *Ab Adventu*, cum, sicut mox dixi, prima dies Adventus sit Dominica. Et aliunde nulla est ratio, quare potius Concil. Trid. quod generale est, & posterius, ac tempora feriarum ad minorem numerum reduxit, quare, inquam, hoc potius intelligendum sit, juxtà modum loquendi Concilij Ravenn. Provincialis, quam vice versà Concil. Ravenn. Provinciale intelligi debeat, juxtà modum loquendi Concil. generalis Trid. & aliorum plurimum Provincialium antiquorum.

206.
Sententiam Sanchez amplectitur Aversa sup. 5. In verbis autem, dicens: Claudi etiam debere partem Sabbathi antecedentis ad Dominicam Adventus, scilicet à primis vespere ipsius Dominicæ; negant Pontius lib. 6. c. 8. n. 5. & Diana part. 3. tract. 4. resol. 202. & in Addit. resol. 26. cum Reginaldo, Filliucio, Bonacina.

Sanchez. Barbosa.

Sed affirmant Sanchez lib. 7. disp. 7. n. 2. Barbosa de Officio Parochi c. 21. n. 13. aliique plures: eo quòd ex tunc incipiat officium Ec-

clesiasticum ejus temporis. Estque satis rationale & conforme textui, in quo non dicitur, à prima Dominica Adventus, sed absolute: *Ab Adventu*. Nisi alicubi sit opposita consuetudo. Et hoc potest tantum considerari quoad sæcularem pompam. Quia alioqui quoad sacram benedictionem, cum hæc non nisi in Missæ celebratione perficiatur, ex alio capite hora vespertina non est idonea ad hanc solemnitate.

Videbatur etiam olim prohibitio pro Septuagesima incipere similiter à die antecedenti Dominicam. Sed de feria quarta Cinerum dici non potest incipere à die antecedenti; quia nec tunc inchoatur ejus officium, nec sub proprio nomine ipsius ferie venit dies antecedens; sed solum incipit ab ipsa media nocte ejusdem ferie, quando incipit obligatio jejuniij. Hæc ille.

Ubi assignat pro ratione, quare prohibitio non incipiat à die antecedenti feriam quartam Cinerum, quia nec tunc inchoatur ejus officium, nec dies antecedens venit sub proprio nomine ferie quartæ. Quid ergò si tunc inchoaretur ejus officium? Nonne ratio illa corruerit, & per consequens prohibitio inciperet à die antecedenti? Sic autem se res habet in Adventu: nam licet sub proprio nomine primæ Dominicæ Adventus, non veniat dies antecedens, tamen tunc inchoatur ejus officium per se loquendo.

Deinde: scire vellem; quare potius sub nomine Adventus, veniat dies antecedens primam Dominicam, quam sub nomine primæ Dominicæ Adventus. Non alia profectò dari potest ratio, quam, quia tunc incipit officium Adventus; sed etiam, ut sup. dixi, tunc incipit officium primæ Dominicæ Adventus: ergò etiam sub hoc nomine debet venire.

Iste autem modus (inquit Petrus Ochagavia de Sacram. tract. 3. de Imped. Matr. q. 41. n. 3. ut refert Dian. sup. in Addit.) numerandi initium temporis feriat, conformis videtur rationi; quia numerari debet juxtà leges Ecclesiæ, in qua tempus incipere dicitur ab eo puncto, in quo Officium Ecclesiasticum proprium illius temporis incipit. Ita ille.

Perinde ergò mihi videtur, ad controversiam hanc decidendam, sive dicatur: *Ab Adventu*, sive: *A prima Dominica Adventus*. Et idè Concilia, ut sup. vidimus, nunc uno, nunc alio termino utuntur ad eandem rem significandam. Sic etiam non semper dicunt: *A die Cinerum*, vel: *A feria quarta Cinerum*; sed aliquando utuntur his verbis: *In Quadragesima*, vel, *In Quadragesimali tempore*.

Et hinc fortè factum est, ut Mediolani, teste Bonacina q. 3. punct. 13. n. 4. nuptiæ non interdicanter usque ad Sabbathum antè Dominicam primam Quadragesimæ, quòd tunc primum ibi incipiat tempus quadragesimale.

Si autem à me quaeratur; an quæ hæcenus dicta sunt, intelligi debeant etiam de secundis nuptiis, in quibus nulla est nuptialis benedictio sponsi? Nonnulli viri docti (inquit Pontius sup. n. 13.) existimarunt, nullam incurere peccatam Clericum, qui temporibus prohibitis, ad-

207.
Quare prohibitio non extendat se ad diem præcedentem feriam 4. Cinerum.

208.
An sit distinctio hic inter nomen Adventus. & ly 1. dom. Adventus.

Ochagavia.
Diana.

209.
Videtur quod non.

210.
An jam dicta etiam de 2. nuptijs sint intelligenda.

mini-

ministrat ea, quæ Ecclesia designat pro secundis nuptiis, eo fundamento commoti, quòd illa non sint nuptialis benedictio, neque eo nomine censentur in Manuali. Cæterum si rem istam attentius considerassent, aliter respondissent. Mihi enim semper visum est, neque eas cæremonias, quæ pro secundis nuptiis destinatæ sunt, posse tempore prohibito mirari, sine culpa & poenis jure latis.

Affirmat Pontius.

211. Prima probatio.

Et in primis ad id me movet, quod proximè superioribus annis vidi in hac Salmanticensi urbe. Quidam nobilissimi vidui contrahere volebant Matrimonium, & cum esset Quadragesimale tempus, dispensationem à Sedis Apostolicæ Nuntio postularunt, quam denegavit. Quod magno argumento est, etiam eam cæremoniam, licet non appelletur nuptialis benedictio, esse prohibitam illo tempore.

Secunda.

Deinde me movet; quòd jura & antiqua & recentiora, ut ex adductis Canonibus constat, universè loquuntur & de Matrimonio, & solemnitate nuptiali. Sicut ergò antiquis Canonibus etiam viduorum conjugia erant prohibita, etiam & solemnitas illa nuptialis in nuptiis viduorum, de more Ecclesiæ adhibita, prohibita censetur.

212. Tertia.

Præterea: quia Canones tam antiqui, quam recentiores, universè prohibent solemnitatem nuptialem, & non solum nuptialem benedictionem. Illæ autem cæremoniæ, licet non sint nuptialis benedictio, sunt tamen pars solemnitatis nuptialis, ut satis notum est.

Quarta.

Denique pro hac sententia sunt apertissima verba Manualis Salmantini; siquidem strictè prohibet, ne Clerici coràm viduis, vel aliis benedictis, Missam celebrent tempore prohibito. Quare non dubito in hac futurum esse sententia, quicumque attentè consideraverit verba Canonum, quæ sup. isto cap. retulimus. Hactenus Basilium.

213. Opposita sententia probatur ex Rit. Rom.

Ego autem vix dubito, in opposita futurum sententia, quicumque attentè consideraverit verba Ritualis Romani Tit. de Sacram. Matr. ubi specificans solemnitates nuptiarum prohibitas, ait: *Ut nuptias benedicere, sponsam traducere, nuptialia celebrare convivia.* Et ipse Pontius sup. n. 8. nomine istarum solemnitatum intelligit benedictiones nuptiales, & traductionem solemnem, quam convivia & lætitiæ signa comitantur.

Quæro ego jam; Missa quæ celebratur in secundis nuptiis, & aliæ cæremoniæ, quæ adhibentur, benedictiones sunt nuptiarum? Negat Pontius sup. n. 13. ibi: *Quod magno argumento est, etiam eam cæremoniam, licet non appelletur nuptialis benedictio &c.*

Quæro rursùm; Missa & aliæ cæremoniæ suntne traductio solemnem, quam convivia & lætitiæ signa comitantur? Quis non videt Missam posse celebrari coràm sponsis, omisâ traductione sponsæ in domum sponsi, sinè conviviis, vel ullo alio signo lætitiæ? Censent Pontii, illam celebrationem esse prohibitam? Sed quo Canone aut jure, aut in quo Manuali?

Bosco de Matrim. Pars II.

Ecce verba Manualis Salmantini, ut ea refert Pontius sup. n. 8. Item nota, quòd in prædictis temporibus non solum prohibetur benedictio nuptiarum; sed etiam traductio ad domum inter conjuges, donec benedicantur in tempore permisso.... Et licet jam sint benedicti, quia ambo sunt vidui, vel aliis, non debet fieri traductio ad domum sponsi in tempore prohibito. Laici tamen in hoc habent consuetudinem in contrarium. Caveant autem Sacerdotes, ne sint presentes ad talem traductionem directe vel indirectè, celebrando Missam secretè, vel publicè, in præsentia ipsorum. Ubi, ut vides, non prohibetur celebratio Missæ, nisi in quantum ei conjungitur solemnem traductio sponsæ ad domum sponsi.

214.

Referuntur verba Manualis Salmantini, & expenduntur.

Et suspicor, illos nobilissimos viduos, de quo Pontius sup., non solum voluisse contrahere Matrimonium, sicut vidui solent contrahere, absque benedictione solemnem, cum alia cæremonia secundis nuptiis convenienti; sed etiam cum solemnem traductionem, & convivium, aliisque signis lætitiæ, quæ prohibita sunt tempore Quadragesimali, & ideo postulasse dispensationem. Et ita responsum est ad primum motivum Pontij.

215.

Resp. ad 1. probationem Pontij.

Ad secundum & tertium, fateor: jura antiqua, & recentiora universè loquuntur de Matrimonio, & solemnitate nuptiali, & universè prohibent solemnitatem nuptialem, & non solum nuptialem benedictionem; sed nego, cæremonias illas, de quibus hic disputatur, esse partem solemnitatis nuptialis: nam secundum Pontium, ut sup. vidimus, per solemnitatem nuptialem solum intelliguntur benedictiones nuptiales, traductiones & convivia: porrò cæremoniæ illæ secundarum nuptiarum, neque sunt benedictiones solemnem, nec traductio, quam comitantur convivia.

Resp. ad 2. & 3.

Immo, reponit quispiam, omnino sunt traductio; quia etiam hæc fieri solet in secundis nuptiis, uti & convivia.

216.

Arg. contra.

Respondeo: me nunquam negasse, nec velle negare traductionem solemnem in secundis nuptiis esse prohibitam; id enim satis probant jura antiqua & recentiora, quæ universè loquuntur de nuptiis, non distinguentes inter primas & secundas; sed nego prohibitam esse Missam, & alia quæ, seclusâ traductione, solent adhiberi secundis nuptiis, quia verè non sunt benedictio solemnem.

Dissoluitur.

Hinc ad alium casum, propositum à Pontio sup. n. 14. hisce verbis: In nonnullis hujus Dicecesis minoribus oppidis apud Rusticos in more positum est, ut si qui ingruente Adventus tempore volunt contrahere, benedicantur in Sabbato, antè Dominicam primam Adventus, & in ipsa die Dominica fiat solemnem traductio, sponsus in excelso thalamo in medio foro constructo collocatis, & multis ex eodem & vicinis oppidis convocatis concurrentibus, qui post prandia & commessationes choreas ducunt, & munera sponsis, qui in prædicto thalamo confident, offerunt.

217.

Casus quidam ex Pontio.

Ad hunc, inquam, casum respondeo cum Pontio sup., si juris dispositio attendatur, hæc esse etiam prohibita eo tempore; quia pertinent

Resp. Pontij.

K

ad

ad solemnitatem nuptialem. & expressè traductio, convivia, choreæ, imò hæc maximè prohibita sunt, ut ex adductis Canonibus constat. Quare licet præcesserit benedictio in die non prohibito, ea solemnitas nuptialis, quæ et iam prohibita est, illis diebus fieri non potest.

Estque hæc sententia Cajetani Sum. verb.

218. Solemnitas nuptialis non licet in die feriato, quamvis benedictio præcesserit in die non feriato.

Cajetanus.

Nuptiarum peccata, ubi sic scribit: Et quoniam nuptie tria important (scilicet benedictionem sponsi & sponsæ, traductionem sponsæ in domum viri, & celebrationem convivij) scito tria hæc intelligi his temporibus interdicta. Et quoniam poenæ non sunt extendendæ, nihil aliud est dictis temporibus interdictum: possunt enim contrahi Matrimonia de presenti & Sponsalia. Unde putantes evadere violationem legis, & facientes primum tantum (scilicet benedictionem) in Sabbato ante Adventum, vel Septuagesimam, & in Dominica reliqua duo, non effugiunt legis iram: plus enim sunt prohibita illa duo, quam primum, quod non nisi simul cum nuptiis fit, intelligitur prohibitum, quia illa sunt carnalia, benedictio est spiritualis. Hæc ille.

Probat ex Synodo Mechliniensis.

Et Synodus Mechliniensis (cujus sup. meminimus) celebrata sub Paulo 5. præfidente in ea Reverendissimo ac Illustrissimo in Christo Patre ac Domino D. Matthia Hovio Archiepiscopo Mechliniensis Tit. 10. de Sponsalibus & Sacram. Matr. c. 8. in fine sic ait: *A quibus (scilicet conviviis, choreis & similibus) similiter abstinendum erit, & si Matrimonium antea contractum fuerit, sub pena arbitraria.*

219. An consuetudine contrarium præscriptum sit. Pontius.

At videtur (inquit Basilius sup.) jam consuetudine antiquâ & inveteratâ receptum, ut ea traductio & solemnitas fiant eo die prohibito, & legem Ecclesiasticam in hac parte abrogasse, & ideò à Clericis sustineri posse, dummodo illi non interfuit prædictæ solemnitati. Idque non obscure indicatur in prædicto Manuali Salmantino, ibi: *Laici tamen in hoc habent consuetudinem in contrarium.* Hæc ille.

Optima profectò legum interpres, consuetudo; nec interpretari tantum potest legem, sed etiam eam abrogare & instituere in his, quæ pendunt ab Ecclesia; jam autem tempus feriatum, de quo hæcenus egimus, quantum quantum est, pendet à voluntate Ecclesiæ, quæ licet à principio in universum omnes obligaverit; successu tamen temporis consuetudine potuit tolli, vel in totum, vel ex parte; vel in omnibus mundi Regionibus, vel in aliquibus locis particularibus.

Proinde quidquid sit de jure scripto, de quo hæc præcipue locuti fuimus, consulo omnibus, ut diligenter attendant consuetudinem loci, in quo volunt Matrimonium contrahere, eique se accommodent; non tantum quoad solemnitates nuptiales, sed etiam quoad ipsum contractum. Non solum quoad hoc impedimentum, sed etiam quoad alia, de quibus instituitur.

CONCLUSIO V.

Catechismus olim prohibebat Matrimonium, non dirimebat. Hodie amplius non obligat. Uti nec incestus, raptus Sponsatæ &c.

Catechismus est instructio fidei (inquit Sanchez lib. 7. disp. 10. n. 1.) quæ fit antè januam Ecclesiæ super baptizando: diciturque sic à Catechizo, id est, instruo, de quo habetur cap. 54. de Consecr. dist. 4. *Antè Baptismum catechizandi debet hominem prævenire officium, ut fidei primum catechumenus accipiat rudimentum.*

220. Quid sit Catechismus hic, ex Sanchez.

Quod probatur exemplo Christi, ibidem: *Prius ipse Iesus cæci nati oculos luto, ex spato factis, superlinivit, & sic ad aquas Silvæ misit; quia prius debet baptizandus fide incarnationis Christi instrui, & sic ad Baptismum jam credulus admitti, ut sciat, cujus gratia in eo est particeps, & cui jam debitor fiat deinceps.*

Porro forma seu modus catechizandi præscribitur in Rituali Romano tit. de Sacram. Baptismi, §. *Ordo Baptismi adulterum*, hisce verbis: *Deinde sacerdos procedit ad fores Ecclesiæ, & stat in limine, catechizandus vero extra limen. Et si sunt plures maris & feminae, illi ad dexteram sacerdotis, hæc vero ad sinistram statuatur, & sacerdos interrogat: Quo nomine vocaris? Catechumenus respondet, N. Sacerdos: N. Quid petis ab Ecclesia Dei? Respon. Fidem. Sacerdos: Fides quid tibi præstat? Resp. Vitam æternam. Sacerdos: Si vis habere vitam æternam &c.*

221. Formæ catechizandi ex Rit. Rom.

Et rursus interrogat: N. Abrenuntias satana? Respondet: Abrenuntio. Interrogat: Et omnibus operibus ejus? Respondet: Abrenuntio. Interrogat: Et omnibus pompis ejus? Respondet: Abrenuntio.

Deinde sacerdos interrogat de Symbolo Fidei, dicens: *Credis in Deum Patrem omnipotentem Creatorem cæli & terræ? Respondet: Credo. Interrogat: Credis & in Jesum Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum, natum & passum? Respondet: Credo. Interrogat: Credis & in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, & vitam æternam? Respondet: Credo.*

Et quoniam ad has interrogationes nequit parvulus per se respondere; hinc alius nomine ejus respondet, qui & appellatur Patrinus; estque ordinariè idem, qui parvulum levat de fonte, seu tenet in ipso Baptismo. Quamvis fieri possit, ut sit diversus, sive ut unus sit Patrinus in Catechismo, & alter in Baptismo. Igitur Catechismus, qui hic ponitur impedimentum prohibens, & non dirimens Matrimonium, est responsio pro baptizando in ceremoniis baptismalibus.

222. Patrinus hic appellatur, qui pro parvulo respondet.

Rogat aliquis à me, ubi in jure statuatur hoc impe-

223.

Hæc respon-
sio statuit
impedimen-
tum Matr.
e. 2. de
Cogn. spirit.
in 6.

impedimentum? Respondeo citius: cap. 2. de
Cognitione spirituali in 6. quod sic sonat: Per
Catechismum, qui præcedit Baptismum, Sacramento-
rum fundamentum, & januam reliquorum, cognatio
spiritualis contrahitur: per quam contrahendum Ma-
trimonium impeditur: ut ex prædecessoris nostri
Clem. Pape 3. Decretali colligitur evidenter: dicen-
do enim quod talis res (scilicet compaternitas in
Catechismis contracta, inquit Gloss. ibi) vix con-
trahendo Matrimonio impedimentum afferret, velle
videtur, quod afferat: nam quod vix fit, fieri tamen
dubium non existit. Per illam tamen cognationem
Matrimonium, post eam contractum, minime separa-
tur. Ita Bonif. 8.

224.
Catechismus
impedit con-
trahendum.
non dirimit
contractum.

Ubi Gloss. Per Catechismum (inquit) contrahitur
cognatio spiritualis, ejus tamen effectus est impe-
dire Matrimonium contrahendum, non autem dirimi-
mit jam contractum. Vnde sciendum, quod Catechis-
mus est instructio, quæ sit communiter hodie ante fo-
res Ecclesie, ubi interrogabatur de articulis fidei, &
proprie deberet fieri solis adultis.

Casus: Ego tenui puellam ante fores Ecclesie, an-
tequam portaretur ad fontes, postea, quando fuit bap-
tizata, non tenui eam super fontes: utrum inter me
& ipsam & filios meos sit contracta cognatio spiri-
tualis? Respondetur quod sic, sed non est tanti effe-
ctus, sicut illa cognatio spiritualis, quæ contrahitur
in Baptismo: quia ista impedit Matrimonium con-
trahendum, sed non dirimit jam contractum: hoc est,
non debemus contrahere: & si durantebus hanc
aliquis se opponeret, & allegaretur cognatio spiri-
tualis, impediretur Matrimonium: sed si non allegaretur
ista cognatio spiritualis, & si de facto contraheremus,
non dirimeretur postea istud Matrimonium. Hæc
Gloss.

Reprobatur
opposita sen-
tentia Hugo-
nis.

Quare non est audiendus Hugo, qui cap.
Pervenit, 30. q. 1. docet, dirimi quodque Matrimo-
nium per illum textum, qui tamen id mini-
mè probat; saltem dubius est, ut patebit legen-
ti, & ideo non potest præjudicare huic apertissimi
textui contrarium statuenti.

225.
Prior sen-
tentia est
Doct. Angel.

Loquatur Doct. Angelicus 4. dist. 42. q. 1.
a. 2. in corpore: Quidam dicunt, quod spiritualis
regeneratio, sicut per sepius formem Spiritus sancti gra-
tiam datur, ita per sepius efficitur, incipiendo a pri-
mo pabulo salis sacri usque ad Confirmationem, per
Episcopum factam, & per quodlibet horum septem
spiritualis cognatio contrahatur. sed illud non est ra-
tionabile; quia cognatio carnalis non contrahitur ni-
si per actum generationis completum: unde & assi-
nitas non contrahitur, nisi sit facta conjunctio semi-
num, ex qua potest sequi carnalis generatio. spiri-
tualis autem generatio non perficitur, nisi per aliquod
Sacramentum, & ideo inconueniens est, quod spiri-
tualis cognatio contrahatur, nisi per aliquod Sacra-
mentum. Et ideo alij dicunt, quod per tria tantum
Sacramenta spiritualis cognatio contrahatur, scilicet
per Catechismum, Baptismum & Confirmationem.
sed isti propriam vocem videntur ignorare; quia
Catechismus non est Sacramentum, sed sacramentale,
& ideo alij dicunt, quod tantum per duo Sacramenta,
scilicet per Baptismum & Confirmationem, & hæc
opinio est communior: tamen de Catechismo quidam
horum dicunt, quod est debile impedimentum, quod

Bosco de Matrim. Pars II.

impedit contrahendum, sed non dirimit Matrimo-
nium contractum. Ita D. Thom. Ubi tantum ne-
gat, per Catechismum contrahi perfectam cog-
nationem spiritualem, quæ Matrimonium diri-
mat.

Sicuti autem hoc certum est ex d. cap. 2. ita
quoque ex eodem cap. indubitatum esse debet,
Catechismum Matrimonium olim prohibuisse,
contra Sotum 4. dist. 42. q. 1. a. 2. vers. Vr-
gentius autem, ubi tamquam rem dubiam id asse-
rit: Quia (inquit) Bonifac. 8. cap. 2. de Cog-
nat. spirit. in 6. non asseruit hoc impedimen-
tum; sed id collegit ex cap. Contracto, de Cog-
nat. spirit. ubi Clem. 3. id non clarè decidit;
sed tantum dicit, Catechismum vix afferre im-
pedimentum Matrimonio. Quæ verba sunt po-
tius dubitantis, quam asserentis. Quare cum col-
lectio non sit clara, nec etiã decisio certa erit.
Hæc ille.

Sed universi DD. tamquam certum statuunt
hoc impedimentum. Et quid mirum, cum Bo-
nifacius illud tamquam certum statuatur? nam di-
cit: Evidenter colligitur, scilicet ex d. cap. Con-
tracto, sequentis tenoris: Contracto Matrimonio
inter P. & A. uxorem suam quidam consanguineus
ejusdem A. contra Matrimonium objecerunt, quod
eadem in primo sacri salis pabulo, filium quondam
concubina ipsius P. tenuit. Et infra: Verum si con-
staret vera esse, quæ diximus, non ideo tamen con-
tractum Matrimonium solveretur, quæ res vix con-
trahendo Matrimonio impedimentum afferret.

Ex quibus ultimis verbis, quæ non omnino
clarè decidunt, Catechismum esse impedimen-
tum, colligit Bonifacius 8. ut sup. audivimus,
non dubium existere, quin Catechismus afferat
impedimentum Matrimonio contrahendo, quan-
vis non dirimat contractum: unde jam de hoc
dubitandum minimè est.

Sed quæ ratio hujus impedimenti? Quod (in-
quit) D. Thom. sup. ad 3. in Catechismo fit quædam
professio futuri Baptismi, sicut in sponsalibus fit quædam
sponsio futurarum nuptiarum: unde sicut in sponsalibus
contrahitur quidam motus propinquitatis, ita & in
Catechismo ad minus impediens contrahendum, ut
quidam dicunt, non autem in aliis Sacramentis.

Deinde: rationi consonum videtur, ut sicut
patrinus, tenens in Baptismo, contrahit perfe-
ctam cognationem spiritualem, dirimentem Ma-
trimonium: ita patrinus, tenens tantum in Ca-
techismo, qui est introductio ad Baptismum, &
quoddam ejus initium, ac quædam regeneratio
imperfecta per fidem, quam protestatur patrinus
pro parvulo, contraheret quædam imperfectam
cognationem, solummodo prohibentem.

Oportet tamen (inquit Sanchez sup. n. 3.)
ut is patrinus in toto Catechismo teneat, ut hanc
cognationem contrahat, ut bene docet Gloss. c.
Contracto, de Cognat. spirit. in fine. Hæc ille.

Ecce verba Glossæ: Sed certe contra istos, qui
dicunt, quod etiam per Catechismum non dirimatur
Matrimonium, manifestè faciunt illa duo c. Si quis
ex uno, 307. q. 4. & c. In Catechismo, de Confe-
ratione dist. 4. quia ibi equiparantur ista tria, Ca-
techismus, Baptismus, & Confirmatio. Vnde credo,
quod dirimat.

K 2

226.
Olim Cate-
chismus pro-
hibebat
Matr.
Sotus.

227.
Ostenditur
id certum
esse.

228.
Quæ ratio
hujus impe-
dimenti, ex
D. Thomæ.

229.
Requirunt
ut quis in
toto Cate-
chismo te-
neat, ex
Sanchez.

Sententia
cujusdam
Glossæ, quod
Catechismus
impedit
quod dirimat.

quod si quis tenet, aliquem in toto Catechismo, in quo unus patrinus debet esse, quod ille sit compater effectus parentibus infantis. Sed hæc mulier non tenuit illum filium infantem, nisi in primo pabulo sacrati salis: nec expresse dicitur litera, quod fuerit filius P. & ideo dico, quod Catechismus impedit & dirimit. Hæc Gloss.

230.
Rejicitur.

Verum enimvero mera conjectura est, quod mulier hæc non tenuerit, nisi in primo pabulo sacrati salis; cum illa particula, Nisi, nusquam exprimitur in dicto textu. Similiter gratis dicitur, quod non fuerit filius P. Audi Gloss. ibi verb. Concubina: Quidam, inquit, dicunt, quod ille filius tantum erat filius concubinae ipsius P. de alio viro: dicentes quod compaternitas contrahitur per illud sacramentum sacrati salis: sed secundum hoc nulla fuit questio. Secundum quid ergo fuit questio? Quod ille filius erat filius concubinae ipsius P. ex ipso P. Et ideo dico ego, quod totus Catechismus impedit, & non dirimit.

Obicitur
et si quis
30. 7. 4.

Quantum ad illa duo capita, quæ allegat Gloss. prioris verba hæc sunt: Si quis ex uno conjugio filium aut filium alterius de sacro fonte susceperit, aut christina tenuerit, vel Christianitatis ministerium dederit, ambo & vir & uxor compater existunt parentibus infantis, quia vir & mulier caro una effecti sunt. Ergo Catechismus olim erat impedimentum dirimens, negatur Consequencia.

231.
Explicatur.

Nam in primis responderi potest; per dationem ministerij Christianitatis, intelligi dationem Baptismi, juxta Gloss. ibi verbo: Christianitatis ministerium: Immergendo, inquit, sup. 1. q. 1. Quod quidam.

Et admissa aliâ expositione, quam ibidem subjungit Glossa, dicens: Alij exponunt, dederit Christianitatis ministerium; id est, tenuerit ad Catechismum, ut de Consecr. dist. 4. In Catechismo. Equidem neg. hæc Consequencia: Ergo Catechismus olim erat impedimentum dirimens. Sic etenim sonat d. cap. in Catechismo & in Baptismo & in Confirmatione. unus patrinus fieri potest, si necessitas cogit, non est tamen consuetudo Romana: sed per singulos singuli suscipiunt.

232.
Ordinatio
est idem pa-
trinus in
Catechismo,
& Baptis-
mo.

Planè fieri potest unus patrinus in necessitate; imò hodie communiter est idem patrinus in Catechismo & Baptismo, & non tantum prohibetur Matrimonium, sed etiam contractum dirimitur. Sed quid si diversi sint? Contrahunt quidem omnes compaternitatem, & in hoc illa tria æquiparantur, sed unus perfectam, alter imperfectam.

Attende Gloss. ibi verb. Patrinus: Baz, dixit, in his tantum contrahi compaternitatem; sed Hugo dixit, in omnibus eam contrahi, quæ Baptismum precedunt. Sed tamen compaternitas, in Catechismo contracta, non est tanti momenti, ut Matrimonium dissolvat, cum vix etiam impediat, extra de Cognat. spirit. Contracto.

233.
Effectus
Baptismi est
compaterni-
tas perfecta,
Catechismi
autem im-
perfecta.

Et quid mirum, quod non sit tanti momenti, cum etiam ipse Catechismus non sit tanti momenti, quanti sunt Baptismus & Confirmatio, quæ ambo sunt vera Sacramenta novæ legis, à Christo Domino instituta; Catechismus autem solum aliquod sacramentale. Cum ergo non

æquiparentur illa tria in ratione Sacramenti, haud mirari debemus, si etiam non æquiparentur in effectu compaternitatis; sed effectus Baptismi & Confirmationis sit perfecta compaternitas, quæ non solum prohibeat Matrimonium, sed etiam dirimat: effectus verò Catechismo compaternitas seu cognatio imperfecta, quæ solum Matrimonium prohibeat, & non dirimat.

Igitur quando diversi sunt patrimi in Catechismo, & Baptismo, uterque suam cognationem contrahit, primus imperfectam, cum impedimento prohibente, secundus perfectam, cum impedimento dirimente. Dum autem est unus solus in utroque actu, unam contrahit cognationem adæquatam, cum impedimento prohibente & dirimente.

Nec satis est (inquit Sanchez sup. n. 4.) tenere in Catechismo; sed is contrahit hanc cognationem, qui infantis personam gerit, respondens ad fidei interrogata, dum Sacerdos rogat, an credat. Quare sicut in Baptismo hæc cognatio spiritualis contrahitur per elevationem pueri de sacro fonte; ita in Catechismo per professionem illam fidei, nomine infantis factam. Ita Sanchez.

Hinc deducitur (prosequitur idem Auctor n. 5.) recedendum esse à Paludano 4. dist. 42. q. 1. a. 1. n. 7, dicenti, ex Exorcismo cognationem hanc oriri: quia cap. Pervenit, 30. q. 1. sic ait Deusdedit Pontifex: A primo pabulo sacri salis usque ad Confirmationem per Christum, nullus Christianus suam commatrem in conjugium suscipere debet. Sed dicendum est, per solum Catechismum contrahi. Quia textus n. 2. allegati de solo eo mentionem faciunt.

Nec obstat id cap. Pervenit; quia ea verba copulativè & non disjunctivè accipienda sunt, ita ut per omnia illa contrahatur cognatio; sed quasi initium sumat in ipso Exorcismo. Ita Sanchez.

Tu cogita, perperam ab eo dictum esse: Textus n. 2. allegati de solo Catechismo mentionem faciunt. Nam hi textus sunt c. 2. de Cognat. spirit. in 6. & cap. Contracto, de Cognat. spirit. Et quàmvis in priori textu de solo Catechismo fiat mentio, & non de primo pabulo sacri salis; equidem in secundo non fit expressa mentio de Catechismo; sed tantum de primo pabulo sacri salis. Vide verba sup.

Aliter responderet ad hanc difficultatem Averfa q. 10. sect. 3. §. Præter Catechismum, dicens: Bonifacius 8. in cap. 2. de Cognat. spirit. in 6. in solo Catechismo, præter Baptismum, prohibitionem conjugij posuit. Et in cap. Pervenit, non in qualibet parte ritus Baptismalis, sed in toto copulativè, includendo scilicet ipsum formaliter Baptismum, positum est impedimentum dirimens. In cap. verò Contracto, licet nominetur primum sacri salis pabulum, tamen Bonifacius 8. in alio capite id explicavit ac determinavit de Catechismo. Hæc ille.

Perinde autem videtur, si Baptismus subequatur Catechismum, sicuti ordinariè contingit, Perinde est

Quando
diversi sunt
patrimi, ut
terque suam
cognationem
contrahit.

234.
is contrahit
in Catechif-
mo, qui no-
mine infan-
tis respondet,
ex Sanchez.

Non oritur
ex Exorcif-
mo.

Paluda-
nus.

235.
Resp. ad
in contra-
rium, ex
Sanchez.

236.
Alia respon-
sio ex Aver-
fa.

237.
Perinde est
tive

præcedat Catechismus Baptisma vel subsequatur.
 five præcedat, v. g. si quis urgente necessitate antea baptizetur, & postea suppleantur ceremoniæ & adhibeatur Catechismus, quidquid Alii qui dixerint, causantes hunc debere præcedere, eò quòd dicatur cap. 2. de Cognat. spirit. in 6. Per Catechismum qui præcedit Baptismum; & quia Catechismus hanc cognationem producit, eò quòd sit dispositio ad futurum Baptismum, e jusque initium, ut sup. diximus.

Probatu ex Sanchez.
 At non sunt audiendi. Quippè (ut ait Sanchez sup. n. 7.) eadem semper militat ratio: nam suapte natura est quoddam initium generationis spiritualis perfectæ, & dispositio ad Baptismum, quamvis per accidens, ratione occurrentis necessitatis, aliquando Baptismo postponatur.

238. *Resp. ad jus in contrarium.*
 Nec obstat textus in contrarium adductus; quia ea verba frequentioris usus gratiâ apposita sunt; communiter enim, ac recto servato ordine, Catechismus præcedit. Quare dispositionem non restringunt. Hæc ille.

Cùm igitur Canones id non restringant, neque distinguant, nec nos absque evidenti ratione, quam hactenus non vidimus, restringere aut distinguere debemus; sed simpliciter asserere, Catechismum olim prohibuisse Matrimonium, five antecederet Baptismum, five concomitaretur, aut certè ei postponeretur.

239. *Quid si in his Catechismo, non sequatur Paptismus. Contrahitur cognatio juxta Sanchez.*
 Sed quid, si contingat, ut adhibito Catechismo non sequatur Baptismus, aut quia baptizandus resistit, aut quia moritur, aut quia differtur Baptismus, nunquid & eo casu patrinus contrahet dictam imperfectam cognationem? Affirmat Sanchez sup. n. 9. Res enim hæc non pendet ex futuro eventu, sed tempore facti Catechismi contrahitur hæc imperfecta cognatio spiritualis; ac proinde five subsequatur Baptismus, five non, cognatio ea semel contracta minime abolebitur. Nec inconveniens est, hanc imperfectam cognationem spirituales in infideli reperiri. Ita Sanchez.

Sed enim, dicit aliquis; unde probatur, id non esse inconveniens, eum sit inconveniens, perfectam cognationem spirituales, quæ oritur ex Baptismo, in infideli reperiri? Sanè utraq; est juris Ecclesiastici, cui infideles non subji-ciuntur.

240. *Pro opposita sententia Aversa citat Palatium.*
 Hinc Aversa sup. §. Si autem contingat, ait: Si supponamus cognationem spirituales perfectam non contrahi cum infideli, utpotè patre aut matre baptizati, ut existimat Sanchez disp. 60. q. 2. pariter hic dici non debet contrahere patrinus in Catechismo, cum eo, qui non baptizatur; sed tunc contrahere, quando reverà sequitur Baptismus. Sic ille. Citatque Palatium in 4. dist. 42. disp. 1. col. 30. pro sententia, quæ docet Patrinum non contrahere hujusmodi imperfectam cognationem & impedimentum, si non sequatur Baptismus.

241. *Quare potius imperfecta cognatio invenitur in infide-*
 Quæ ergò dispar ratio in sententia. Sanchij? Quia inquis, cognatio hæc imperfecta, solum est dispositio quædam ad cognationem perfectam; sicut ipsè Catechismus est quædam dispositio ad Baptismum. Veluti ergò non est in-

conveniens, quòd infidelis, id est, non baptizatus, subjiciatur Catechismo, qui tamen non est perfectus, nisi juris Ecclesiastici; sic indidem non apparet inconveniens, quòd subjiciatur huic cognationi spirituali imperfectæ, estò ea tantum sit juris Ecclesiastici. At verò cognatio spiritualis perfectæ, cum non oriatur nisi ex Baptismo, aut certè Baptismum necessariò supponat, videtur esse inconveniens quòd reperiat in eo, qui Baptismum non suscepit.

Præterea: hæc imperfecta cognatio contrahitur tempore Catechismi, ut sup. dicebat Sanchez; sed ordinariè eo tempore, qui catechizatur, adhuc est infidelis; ergo nullum est inconveniens, quòd reperiat in infideli. At verò cognatio spiritualis perfectæ, contrahitur tempore Baptismi; sed eo tempore, qui baptizatur, jam est fidelis: ergò videtur inconveniens, quòd hæc cognatio spiritualis perfectæ inveniat in infideli. Cui hæc disparitates non satisfaciunt, vel dicat utramque inveniri in infideli, vel neutram, & non errabit in fide aut bonis moribus.

Si autem à me quaeratur; ad quas personas jure antiquo extendebatur hæc imperfecta Catechismi cognatio? Respondeo cum communi sententia: ad eandem, ad quas cognatio perfectæ orta ex Baptismo. Quamvis enim in textibus sup. adductis, nulla fiat mentio personarum, aut graduum; quia tamen oritur ex eo, quòd Catechismus sit quoddam initium Baptismi, jure merito utraq; ad eandem personas, & eisdem gradus trahitur: ita ut ubi novis legibus restringitur perfectæ cognatio ad pauciores personas & gradus, prout fit in Trid. sess. 24. de Matr. c. 2. pariter intelligi debeat restricta hæc imperfecta cognatio, quamvis non fiat ejus distincta mentio.

Et hinc (ut veniamus ad 2. partem Conclusionis) Multi docent, per Concilium Trid. penitus sublatum esse hoc impedimentum; nam loco mox citato post designatas personas, inter quas voluit contrahi spirituales cognationem, concludit hisce verbis: *Omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.*

Et si dicas: intelligi (inquit Sanchez sub. n. 12. ubi tenet hanc sententiam tamquam verioris) de cognatione spirituali, contracta per Baptismum vel Confirmationem: obstat principium illius capituli, ubi dicit Concilium, se velle multitudinem prohibitionum restringere, ut incommoda vitentur, & statim subjungit: *Volens itaque S. Synodus huic incommodo providere, & à cognationis spiritualis impedimento incipiens statuit &c.* Ubi generaliter de cognatione spirituali loquitur: & statim statuit, inter quas personas contrahatur, & in fine concludit, inter nullas alias personas contrahi. Verè igitur intendit cognationis spiritualis impedimentum omnino auferre, præter casus ibi expressos, inter quos Catechismus non numeratur.

Et confirmatur; quia Pius 5. motu proprio, edito an. 1566. 4. Kalend. Decembris, declarans prædictum Tridentini Decretum, ait, non esse

242. *Ad quas personas extendebatur olim cognatio imperfecta.*

243. *An per Trid. hoc impedimentum sit penitus sublatum.*

244. *Affirmat Sanchez, & occurrit objectioni.*

244. *Confirmatur hac doctrina ex*

Motu proprio Pij 5.

esse recedendum à præcis illius verbis. Cum ergò Concilium generaliter dicat inter nullas alias personas contrahi eam cognationem, quam ibi expressas, censendum est, cognationem Catechismi, cuius ibi mentio minime fit, omnino sublatam esse.

Aliud arg. Sanchij pro sua sententia.

Tandem : quia cognatio hæc Catechismi primam originem trahit à Baptismo : idè enim contrahitur, quòd fit initium quoddam & dispositio ad Baptismum. Quare sublata cognatione Baptismi, tollitur, licet Catechismi non fiat mentio. Quod etiam n. 10. probavimus, eò quòd cognatio Baptismi fit illius mensura. Cum igitur Tridentinum omnino abstulerit Cognationem Baptismi, præterquam inter tenentes in ipso Baptismo, censetur ablata cognatio tenentium in Catechismo solo ; quæ, si primam originem attendamus, à Baptismo procedit. Hucusque Sanchez pro sua sententia.

245.
Resp. ad hoc arg.

Ego autem dubito, an sit verior, ut ipse eam appellat : quare conabor ejus argumentis satisfacere. Ad ultimum dico : Tridentinum non abstulisse simpliciter & absolute cognationem Baptismi ; sed tantum eam restrinxisse ad certas personas ; ac proinde nec simpliciter & absolute cognationem Catechismi abstulisse ; sed tantummodò eam restrinxisse ad certas personas. Nam cognatio hæc primam originem trahit à Baptismo ; ergò eà ratione, & non alià, quâ aufertur cognatio Baptismi, etiam aufertur cognatio Catechismi.

Subsumo : atqui Tridentinum non abstulit omnino cognationem Baptismi ; ergò neque cognationem Catechismi ; sed sicuti illam omnino abstulit, præterquam inter tenentes in ipso Baptismo, ut sup. loquitur Sanchez, sic etiam, & non aliter, hanc omnino abstulit, præterquam inter tenentes in ipso Catechismo : veluti enim sub cognatione Baptismi, venit intelligenda cognatio Catechismi, tamquam ejus initium ; pari quoque passu sub tenentibus in Baptismo, veniunt intelligendi tenentes in Catechismo ; sicuti ergò inter tenentes in Baptismo, non est ablata cognatio Baptismi ; ita inter tenentes in Catechismo, non est ablata cognatio Catechismi.

246.
En propterea recedamus à præcis verbis Trident.

Nec propterea recedimus à præcis verbis prædicti Decreti Trident. quippe ut ipse Sanchez fatetur, loquitur Decretum generaliter de Cognatione spirituali, tam prout est impedimentum dirimens, quam merè prohibens, id est, tam de cognatione perfecta, quam imperfecta ; ergò similiter loquitur generaliter tam de tenentibus in Baptismo, quam in Catechismo. Exprimit quidem tenentes in Baptismo, & Confirmatione ; sed hoc idè ; quia cognatio Baptismi, est mensura cognationis Catechismi ; adeoque quod de tenentibus in Baptismo expressè statuit, vult etiam intelligi statuisse de tenentibus in Catechismo, quamvis Catechismi non fiat expressa mentio.

247.
Quis recedat, ostenditur ex Bulla Pij 5.

Rogas : quis ergò recedat à præcis verbis illius Decreti ? Accipe verba Pij 5. & confestim cognosces. Igitur in dicta Declaratione,

quæ incipit : *Cum illius vicem, Bulla 14. apud Cherubinum, sic lego §. 1. Sanè licet ex eo, quòd in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem spirituales inter eos tantum contrahi, qui suscipiunt baptizatum de Baptismo, ac baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, nec non baptizantem & baptizatum, baptizatig, patrem & matrem, in reliquis personis, quæ per antiquos Canones, occasione cognationis hujusmodi contrahere prohibebantur, omne impedimentum sublatum esse videatur, adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus ; an saltem impedimentum cognationis spiritualis hujusmodi, inter maritum vel uxorem suscipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quòd prohibitum de uno conjuge de altero etiam prohibitum esse videatur. Ecce dubium circa dictum Decretum Trid. Sequitur Declaratio ejusdem, estque §. 2.*

Nos parum mentium quieti, & Matrimoniorum favori (quantum ex alto nobis permittitur, consulere volentes, a præcis verbis Concilij minime discedendum in præmissis censuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum, ratione cognationis hujusmodi, subesse decernimus & declaramus, quo minus inter dictos maritum vel uxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatig, patrem & matrem, & quascumque alias personas, tam ex parte suscipientis, quam baptizantis, & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expressas, Matrimonium libere & licite contrahi possit, & ita ab omnibus judicari debere mandamus atque statuimus. Ita Pius 5.

Ubi nota illa verba : *A præcis verbis Concilij minime discedendum in præmissis esse censuimus. In præmissis, inquam, & quæ ista ? Nunquid Catechismus, vel tenentes in Catechismo ? Liqueat quòd non ; sed maritus vel uxor suscipientis seu tenentis in Baptismo. Igitur qui aliter impedimentum Catechismi, à præcis verbis Concilij minime discedit ; sed qui docet, maritum vel uxorem suscipientis contrahere impedimentum cognationis spiritualis. Igitur Declaratio illa Pij 5. parum confirmat sententiam Sanchij.*

Sed nunquid efficaciter probatur ex principio illius capituli ? Hercule Adversarij ex illo principio suam præcipue probant opinionem ; sic enim inquirunt : *Intentio legis ex præfatione colligitur, per illamque tollitur incertitudo legis ac manifestatur ejus dispositio. Quòd si præfationem Decreti Tridentini sess. 24. de Matr. c. 2. attendamus, manifestè solam cognationem, dirimentem Matrimonium, restringere voluit, ut constat ex his verbis : Docet experientia propter multitudinè prohibitionum multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi Matrimonia : in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Quæ rationes præfationis nullatenus habent locum in cognatione spirituali solum impedientibus, qualis est Catechismi. Cum enim Matrimonium validum sit, nec id dirimere oportet, nec in eo cum peccato perseveratur.*

Et confirmatur ; quia in nullo ex capitibus sequentibus restringit Concilium impedimentum aliquod ex solum impedientibus, sed tantum affinitatis & publicæ honestatis, quæ dirimentia sunt.

248.
Declaratio dubij exortit circa Trid.

Recedit à verbis, qui docet maritum suscipientis contrahere impedimentum.

249.
Probatur per Trid. Catechismum non esse sublatum.

250.
Conjunctur.

Secun-

Secundò

Secundò; quia Decretum hoc est juris communis correctorium: ac proinde cum expressè non auferat hanc cognationem, ad illam extendi non debet; sed tamquam casus omissus relinqui debet juris communis dispositioni. Hæc illi.

251. Respons. Sanchez.

Respondet Sanchez ad primum: In procemio de prohibitionum multitudine, non distinguens de dirimentibus, an solum impedientibus, loquitur Tridentinum: Deinde in fine clarè omnem aliam cognationem excludit.

Nec refert: in sequentibus minimè fecisse mentionem impedimenti alicujus solum impedientis. Quia fateor, nullum aliud tale restrictum esse. Hæc ille.

252.

An sit aliqua ratio potius restringendi unam cognationem, quam aliam.

Fateor ego: Concilium potuisse unum restringere; & non aliud: sed quæ causa, potius unum restringendi, quam aliud? Quia, inquis, cum duo sic se habent, quòd alterum est metiens, alterum mensum, lex corrigens vel limitans metiens, censetur corrigere vel limitare mensum. At constat, quòd cognatio spiritualis, quæ ex Baptismo oritur, metitur eam, quæ ex Catechismo nascitur; ergò Concilium limitans illam, videtur hanc quoque limitasse.

Navarrus.

Respondeo: Majorem veram esse, quando (ut bene notat Navar: in Man. cap. 22. n. 72.) eadem ratio militat in utroque. Subsumo: atqui hic non militat eadem ratio in utroque; ergò &c. Probatur Subsumptum ex statim dictis; quippè si contrahitur ignoranter cum impedimento cognationis, ortæ ex Baptismo, vel non sine magno peccato perseveratur in tali Matrimonio, vel non sine magno scandalo dirimitur, quæ, ut patet ex verbis Tridentini, sup. adductis, fuit ratio restringendi impedimentum cognationis dirimens; illa autem ratio non militat in impedimento cognationis merè prohibente. Unde miror Navarrum sup. dicto argumento voluisse probare restrictionem hujus impedimenti.

Videtur quòd sic.

Atque hæc diversitas rationis in uno, & alio impedimento, videtur sufficiens fundamentum distinguendi, quamvis Trident. explicite non distinguat; quia ex ratione legis cognoscitur ejus intentio.

253.

Trid. non clarè excludit omnem aliam cognationem.

Sed neque in fine dicti cap. 2. Tridentinum clarè omnem aliam cognationem excludit; nam hic est finis: *Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem & confirmatum, illiusq; patrem & matrem, ac tenentem non egrediantur: omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedimentis omnino sublati.* Ubi ly Hujus refertur, ut videri alicui posset, ad solam cognationem, quæ contrahitur ex Confirmatione.

Atque ut etiam designaret cognationem, quæ oritur ex Baptismo, adhuc non clarè per illa verba Concilium excludit omnem aliam cognationem; sed tantum cognationem ortam ex Baptismo & Confirmatione inter alias personas; adeoque ad summum sequeretur, cognationem ortam ex Catechismo inter alias personas subla-

tam esse, sive restrictam esse, ut sup. diximus; ad illas personas; ad quas ibi restringitur perfectæ cognatio spiritualis.

Et ideo Pontius sup. cap. 11. n. 3. ubi tenet sententiam Sanchezij, non contentus nudis verbis Concilij Tridentini, recurrit ad Declarationem Cardinalium, dicens: Et quia existimare aliquis posset, Concilium solum agere de impedimento cognationis spiritualis, proveniente ex Baptismo, quòd vult non extendi ad alias personas, sicut olim extendebatur, adest Declaratio Cardinalium, quæ Concilij sensum esse hunc, quem diximus, planè demonstrat.

Sic enim habet apud Farinacium in cap. 2. ejusdem sessionis: *Qui in Ecclesia fuit præsens ei, qui domi verè fuit baptizatus: si deinde in Ecclesia fuerunt servate solemnitates, nullam cognationem spirituales contraxit. Itaque committatur Ordinatio, ne si legitimis probationibus compererit d. N. filium prius fuisse baptizatum, declaret nullum inter N. ipsum, & dictum filium adest impedimentum cognationis spiritualis.* Est etiam apud Rebllum ad idem cap. Tridentini n. 94.

Est etiam alia apud eundem n. 88. quæ est etiam apud Farinacium: *Nulla cognatio spiritualis contrahitur, nisi inter personas, quæ nominantur in hoc Decreto.* Quare censendum jam hoc impedimentum sublatum. Unde & cessat quæstio; an sit peccatum mortale contrahere cum hoc impedimento, vel veniale tantum. Quibusdam affirmantibus esse mortale, aliis verò negantibus. Ita Basilii.

Sed ego non credo has Declarationes planè demonstrare intentum, nisi aliquis planè demonstraret, has Declarationes, & alias similes, quæ sint, agere de impedimento cognationis spiritualis ortæ non tantum ex Baptismo, sed etiam ex Catechismo.

Demonstro, inquis; quia prima Declaratio dicit: *Nullum impedimentum;* & secunda: *Nulla cognatio.* Adestet autem aliquod impedimentum, & contraheretur aliqua cognatio spiritualis, si adestet impedimentum imperfectæ cognationis, aut contraheretur imperfecta cognatio.

Respondeo: ly *Nullum,* & ly *Nulla,* tantum negare totum id, de quo apud Congregationem Cardinalium erat mota quæstio; demonstratur ergò mihi, quòd quæsitum fuerit à Cardinalibus de impedimento cognationis imperfectæ, an hoc adestet, quando solæ solemnitates fuerunt servatæ in Ecclesia, & an aliqua cognatio imperfecta contrahatur inter personas, quæ non nominantur in hoc Decreto. Alioqui qui existimant, Concilium solum agere de impedimento cognationis spiritualis, proveniente ex Baptismo, etiam existimabunt, illas Declarationes de hoc solo impedimento agere. Et sanè apud Galle-mart prima Declaratio subjungitur illis verbis Concilij: *Spiritualis cognatio contrahitur,* quæ planè intelliguntur de Cognatione ortæ ex Baptismo, ut patet ex toto contextu d. cap. 2.

Itaque, ut dicam, quòd sentio, haud clarè videtur, attentis nudis verbis Concilij Tridentini, impedimentum Catechismi esse omnino sublatum.

254. Pontius probat sententiam Sanchezij ex Declar. Card.

255. Prima Declaratio a pud Farinacium. & Rebllum.

Alia Declaratio apud eundem.

256. Auctor non credit eas Declar. planè monstrare intentum.

257. Quod ostendit.

Consuetudo videtur sustulisse hoc impedimentum.

tum. Interim quod Tridentinum non sustulit, consuetudo videtur sustulisse, cum non sit usus petendi dispensationem. Atque hic sit finis hujus controversiæ.

258. *An abrogatio hujus impedimenti bene probetur ex Rit. Rom.*
Tantum addo, quod lego apud Aversam q. 10. sect. 3. in fine: In Rituali Romano, ubi describitur formula, quâ Parochus in libro Baptismorum annotare debeat singulos, qui baptizantur, & paternos eorum, in Baptismo tenentes; tamen in casu, quo infans fuit antea domi baptizatus, & postea ab ipso in Ecclesia suppletur sacræ ceremoniæ, non dicitur, ut debeat adnotare patrinum ullum, vel in Catechismo tenentem. Hæc ille.

259. *Videtur quod non*
Describo ego verba Ritualis, ut Lector videat, an res ita se habeat. Itaque Tit. de Sacram. Baptismi §. Ordo Baptismi parvulorum, in fine sic ait. *Rituale: Antequam infans ex Ecclesia asportetur, aut susceptores discedant, eorum nomina, & alia de administrato Baptismo ad præscriptam formam in Baptismali libro Parochus accuratè describat. Quæ verba intelligi possent etiam de Susceptoribus in Catechismo, casu quo fuissent distincti à Susceptoribus in Baptismo.*

260. *Expedi ut Parochus scribat, an aliqui sint patrimi in solo Catechismo, ex Sanchez, Navar.*
Deinde §. Ordo suppleendi omissa super baptizatum, in principio statuitur: *Cum urgente mortis periculo, vel aliâ cogente necessitate, sive parvulus, sive adultus, sacris precibus ac ceremoniis prætermisus, fuerit baptizatus, ubi convalescit, vel cessaverit periculum, & ad Ecclesiam delatus fuerit, omni omnia suppleantur: idemq; ordo ac ritus servetur, qui in Baptismo parvulorum (si fuerit parvulus) seu adultorum (si fuerit adultus) præscriptus est. Excepto quod interrogatio, an velit baptizari, formæque Baptismi, & ablutio prætermittuntur, & quadam Orationes & Exorcismi suo quique loco immutari, ut infra, dicuntur. Ubi, ut vides, non excipitur adnotatio patrini, vel in Catechismo tenentis, Quo ergo jure eam excipit Aversa?*

261. *An sit obligatio.*
Bene notat Sanchez sup. n. 13. expedire, ut Parochus describat in libro (quem habere debet ad describendum nomina patrinorum Baptismi, juxta Tridentinum sess. 24. de Matr. c. 2.) an sint illi patrimi in solo Catechismo: quod puer sit jam domi baptizatus. Ita Navar. in Manu. c. 22. n. 40. & Alij. Et quâvis hi non explicent, an Parochus ad hoc teneatur; at existimo, eum teneri. Quia Tridentinum, patrinorum nomina describi jubet, quo sciatur, qui cognationem spirituales contrahant, ne Matrimonia iniquè contrahantur.

262. *Quomodo olim accepta fuerint.*
At latissima est differentia, num in Baptismo tenuerint, an in solo Catechismo. Quod priori casu sit impedimentum dirimens: posteriori autem ad summum impediens: & juxta veriorum sententiam est nullum impedimentum; unde non fideliter id describeret Parochus, nisi annotaret solius Catechismi eos paternos fuisse. Defraudaret enim Concilij intentionem, ansamque præberet dissolvendi Matrimonia validè cum eo solo impedimento inita (cujus testis sum oculus in casu Granatæ contingenti) & tandem injuriosus foret ipsismet patrinis. Ita Sanchez, Et nos cum illo.

Atque hæc satis de Catechismo, de quo aliqui dubitant, an hodie adhuc obliget, attento solo jure Concilij Trid. & idèd latius de eo disputavimus. Sub brevitate autem transcurramus & cætera impedimenta merè prohibentia, quæ oriuntur ex crimine; quia licet obligaverint aliquando, attamen jam diu ea consuetudo invaluit, ut affectus aliquo ex his impedimentis, minimè petita dispensatione, ineat Matrimonium.

263. *Omnes ferè textus, inducentes hæc impedimenta, sunt ex Concil. Provinc.*
Quod inde constat (ait Sanchez sup. disp. 17. n. 8.) quippè DD. antiqui & neotheurici, & sanè insignes, qui in diversis orbis partibus scripserunt, ac versati sunt, eam consuetudinem legitimè præscriptam esse testantur, consensu ac conniventibus Prælati; & præsertim Navarrus, qui varias Regiones, longè inter se distitas, peragravit, ac centesimum vitæ suæ annum complevit, circa conscientia quæstiones consultus, & Romæ tandem diu moratus est, quod ex universis orbis partibus, dissolvendæ hæc quæstiones deferuntur: & tamen affirmat Sum. lat. cap. 22. n. 75. loquens de incestu, & n. 85. loquens de aliis impedimentis, se in tanta ætate, nec vidisse, nec audivisse peti dispensationem, & ita eam consuetudinem præscripsisse, ne dispensatio necessaria sit. Hæc Sanchez.

264. *Non solum pro dispensatione super his impedimentis, ex Aversa.*
Adde: quod ibidem bene notat idem Auctor cum aliis, quos citat: cum ferè omnes textus, hæc impedimenta inducentes, sint ex Conciliis provincialibus desumpti, quæ auctoritatem concedendi legem universalem minimè habent, nihil esse, si jam nunc temporis non tanta habeatur eorum ratio: & fortè olim in usu fuisse quoad poenitentia forum, ut Confessarij illas poenitentias injungerent: eumque morem jam diuturnâ consuetudine abolitum esse. Ita Sanchez.

265. *Quomodo olim accepta fuerint.*
Et post ipsum Aversa q. 10. sect. 5. §. Et sanè, dicens: De facto non apparet talia impedimenta esse in usu. Sed nec solet de iis peti dispensatio, nec Rei talium criminum, solent propterea ab ineundo conjugio abstinere. Et quidem poterant consuetudine abrogari: quia in iis abrogandis non obstat illa lex, quæ contrariam consuetudinem reprobabat; loquebatur enim tantum de impedimentis dirimentibus.

266. *Idem.*
Et præterea; in hac re bene sciunt ac vident Prælati & Pontifex ipse, non solere peti dispensationem super his impedimentis, & tamen non ea renovare, aut de eorum observatione solliciti esse curarunt: quare dici possunt de consensu ipsius Ecclesiæ abrogata esse.

267. *Idem.*
Aut fortassè jam olim non aliter accepta sunt, nisi ut quando crimina essent publica, aut in judicio Ecclesiastico convicta, talis poena pro eis imponeretur, ut delinquentes non admitterentur ad Matrimonium contrahendum. Unde etiam nunc possent Judices Ecclesiastici ob hujusmodi crimina talem poenam imponere, neque hoc sit abrogatum, si quando casus occurrat, & causa ad judicium Ecclesiæ deducatur. Hæc Aversa.

Idem

Hodie non obligare do- cent Co- ninck, Pont. Dian. Dicaß. Herinx.

Idemque præter antiquos, quos videre pote- ris apud Sanchez sup. docent passim recentiores Coninck disp. 30. dub. 3. n. 26. Pontius lib. 6. c. 14. n. 4. Diana part. 3. tract. 4. resol. 259. Dicaßillo disp. 7. n. 735. Herinx disp. 6. n. 22. Quia tamen Nonnulli dicunt, ea impe- dimenta adhuc extare & vim habere, ac sub mortali teneri non contrahere cum illis, nisi dis- pensatione petita & abtentâ; hinc operæ præ- tium erit, paucis verbis crimina delineare, ex quibus oriuntur.

266. Quis hic sit incestus.

Varia porrò sunt, ut patet ex principio hujus disputationis, & pleraque talia, ut cedant in in- juriam seu præjudicium Matrimonij; & idèò conveniens & proportionata videbatur illa pœ- na. Primum est incestus, id est, copula carnalis scienter & voluntariè habita cum affine, id est, consanguineâ suæ uxoris, aut consanguineo sui viri, aut cum illo, vel cum illa, cum quo vel cum qua intercedit publica honestas, quamdiù complex vivit: aut etiam, ut plures volunt, co- pula cum propriis consanguineis, quàmvis & multi id negent, eò quòd hic incestus sit potiùs injuriosus naturæ, quàm Matrimonio. Et quia in nullo Canone id definitum invenitur. Quòd an verum sit, statim videbimus.

267. An jus sta- tuat ince- stum impe- dimentum.

Priùs interrogo: nunquid aliquo Canone in- venit definitum seu statutum, copulam carna- lem, scienter & voluntariè habitam cum affine, olim prohibuisse Matrimonio, defunctâ prop- riâ uxore, aut proprio viro, cum alia quacum- que muliere, aut alio quocumque viro? En ver- ba cap. 1. De Eo qui cognovit &c. Si quis cum filiastra sua (id est, filia propriæ uxoris ex alio Matrimonio seu alio viro) scienter fornicatus fue- rit (vel potiùs, adulterium commiserit) nec à matre debitum petere, nec filiam unquam habere po- test uxorem: nec filiastra, nec ille ullo unquam tem- pore alij se poterunt Matrimonio copulare.

Primum jus.

Secundum.

Ubi Gloss. verb. Filiastra, alios adducit Ca- nones ad idem propositum, in primis c. 19. 32. q. 7. sequentis tenoris: Quadam cum fratre viri sui dormivit, decretum est, ut adulteri nunquam con- jugio copulentur (non solum inter se, sed etiam cum aliis) illi vero, cujus uxor stuprata est, licita conjugia non negentur, scilicet post mortem uxo- ris stuprata.

268. Tertium.

Secundus Canon est 21. ead. Qui dormierit cum duabus sororibus, & una ex illis antea uxor fue- rit, neutram ex ipsis habeat, nec ipsi adulteri unquam in conjugio copulentur. Ubi Gloss. verb. Neutram, inquit: Quia ipse debitum non exigit ab ea (quæ antea uxor fuerit) & ita non habet eam, sed habe- tur. Nec distinguo an fuerit occultus incestus, an manifestus.

Quartum.

Tertius Canon est 20. ead. & sic loquitur: Si quis viduam uxorem duxerit, & postea cum si- liastra sua fornicatus fuerit, seu cum duabus sororibus: aut si qua cum duobus fratribus, seu cum patre & fi- lio, si quis relictam fratris, si quis neptem, aut no- vercam aut nurum, aut consobrinam (id est, filiam matertera) aut filiam avunculi, aut ejus relictam aut privignam polluerit, eos disjungit, & ulterius nunquam in conjugio copulari præcipimus. Qui tex-

Besco de Matrim. Pars II.

tus, ut videt, non solum loquitur de incestu viri cum consanguinea suæ uxoris; sed etiam de in- cestu fœminæ cum consanguineo sui viri, ibi: Aut si qua cum duobus fratribus.

Et quàmvis omnes textus toto Titulo De Eo qui cognovit &c. ubi id impedimentum statuitur, de solo viro cognoscente uxoris consanguineam loquantur; equidem quia sunt correlativa, & militat eadem prorsus ratio, scilicet injuria Ma- trimonij, propter affinitatem contractum, & u- trumque frequentissimum est; hinc dispositum in uno casu, etiam in altero debet habere locum. Neque hoc impedimentum solum afficiebat ip- sum virum vel mulierem, committentem ince- stum; sed etiam consanguineam vel consangu- neum, cum quo vel cum qua commissus erat incestus, ut patet ex d. cap. 1. De Eo qui cognovit; ibi: Nec filiastra, nec ille &c. Item cap. 24. 32. q. 7. Si quis cum noverca sua dormierit, neuter ad conjugium potest pervenire. Eò quòd iniquè concurrerint ad injuriam irrogandam Matrimo- nio, contractâ affinitate inter conjuges, ex qua impeditur usus Matrimonij.

Perinde autem erat, siue uxor tempore ince- stus viveret, siue jam defuncta foret; arg. cap. 4. De Eo qui cognovit. Transmissa nobis tua lite- ra demonstravit, quòd G. uxore suâ defunctâ, si non- liam ejus, privignam videlicet propriam, copulâ car- nali cognovit. Et infra: Perpetuo sine spe conjugij permanebit.

Immo aliqui extendunt hoc impedimentum ad incestum, commissum cum persona consan- guinea alterius personæ, quam quis copulâ for- nicariâ cognovisset; quia etiam ex copula for- nicaria contrahitur affinitas. Probant ex c. 9. 34. q. 2. Si quis cum matre & filia fornicatus est, ignorante matre de filia, & filia de matre, ille nun- quam accipiat uxorem; illa verò si voluerint, acci- piant maritos, si autem hoc scierint, ipsa fœmina absque maritis perpetuo maneant.

Item cap. 8. ead. Si quis cum duabus sororibus fornicatus fuerit, & sororem soror ab eodem antea stupratam nescierit, vel si ipse sororem ejus, quam antea stupraverat, non intellexerit, si dignè penitue- rint, & continere non valuerint, post annos septem conjugia illis non negentur, si autem non ignorave- rint, usque ad mortem a conjugio abstineant.

Exponunt aliqui hos textus, si altera earum erat uxor; sed perperam, ut notat Sanchez lib. 7. disp. 15. n. 7. quia uterque textus dicit, si cum utraque fornicatus fuerit; cum uxore au- tem nequit esse fornicatio.

Respondet autem hic Auctor ad posteriorem textum: Id non esse definire, ut si ij juvenes non sint, interdicatur illis Matrimonium: sed solum causam assignare, quæ illi, volentes ad nuptias transire, prohibendi minimè sint. Quarè non ob id aliis adimitur ea facultas. Ita Sanchez sup. n. 17.

Sed nec hæc expositio, meo judicio, multum valet. Ut quid enim assignatur causa, si absque eâ non adimitur facultas? Deinde; ea solum est causa, quare admittendi sint post annos septem: ergò saltem antè annos septem simpliciter erat

269. Perinde est, siue vir cog- noscat con- sanguineam uxoris, siue uxor con- sanguineum viri.

Item, siue uxor tempo- re incestus vive- ret, siue non.

270. Extenditur ad incestum cum consan- guinea ejus, quam quis fornicariâ cognovit, ex c. 9. 34. 2.

Item pos- cap. 8. ead.

271. Quomodo Aliqui expo- nant hos textus.

Resp. San- chez ad pos- teriorem textum.

eis prohibitum Matrimonium.

272. *Propter priorem textum admittit Sanchez hanc doctrinam.*

Aversa extendit hoc impedimentum ad copulam cum consanguinea uxoris antè Matr. consummationem.

273. *Colligit ex c. 6. De Eo qui cognovit.*

274. *Ratio huius impedimenti, ex Sanchez.*

275. *Quid dicendum de copula cum consanguineis sponsi aut sponsæ de summo, ex eod.*

Quidquid sit de hoc textu; propter priorem admittit Sanchez sup. n. 7. incestum cum matre & filia impedire Matrimonium; sed quia hic est casus valde enormis & specialis, existimat id impedimentum non esse extendendum ad omnem incestum cum affinibus, ortà affinitate ex fornicatione.

Sed quid si copula cum consanguinea uxoris habita fuerit antè consummatum Matrimonium? Impedire affirmat Aversa q. 10. sect. 5. §. Sed extendebatur. Quia licet tunc non sit propriè incestus, cum non adhuc esset contracta affinitas cum consanguineis conjugis, quæ affinitas non contrahitur, nisi per sequentem copulam cum ipso conjugè, tamen adhuc cedit in injuriam Matrimonij, eò quòd impediatur deinceps petitionem debiti, & liberum usum conjugij.

Et ita colligitur ex cap. Discretionem, De Eo qui cognovit: *Sanè ex parte tua fuit propositum, quòd quidam cum muliere quadam, legitime per verba de presenti contraxit, quam postmodum a se incognitam, cuidam consanguineo suo tradidit, in quantum potuit renitentem. Ille verò cum ipsa, licet invito, Matrimonij solemniter celebravit: sed mulier, quam citò fuit reddita libertati, aufugit ab eo, & se priori viro restitui postulavit. Et infra: Sed nec affinitas, qua post contractum legitimum Matrimonium, inter virum & uxorem iniquè contrahitur, ei debet officere, quæ huiusmodi iniquitatis particeps non existit, cum suo jure non debeat sine sua culpa privari. Secus ergò esset (inquit Sanchez sup. n. 6. ubi docet hanc sententiam) ubi volens cognita esset.*

Et quid mirum? Quippe ratio huius impedimenti perpetui (inquit Sanchez ibidem) est affinitas, iniquè contracta cum uxore in Matrimonij injuriam, ejus usum impediens: quæ ratio similiter procedit, quando copula est antè consummationem. Unde nec alij Canones jam allegati distinguunt; sed incestuoso cum consanguineis conjugis, pari passu interdicit Matrimonium in perpetuum, & petitionem debiti: sed incestuoso in casu proposito interdicta est, secundum omnes, petitio debiti; ergò etiam Matrimonium in perpetuum.

Sed nunquid idem dicendum de copula cum consanguineis sponsæ vel sponsi de futuro? Sanchez sup. n. 5. docet 1. ex tali copula oriri impedimentum contrahendi Matrimonium. Probat ex cap. 2. De Eo qui cognovit, ibi: *Si matrem sponsæ suæ cognovit, & sponsa nunquam carnaliter adhaesit, imponenda est ei penitentia paulo major, quam pro adulterio: quæ peracta, vel parte ipsius, poterit ex dispensatione, cum alia Matrimonium contrahere.*

Quem textum intelligi de sponsa per verba de futuro, vel ex eo constat; si enim esset de presenti, non posset cum alia contrahere ex dispensatione Episcopi (de ea enim dispensatione intelligitur, quia conceditur dispensatio, & non reservat sibi Pontifex) at quia solum erat sponsa de futuro, & sponsalia jam soluta fuerant, ob affinitatem contractam cum sponsa, ortam ex co-

pula cum ejus matre, datur facultas cum alia contrahendi, ex dispensatione tamen Episcopi. Hæc ille.

Verum enimverò quoniam intellectus d. 276. textus de sponsa per verba de futuro, satis dubius est, ut videre poteris disp. præced. Sect. an impediat. Conclus. 8. circa finem, ideò & hæc doctrina prorsus dubia est; & quia d. textum Pontius sup. c. 13. n. 5. existimat intelligendum de sponsa de presenti, idcirco ipse docet, talem incestum non causare impedimentum: neque enim (inquit n. 11.) id illo jure cautum est, maximè cum impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus, non sit ita antiquum impedimentum. Ita Basiliius.

Affirmat autem ibidem n. 10. hoc impedimentum incurri, si quis rem habeat cum propriis consanguineis. Privatur enim etiam spe conjugij cum aliis, ob admitti sceleris turpitudinem. Cupulam cum oppositum, Multis citatis, docuit Th. Sanchez disp. 15. cit. n. 16. At ego inducor in hanc sententiam, primò ex cap. De incestis conjunctionibus, ex Concil. Agathensi, 35. q. 3. De incestis conjunctionibus nihil prorsus veniamus, nisi cum adulterio separatione sanaverint. Incestuosos verò nullo conjugij nomine deputandos, quos etiam designare funestum est. Hos enim censemus esse, si quis relictam fratris (quæ penè prius soror extiterat) carnali conjunctione polluerit, si quis frater germanam sororem acceperit &c.

Quem quidem textum non esse accipiendum in sensum Sanchij & aliorum, putà, sola conjugia incestuosa ibi reprobari, nimirum cum consanguineis vel affinibus; sed in eum sensum, ut etiam reprobet conjugia eorum cum aliis, probat Pontius sup. ex Greg. lib. 12. Epist. 32. Inquit enim: *Neque eam, quam aliquis ex propria consanguinitate habuit conjugem, vel aliqua illicita pollutione maculavit, in conjugium ducere, ulli profecto liceat Christianorum, vel licebit.*

In ejus confirmationem adducitur textus ex Concil. Agathensi: nam sequitur: *Quia incestuosus est talis coitus, & abominabilis Deo, & cunctis bonis hominibus. Incestuosos verò nullo conjugij nomine deputandos, à SS. PP. dudum statutum esse legimus. Ubi Greg. respicit procul dubio ad Canonem Agathensem, in quo eadem verba reperiuntur. Et nota, quòd non dicat Greg. Ulli ex consanguinitate, sed: Ulli Christianorum.*

Nec te moveat (inquit Pontius sup. n. 3.) quod in fine Canonis Agathensis dicitur: *Sanè quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt in eundi melioris conjugij libertatem.* Intellige enim, si crimen incestus non commiserint, aut ex indulgentia concessum est, juxta Gloss. ibi verb. *Habebunt, ubi ait: Ante incestum de jure communi, vel post, si adolescentis sunt, vel etiam senes incontinentes ex dispensatione, 33. q. 2. In adolescentia.*

Alij præterea textus solent adduci pro hac sententia, quos brevitas ergò omitto. Proferatur etiam stylus Curia, quæ dum dispensat cum consanguineis incestus inter se reis, ut inean Matrimonium, addere solet hanc clausulam, ut altero

276. *Dubium est, an impediat.*

Pontius negat impedire.

277.

Affirmat impedire cupulam cum propriis consanguineis, contra Sanch. Probatur ex c. 8. 35.

278.

Explicatur d. cap. 1. Greg.

279.

Occurrit objectioni.

Probat hanc sententia ex stylo Curia.

altero eorum defuncto, superstes non contrahat aliud Matrimonium. Ergò censet eum incestum esse impedimentum.

280.
Respons.
Sanchez.

Respondet Sanchez sup. n. 17. Neg. Consequentiã: sed Pontifex (inquit) concedens eam dispensationem, id gravamen illis imponit, ut homines ab incestu cohibeantur. Quamobrem iis, quibus impositum fuerit, tenebuntur eo impedimento, virtute ejus solius præcepti Pontificij. Hæc ille. Alioqui adhuc impedimentum incestus vigeret, cum tamen communi consensu, ut sup. vidimus, consuetudine abolitum sit.

281.
Arg pro sententia Pontij.

Restat adhuc unum argumentum pro sententia Pontij, nempe: incestus cum affinibus, nullo subsistente Matrimonio, est impedimentum, ut sup. dictum est: Cur ergò id negandum erit de incestu cum consanguineis, qui pejor est? Et ex neutro producit affinitas cum conjuge.

Solvitur à Sanchez.

Respondet Sanchez sup. non omnem incestum cum affinibus id impedimentum præstare: sed cum solum, qui est cum matre & filia ob enormitatem criminis. Et quia est textus expressus id disponens, qualis non invenitur in incestu cum consanguineis. Hæc ille.

282.
Solutio impugnat. ex Pontio, qui putat omnem incestum cum affinibus esse impedimentum.

Sed contra: Pontius contendit, quòd etiam sit textus expressus id disponens in incestu cum consanguineis, ut sup. vidimus. Et præterea docet, omnem incestum cum affinibus id impedimentum præstare. sup. n. 7. ubi sic ait: Tertio observandum est, hoc impedimentum contrahi ex incestu, commisso constante Matrimonio, sive sine Matrimonio. Itaque qui cum consanguinea uxoris defunctæ rem habet, sive per copulam fornicariam eam agnoverit, quam pater, aut filius, aut frater etiam agnovit fornicariè, crimen incestus committit, & impedimentum provenit.

283.
Colligitur ex jure.

Primum constat ex cap. Transmissa. De Eo qui cognovit. Secundum verò manifestè constat ex can. 43. & 44. Triburientis Concilij. Nam in primo expressè sermo est de patre, & filio, aut duobus fratribus, cum eadem scemina fornicantibus. In secundo de quodam cum aliqua scemina fornicanti, quam postea ejus frater duxit in Matrimonium, & primo ex dispensatione conceditur Matrimonium: ergò impeditus erat, siquidem ex dispensatione contrahit. Hæc ille. Aliaque plura ad idem propositum ibi invenies.

Et dato, quòd non omnis incestus cum affinibus, nullo subsistente Matrimonio, foret impedimentum, sed tantum cum matre & filia; cur id negandum erit de incestu cum consanguineis, matre & filia, patre & filio?

284.
Sententia Pontij est probabilis.

Rationes sententia opposita ex Sanchez.

Igitur sententia Pontij valde probabilis est, etiam teste Sanchez sup. n. 15. pluribus pro ea relatis Auctoribus. Quamvis ipse n. 16. oppositam reputet probabiliorẽ. Quòd hoc sit poena, & proinde perstringendum: textus autem, qui id impedimentum statuant, non loquuntur expressè de incestu cum consanguineis propriis. Deinde: quòd licet hic incestus sit in se gravior; at non ita offendit Matrimonium, cum ex illo

Bosco de Matrim. pars II.

non pullulet affinitas, nec impedimentum Matrimonij usus. Ita Sanchez.

Sed ego non possum judicare, quòd propter has rationes id sit probabilius; tum quia jam textum allegavimus, qui loquitur de consanguineis propriis: tum etiam, quia mox ostendimus, incestum, ex quo non pullulat affinitas, nec impedimentum Matrimonij usus, verè tamen impedire.

An sit probabilior.

Rogat aliquis: utrum incestus, qui olim erat impedimentum Matrimonij, intelligatur etiam occultus? Affirmat Sanchez. sup. n. 13. Quòd nullo jure contrarium probari videat. Præterea inquit, cum incestus sit ejus naturæ, ut semper occultè committatur, rarus esset locus huic impedimento.

285.
Vtrum incestus occultus fuerit, an impedimentum? aff. firmat Sanchez.

Et ita sustinet Gloss. c. Qui dormierit, 32. q. 7. verb. Neutram, ibi: Nec distinguo, an fuerit occultus incestus, an manifestus, ut extra, De Eo qui cognovit, discretionem, in fine, ibi: Quamquam à quodam Prædecessore nostro (scilicet Alex.) dicitur in simili casu fuisse distinctum, utrum incestus, vel adulterium manifestum fuerit, an occultum. Ubi Innoc. 3. illam distinctionem rejicit.

Interim oppositum docet Pontius sup. n. 9. dicens: Quinto observandum est, hoc impedimentum non incurri, nisi crimen incestus sit publicum, & quod in judicio probari possit; licet de eo nulla lis vel controversia mota sit, cujus contrarium docet immeritò Tho. Sanchez disp. 15. cit. n. 13. contra manifestas Pontificum decisiones, quas accipere.

286.
Negat Pontius.

Alexander 3. in Appendice ad Concil. Later. part. 12. c. 1. hæc habet: Si quis Parochianorum tuorum, matrem fortè, vel sororem, vel filiam uxoris suæ carnaliter cognoverit, & hoc publicum & manifestum fuerit, ab ea penitus est separandus, & uterque illorum, scilicet tam mæchus quam mæcha, debet sine spe conjugij perpetuo permanere. Si autem hoc secretum & occultum fuerit, penitentiam de commisso debet accipere, & uxori suæ intra tempus penitentia, vel extra, debitum, si exegerit, solvere.

287.
Probat ex decisione Alex. 3.

Et in eadem parte c. 5. ibi: Si publicum & notorium fuerit, & eam, quam prius cognovit uxoris suæ consobrinam esse constituerit, aut alij comparèt, qui hoc velint vel possint legitime comprobare, ipsum Religionẽ intrare commoneas & inducas. Si autem eum ad hoc inducere non poteris, ei de tanto delicto dignam penitentiam imponas, & ipsum ab utraque muliere removeas, & sine conjugio perpetuo manere præcipias. Quòd si delictum ejus occultum esse recognoscis, ipsum cum uxore, quam in facie Ecclesie duxit, morari permittas, & eidem de commisso condignam penitentiam imponas. Ut ergò privetur spe conjugij, ob incestum commissum, requiritur quòd crimen sit publicum & manifestum, licet necessarium non sit, ut judicis sententia præcedat. Hæc ille.

Nec obstat d. cap. Discretionem, in quo Innoc. 3. videtur rejicere illam distinctionem Alex. quia solum loquitur de separatione à propria uxore, quæ non extitit particeps culpæ, ibi: Sed nec affinitas, quæ post contractum legitime Matrimonium inter virum & uxorem inique contrahi-

288.
Respond. ad jus ex adverso adductum.

tur, ei debet officere, quæ hujusmodi iniquitatis particeps non extitit, cum suo jure non debeat sine sua culpa privari: quamquam &c. ut sup.

Et in Ordine ad hanc separationem, Innoc. non admittit distinctionem inter incestum seu adulterium publicum, & occultum; sed docet, etiam dum adulterium est publicum, legitimam uxorem, quæ culpæ particeps non extitit, nullatenus esse separandam contra propriam voluntatem. An autem mœchus debeat perpetuò carere spe alterius conjugij, etiam propria uxore defunctâ, ibi non disputat Innoc. Igitur attentis verbis Alex. 3. oportet incestum esse publicum.

289. Nec idèdè rarus erit locus huic impedimento; quia licèt incestus semper occultè committatur, tamen videmus non rarò fieri manifestum, imò ad judicium deferri. Cùmquæ pœnæ potius sint restringendæ, quàm ampliandæ; quid ni in dubio hæc pœna restringi debeat ad crimen publicum?

Requiritur incestus scienter & voluntariè commissus. Et quoniam pœna non solet infligi, nisi propter culpam, si contingat, vel ex defectu scientiæ, vel ex defectu voluntatis, incestum excusari a culpa, etiam excusabitur ab hac pœna, quæ, ut patet ex juribus allegatis, non infligitur, nisi scienti & volenti: scienti cap. 1. de Eo qui cognovit: ibi: *scienter fornicatus fuerit*; volenti autem cap. 6. cod. ibi: *Ille verò cum ipsa licet in vita &c.* Igitur requiritur ad hoc impedimentum incestus scienter & voluntariè commissus.

290. De cætero observandum est (inquit Basiliius sup. n. 8.) hoc impedimentum incestus non oriri ex conjunctione cum qualibet consanguinea uxoris, vel viri; sed tantum cum ea, quæ esset in primo vel secundo gradu, tam lineæ transversalis, quàm rectæ. Quare, si ea fœmina est in tertio gradu, non oritur ex eo incestus ejusmodi impedimentum. Quod ita planè asseritur à Pontificibus & Concilijs, ut valde mirer, nonnullos Doctores aliter sensisse.

Probat ex jure. Et in primis satis magno argumento esse deberet, quòd in omnibus Canonibus, in quibus de hoc impedimento sermo est, nunquam ponitur exemplum ultrà secundum gradum; sed tantum commemoratur filiastra, consobrina, nurus, pater, filius, frater, soror. Sed quid egeamus conjecturâ?

291. Alex. 3. in Append. Lateran. part. 6. c. 15. hæc habet: *Cum quidam repudiata uxore legitimâ, aliam consanguineam ejus cognovisset, uxor virum repetit, ille Matrimonium negat, & secunda copulam confitetur, Matrimonium tamen cum prima probabatur; Pontifex consultitur, qui responder. Si prima mulier & secunda se vel primâ vel secundâ lineâ contingunt, tu virum facias utraq;e, omni contradictione & appellatione cessante, carere, & sine spe conjugij perpetuò manere. Si verò eas in tertio gradu solummodo, vel supra sese contingere constiterit, tu ipsum compellas a secunda recedere, & de commissis, Pœnitentiâ sibi condignâ impositâ, cum, priorem, sicut uxorem suam recipere, & maritali de cætero affectione tractare constringas.* Hæc ibi.

Et parte 12. c. 1. in fine ita inquit: *Sanè si*

aliquam uxoris suæ consanguineam, quæ illi in tertio gradu, vel deinceps contingat, carnali commixtione cognoverit, non est propter id divortium inter eos celebrandum; sed delinquenti est, secundum qualitatem personæ & criminis, pœnitentiâ imponenda.

Non ergò rectè Tho. Sanchez lib. 7. disp. 15. n. 4. dicit, per Tridentinum restrictum esse hoc impedimentum ad duos gradus, & jure antiquo conjugem, committentem incestum, cum consanguineis alterius intrâ quartum gradum, teneri hoc impedimento, cum contrarium ex citatis Canonibus constet apertissimè, Usqueadhuc Pontius.

Consonat Averfa q. 10. sect. 5. §. Ceterum, ibi: Verum etiam in ipso jure antiquo non arcebat à Matrimonio, & à petendo debito à suo conjugè, nisi qui incestum commisisset cum persona conjugis consanguinea in primo, vel secundo gradu: de iis enim tantum Canones loquebantur, & expressè id declaravit Alex. 3. in Append. Concil. Lateran. part. 6. c. 15. & part. 12. c. 1.

293. Qui etiam docet, aliquo casu fuisse necessarium 1. gradum. Et si incestus fuerat cum consanguinea alterius mulieris, cognita per fornicationem, non arcebat incestuosus ab alio Matrimonio, nisi hæc erat consanguinea in primo gradu cum muliere, cognita per fornicationem; in hoc enim tantum casu loquebantur Canones sup. pro hac parte adducti.

Ac demum si quis carnalem copulam habuisset cum consanguinea suæ sponsæ, pariter non arcebat à Matrimonio, nisi quando hæc erat consanguinea sponsæ in primo gradu rectæ lineæ; in hoc enim tantum casu loquebatur ille textus. Ita Averfa.

294. Argumentum contrâ. Sed contra facit: quòd olim intrâ 4. gradum affinitas fuerit impedimentum dirimens Matrimonium, & copula cum affine intrâ illum gradum, verus incestus, prohibens petitionem debiti. Porro hæc prohibitio videtur pari passu currere cum hoc impedimento, de qua doctrina alibi redibit sermo. Hæc dicta sufficiant pro præfenti loco, relicta utrique sententiæ suâ probabilitate.

295. Et sic procedo ad secundum impedimentum, quod oritur ex raptu sponsatæ, qui est, violenta traditio alienæ sponsæ de uno loco ad alium, causâ libidinis; arg. cap. 34. 27. q. 2. Statutum est à sacro conventu, ut si quis sponsam alterius raperit, publicâ pœnitentiâ mulsetur, & sine spe conjugij maneat. Et si ipsa eidem crimini consentiens non fuerit, licentiâ nubendi alij non negetur. Optima ratio est: quòd qui alienum Matrimonium perturbare ausus est, jure proprij contrahendi merito privetur.

295. Sed quæ hic sponsa? Sponsam intelligunt (inquit Averfa sup. §. Secundum crimen) solummodo de præfenti, id est, veram conjugem sive consummato, sive saltem rato Matrimonio. Sanchez disp. 12. n. 45. Coninck disp. 30. n. 25. Pontius c. 14. n. 3. Sed sive de præfenti, sive de futuro intelligunt Rebellus lib. 3. q. 18. §. sivo intelligit de Raptu, Bonacin. q. 3. punct. 14. n. 13. & alijs.

292. Reda, qui, ut Sanchez, op. positum asserens.

Pontius sequitur Averfa.

Qui etiam docet, aliquo casu fuisse necessarium 1. gradum.

Argumentum contrâ.

294. Quid sit raptus sponsatæ.

295. Quæ hic sponsa. Alii de præfenti tantum; Alii etiam de futuro intelligunt.

Probatur
hac opinio.

alij. Videturque magis consonum textui. Et
concurrit ratio, quia per hoc perturbatur alie-
num Matrimonium contrahendum. Hæc ille.

Et ita sustinet Gloss. ibi verb. *Rapuerit*, di-
cens: *Id est, violenter corruperit. Si hoc intelligas
de sponsa de presenti, dic: Alij, scilicet sponso, qui
est alius à raptore, & secundum hoc dicit, Nubendi,
id est, carnaliter commiscendi. Si autem legas de
sponsa de futuro, dicas, Alij, scilicet à sponso & rap-
tore: nam cum raptore non debet contrahere in o-
dium rapinæ: si tamen contrahit, tenet Matrimo-
nium, arg. extra de Bapt. Accedens.*

296.

Ejusdem opinionis videntur esse Hugo ibi, ac
Archidiaconus statim in principio, Bellamera
n. unico, & Turrec. n. unico. At Paludanus 4.
dist. 34. q. 1. ar. 2. n. 13. explicans hoc im-
pedimentum, ait: *Raptus, scilicet uxoris alie-
næ. Et ratio (inquit Sanchez) hujus impedi-
menti, relati n. 43. ex Soto 4. dist. 37. q. un.
a. 1. (puta quod qui alienum Matrimonium
perturbare ausus est, jure proprii contrahendi
merito privetur: ut in quo deliquit, puniatur)*
videtur persuadere solum intelligi de raptu alie-
næ sponsæ de presenti, & id mihi placet. Durum
enim est in re pœnali & odiosa, nomine sponsæ
comprehendi eam, quæ per sola verba de futuro
desponsata est. Sic ille.

Probatio
prioris sen-
tentia, ex
Sanchez.

297.

Auctor ap-
probatur hac
sententiam
per diversas
Reg. juris.

Et quoniam res dubia est ac obscura, id etiam
mihi magis placet, juxta Reg. 30. *In obscuris
minimum est sequendum.* & 49. *In penis benignior
est interpretatio facienda,* de Reg. juris in 6. Et
Reg. 15. eod. dicit: *Odia restringi, & favores
convenit ampliari.* Accedat; quod probabile sit,
fornicationem sponsæ de futuro non habere spe-
cialem malitiam in confessione explicandam.
Ergo raptus hujusmodi sponsæ, eâ consentiente,
non videtur dignus tantâ pœnâ, saltem in illa
sententia, quam propughavimus Disp. præced.
Sect. 1. Conclus. 17. Et communi calculo gra-
vius peccat raptor sponsæ de presenti, utpotè
perturbans Matrimonium jam contractum; &
cum raptor sponsæ de futuro solum Matrimo-
nium contrahendum perturbet, atque aded po-
tius sponsalibus, quam Matrimonio injuriam
irrogat: at verò raptor sponsæ de presenti ve-
ram injuriam irrogat Matrimonio, etiam dum
rapta consentit.

Item per
rationem.

298.

Perinde est
sive sponsa
sit virgo, si-
ve corrupta.

Perinde autem est, sive sponsa illa de præsen-
ti sit virgo, sive corrupta, & sive Matrimonium
sit consummatum, sive tantum ratum; cum jus
non distinguat, & in utroque casu injuria irro-
getur Matrimonio.

An requira-
tur subsecu-
ta copula.
Affirmat
Sanchez, &
probat.

Sed nunquid requiritur copula subsecuta cum
sponsa rapta? Affirmat Sanchez sup. n. 46.
Quod alio modo non sit delictum plenè consum-
matum, & injuria plenè Matrimonio irrogata.
Et quamvis n. 18, ad pœnas juris civilis raptori-
bus decretas incurrendas, distinxerim, an co-
pula habita non sit ex voluntatis mutatione, an
ex impotentia: at ad impedimentum hoc Matrimo-
nij, eâ non servatâ distinctione, existimo
copulam omninò desiderari, quia mitius procedit
jus canonicum: & in materia favorabili, qua-
lis est Matrimonium, impedimenta ejus valde

restringenda sunt. Hæc ille.

Ast, reponit quispiam, non ultra naturalem
& civilem proprietatem verborum, nisi ad ab-
furdum evitandum. Igitur oportet ostendere,
ubi in jure ly *Rapuerit*, quo utitur d. cap. *Statu-*
tum, significet raptum subsecutâ copulâ. Nam
Aversa, qui videtur adhærere sententiæ contra-
ria, ait: *Requiritur quodque Sanchez n. 46. copu-
lam subsecutam cum sponsa rapta. Sed id non
requiritur in textu. Ita Aversa.*

299.
Impugna-
tur probatio.

Oppositum
docet Aversa.

Respondetur: id requiritur in textu, si Glos-
sæ sup. credimus, ubi ly *Rapuerit*, interpretatur:
Id est, violenter corruperit. Et certum est, quod
major fiat injuria Matrimonio per raptum sub-
secutâ copulâ.

300.
Vbi ly Ra-
puerit
importat co-
pulam.

Et consimiliter major irrogatur injuria Ma-
trimonio, si raptus fiat utroque sponso reniten-
te, quàm si alter solum dissentiat, sive vir, sive
mulier; & idèd tunc, secundum Omnes, incur-
ritur hoc impedimentum. Sin autem solus spon-
sus resistat, sponsa consentiente, & hoc videtur
sufficere; quia irrogatur injuria tum sponso,
tum Matrimonio: imò ipsa quoque ligabitur
eodem impedimento, ne soluto eo Matrimonio
possit alteri nubere.

Sed quid si sola sponsa resistat, sponso consen-
tiente aut ignorante? respondet Sanchez sup. n.
48. non esse locum huic impedimento. Quia,
inquit, raptus hic attenditur respectu violentiæ
illatæ viro.

301.
An sufficiat
resistentia
soli spon-
sæ? Negat
Sanchez.

Sed hoc est quod quaeritur, & probatum oportet,
non suppositum. Probatur, inquit; quia si
vir consentiat, cessat perfecta injuria Matrimo-
nij.

Planè, si perfectam injuriam voces, quando
uterque resistit. Sed nunquid etiam in tali sensu
cessat perfecta injuria, quando sola sponsa resi-
stet? Nonne major injuria irrogatur Matrimo-
nio, quando uterque resistit, quàm dum solus
sponsus? An fortè sponsus majus jus habet ex
Matrimonio, quàm sponsa? Idèd Aversa sup.
tenet sufficere resistentiam solius sponsæ, quia
sic ei fit violentia, & alieno Matrimonio injuria.

Affirmat
Aversa.

Quod & mihi videtur probabilius, & docet
etiam Herinx disp. 6. n. 19. dicens: *Secundum
(impedimentum) raptus sponsæ alienæ, ipsâ
vel sponso invito. Et existimat conformius textu
c. Statutum, 27. q. 2. si intelligatur etiam
sponsa de futuro; in qua, inquit, similiter con-
currit ratio præacta (puta, quia dignus est ar-
ceri à quovis Matrimonio, qui alienum pertur-
bat) immò in textu citato est specialiter sermo
de sponsa de futuro. Hæc ille.*

302.
Item He-
rinx.

Ego autem superius ostendi, magnam esse
dissimilitudinem; neque video, quod in textu
citato sit specialiter sermo de sponsa de futuro,
Et idèd in hac parte ab eo recedimus.

Sed quid si uterque sponsus consentiat? Exi-
stimat Sanchez sup. n. 47. non esse locum huic
impedimento. Quia injuria perfecta Matrimo-
nij punitur, qualis non est, ubi uterque sponsus
consentit: nec ille verè est raptus, cum nulli
vis inferatur, quàmvis sit verum adulterium,
propter bonum fidei Matrimonij violatum, cui

303.
Quid si uter-
que sponsus
consentiat.

neuter conjux renuntiare potest. Hæc ille. Quem sequitur Aversa sup.

Ast meo judicio, vel hic non est casus, de quo quæritur, ut significat Sanchez dicens, non esse verè raptum: vel si verus raptus est, quia mulier violenter traducta est de loco ad locum causâ explendæ libidinis, etsi postea consentiat, videtur raptor non effugere hoc impedimentum, si sententia Aversæ vera est, scilicet quòd non requiratur subsequens copula. Jam enim antè consensum mulieris posita fuit tota malitia & injuria, propter quam impedimentum hoc inductum fuit.

304. Quis si foemina rapiat alienum sponsum.

Cæterùm, an hoc impedimentum incurrat foemina, si rapiat alienum sponsum, eodem modo decidendum est, sicut de raptu dirimente Matrimonium inter personam rapientem & raptam, de quo agemus postea inter impedimenta dirimentia, ubi & alia plura de ratione hujus raptus dicenda erunt.

305. Olim occiso propria uxoris erat impedimentum. Probatur ex cap. 5. 33. q. 2.

Impræsentiarum sequitur tertium crimen, ex quo olim oriebatur impedimentum merè prohibens Matrimonium, estque *Mors mulieris*, id est, occisio propriæ uxoris ex ira, odio, vindicta, aut simili causa. Et habetur cap. 5. 33. q. 2. quod est Nicolai Pontificis: *Interfectores suarum conjugum sine judicio, cum non addis, adulterarum, vel aliquid hujusmodi, quid aliud habendi sunt, quam homicidæ, ac per hoc ad penitentiam redigendi? Quibus penitus conjugium denegatur, exceptis adolescentibus &c.*

Item c. 7. & 8. ead.

Item cap. 7. ead. quod est Pij 5. *Quicumque propriam uxorem absque lege, vel sine causa & certa probatione interfecerit, aliamq; duxerit uxorem, armis depositis publicam agat penitentiam.* Et cap. 8. ead. *Admonere te cum lacrymis & multo gemitu cordis curamus filii Hæstulphæ: sed non filius debes dici, qui tam crudeliter infelix homicidium perpetrasti. Nam occidisti uxorem tuam, partem corporis tui, legitimo Matrimonio tibi sociatam sine causa mortis &c.* Et infra: *Vxorem nunquam ducere, concubinam non habere, nec adulterium committere audeas.*

306. Auctoritate judicis occidens eximitur ab hac pœna. Sanchez.

Porro ex d. cap. 7. colligitur, ab hac pœna eximi, qui auctoritate Judicis, ex prævia probatione, & condemnatione, uxorem necaret. Et quid mirum? Quippè tunc is non peccaret; jam autem jus Canonicum punit culpam uxoricidij. Unde non oportet, ut jus Canonicum tradat adulteram viro enecandam; sed satis est id jure civili disponi, non contradicente (ut verè non contradicit) Canonico. Ita Sanchez sup. disp. 16. n. 4.

307. Tripliciter potest quis occidere uxorem, ex Doct. Serap.

Quoniam autem jus Canonicum contradicit civili, permittenti marito, uxorem in adulterio deprehensam propriâ auctoritate impunè occidere; hinc sicuti peccat occidendo, ita quòque subjicitur huic impedimento. Occidere uxorem (inquit Doct. Seraphic. 4. dist. 37. a. 2. q. 3. in corp.) potest quis tripliciter. Aut persequendo culpam, aut persequendo naturam, aut persequendo Matrimonium. Persequendo culpam, ut cum in fornicationis crimine deprehendit, & aded detestatur, quòd in ultionè criminis mortem infligit. Persequendo naturam, ut si mulier propter defectum aliquem, quem

habet in se, non habet gratiam viri: unde vir eam exosam habens & gravem, propter istam detestationem, & odij intensiorem, furore accenso, ipsam perimit. Persequendo Matrimonium, ut quando machatur cum aliqua, quam vult ducere in uxorem, & non potest nisi uxore mortuâ, & ided ipsam interficit. Primum est grave peccatum propter excessum. Secundum est gravius. Tertium est gravissimum. In quolibet horum prohibetur à Matrimonio contrahendo, sed magis in secundo, & maxime in tertio. Hæc ille.

De tertio hic non agimus, acturi ubi de impedimento criminis dirimente. De primo & secundo hic est quæstio, & ut vides, sententiam nostram antè nos docuit D. Bonaventura; à qua proinde non judico recedendum, quidquid Aliqui reclamant; eò quòd jus civile uxoricidium, persequendo culpam, impunè permittat: id enim intelligendum venit, quoad pœnas civiles: at ne impediatur Matrimonium, non reperitur textus id permittens.

Sed quæ ratio hujus impedimenti? Quia in quo quis peccat, in eo torquendus est, sed iste peccat contra proprium Matrimonium occidendo uxorem, ergò &c.

Ex quo patet, quare non impediatur, qui occidit uxorem alienam; quia licet hic offendant Matrimonium, non tamen in se, sive proprium Matrimonium; sed in alio tantum, id est, Matrimonium alienum; & ided in proprio Matrimonio non debuit puniri.

Dices: qui occidit adulteram, potius stat pro Matrimonio, quàm illud offendant; ergò non debuit puniri.

Respondet: talis reverà non stat pro Matrimonio, cum illud à parte rei solvat, mortaliter peccando. Quòd autem hoc faciat ex Zelo, propter violatam fidem Matrimonij, non excusat à toto, sed à tanto; & ided facilius cum eo dispensatur. Et sanè uxoricidium magis repugnare Matrimonio, quàm adulterium, ex eo constat; quòd uxoricidium perimat subjectum Matrimonij, & idcirco est contra substantiam Matrimonij; adulterium autem solum est contra bonum fidei, cum quo proinde stare potest substantia Matrimonij.

Si dixeris: omne peccatum potest deleri per penitentiam; si ergò pœna ista est ratione peccati, ut dictum est, & hæc pœna potest esse occasio peccati, maxime juveni, qui habet incentivum libidinis: ergò videtur, quòd non possit impediari Matrimonium, saltem penitentia factâ.

Respondet D. Bonaventura sup. n. 32. *Quòd enormitas non ita citò deletur, immo in pœnam manet diutius, sicut patet in irregularitate.* Sufficit ergò; quòd post penitentiam possit cum eo dispensari, quando reverà foret occasio peccati, propter incentivum libidinis.

Rogat aliquis, an quæ viri occidentis uxorem propriam, eadem sit obligatio mulieris occidentis virum proprium, ut & ipsa ex viricidio impediatur ab alio Matrimonio?

Videri posset, quòd sic, & multi probabiliter id affirmant; tum ex peritate juris, & exemplo

308. An quilibet modus causæ impediatur.

Quæ ratio hujus impedimenti.

Quare non impediatur, qui occidit uxorem alienam.

309. Objectio.

Solvitur.

310. Alia Objectio.

Resp. D. Bonav.

311.

An mulier occidens proprium virum impediatur.

Probatur sententia affirmans.

Probat
sententia
affirmans

impedimenti dirimentis; tum ex uniformitate rationum, quæ assignantur in Canone: Admonere, 33. q. 2. ibi: *Occidisti uxorem tuam, partem corporis tui, legitimo Matrimonio tibi sociatam, filios tuos orphanos fecisti.* Tum denique, ex correlatione inter virum & uxorem; nam in correlativis dispositum in uno, censetur in alio dispositum, ubi eadem militat ratio, prout hic militat. Imò major videtur esse ratio de foemina; quippe gravius est delictum, si uxor virum interficiat, cui tamquam capiti debet reverentiam & subjectionem.

312.
Negativam
tenet Sanchez,
&
probat.

Oppositum nihilominus tamquam verius docet Sanchez sup. n. 6. Quod textus juris Canonici, hoc impedimentum statuentes, de solo uxoricidio loquantur; nec sit eadem ratio de viricidio: quia viricidium est rarissimum, & uxores non sunt pronæ ad id, immò sunt timidæ: at uxoricidium est frequens, virique sunt audaciores & procliviores, ad id delictum perpetrandum. Quamobrem ad virorum audaciam & inclinationem cohibendam, jus Canonicum poenam hanc statuit viro interficienti uxorem, non autem è contrâ uxori virum necanti. Hæc ille.

313.
Oppugnatur.

Sed enim, dicit aliquis; hoc est quod quaeritur; utrum illa inclinatio & audacia fuerint ratio hujus prohibitionis; an verò ipsum delictum, & gravitas seu enormitas delicti. Et nonne ipsum delictum, & non inclinatio vel audacia viri, fuit ratio impedimenti dirimentis? Nam eo mulier comprehenditur, ut ipse Sanchez fatetur disp. 78. n. 8. & probat ex diversis juribus. Et siquidem hæc jura possent intelligi etiam de impedimento prohibente, clarum est, sententiam Sanchij non subsistere, & optimè probari priorem sententiam ex paritate juris, & exemplo impedimenti dirimentis.

314.
Quare jura
non meminerint
uxoris.

Quod autem jura sup. adducta pro impedimento prohibente, non meminerint uxoris, sed solius viri, ex eo factum videtur, quod frequentius contingat virum occidere uxorem, quam vice versâ; non autem ut viricidium excluderetur, quod æqualis aut etiam majoris est turpitudinis, & æqualiter offendit Matrimonium. Igitur non causa restrictionis, sed frequentioris usus exprimitur vir, tacitâ uxore. Sic Adversarij Sanchez argumentantur.

Vraque
sententia est
probabilis.

Maneat igitur utrique sententiæ sua probabilitas, de qua iterum agemus, ubi de impedimento dirimente raptus, quod Sanchez putat non extendi ad mulierem rapientem virum, eisdem permotus rationibus, ut ibi videbimus.

315.
D. Bonav.
videtur favere
Sanchez.

Tantum hic subscribo verba D. Bonav. quæ videntur favere sententiæ Sanchij. Sup. q. 2. in corp. sic ait Doctor Seraph. *Respondeo dicendum, quod absque dubio gravius peccatum est, in genere loquendo, occidere matrem (quàm uxorem) tum ratione personæ, cui debetur major reverentia; tum ratione majoris pronitatis; pronior enim est homo iracundus ad verberandam uxorem, quam matrem, maxime quando propter aliquam causam displicet, mirabile odium & radium generatur, & ideo pronior est ad occidendam uxorem, quam matrem. Ad occidendam autem matrem nullius natura inclinatur,*

nisi sit per iniquitatem conversa in crudelitatem super bestias. Et quoniam homo pronior est ad uxoricidium, hinc est, quod quamvis minus sit peccatum, tamen major pena imponitur, ut per incussionem timoris pronitas restringatur. Ergo similiter in casu proposito, etsi uxoricidium sit minus peccatum, tamen major poena imponitur, ut per incussionem timoris pronitas restringatur. Atque hæc satis de tertio crimine.

Sequitur quartum, quod erat, *susceptus propria sobolis.* Qui enim in Baptismo tenebat, seu de sacro fonte suscipiebat proprium filium, natum ex se & altero conjuge, ad finem se eximendi ex debito conjugali, ob cognationem spiritualem, quam contrahebat, in poenam hujus infidiæ, quam moliebatur adversus usum sui Matrimonij, prohibebatur inire aliud Matrimonium, mortuo altero conjuge; cap. De eo 30. q. 1. ibi: *si conjuges legitimi unus, aut ambo ex industria fecerint, ut filium suum de fonte susciperent, si inuupti permanere voluerint, bonum est. Sin autem, gravis poenitentia infidiatori injungatur, & simul maneant: & si pravicator conjugij supervixerit, acerrimâ poenitentia mulctetur, & sine spe conjugij maneant.*

316.
Quartum
crimen im-
pediens olim
Matr.

Et quàmvis (inquit Aversa sup. §. Quartum crimen) Canon loquatur solum in Baptismo, tamen communiter Doctores notant, idem esse in Confirmatione ob identitatem rationis.

Probat etiam
5. 3. o. q. 2.

Idem docet Sanchez sup. disp. 6. n. 8. & extendit ad alterum conjugem, qui eodem animo baptizaret proprium filium. Quia (inquit) eadem est ratio, & eadem cognatio oritur. Oportet tamen, ut hic filius, aut sit communis utriusque conjugis, aut alterius ab eo, qui est patrinus, aut baptizat. Quia tunc contrahitur cognatio spiritualis cum altero conjuge, & infidiatio Matrimonij: si enim sit filius solius baptizantis conjugis, vel qui est patrinus, cum nullam tunc cognationem contrahat cum altero conjuge, nec debiti petitio impediatur, cessat infidiatio Matrimonij; & quàmvis ea tunc infidiandi intentio adeslet, frustranea prorsus esset; quare nullum Matrimonij impedimentum confurgeret ex eo actu. Hæc ille.

317.
Extenditur
ad suscipiendam
in Confirmatione,
ex Aversa
& Sanchez.

Ego autem dico, argumentum à paritate seu identitate rationis in his poenalibus, non semper esse firmum, ut infra adhuc dicam: Nunc pergamus ad alia crimina.

Arg. à paritate
rationis non semper
est firmum.

Quintum crimen erat: *Mors presbyteralis.* Qui enim Sacerdotem occidisset, privabatur Matrimonio contrahendo, per cap. 2. de Pœnit. & remiss. sequentis tenoris: *Qui Presbyterum occiderit, 12. annorum poenitentia ei secundum Canones imponatur. Et infra: Convictus, usque ad ultimum tempus vitæ suæ, militia cingulo careat, & absque spe conjugij maneant.*

318.
Quintum
crimen, ex
c. 2. de Pœnit.
& remiss.

Sed quæ ratio? Quia cum interficiatur Sacerdos, cujus est huic Sacramento interesse, quum est, ut talis interfecto hoc Sacramento privetur.

Qua ratio
hujus impe-
dimenti

Nota autem in d. jure ly *Convictus*, quod aliqui intelligunt de convictione in foro poenitentiae. Sed cum hæc non sit proprie convictio;

nam Requiritur

convictio
criminis in
foro externo,
ex Sanchez.

nam in hoc foro testes, & accusator externus non interlunt; sed ipsemet pœnitens propria sponte culpas suas fatetur: hinc alij & melius requirunt convictionem in foro contentioso, cum pœnæ sint restringendæ intrâ proprietatem verborum. Vide Sanchez sup. n. 9.

319.
Solemnia
pœnitentia
impedit, sed
non dirimit
ex c. 12. &
fin. 33. q.
2.

Solemnia quoque pœnitentia (inquit hic Auctor sup. n. 10.) ita Matrimonium impedit, ut illud minime dirimat. Constat ex cap. De his, 12. & cap. fin. 33. q. 2., quæ sunt ex Siricio, & Nicolao Pontificibus. Sed intelligitur quamdiu pœnitentia illa durat. Quia cum id tempus luctui & pœnitentiæ destinatum sit, dedecet tunc nuptiæ. Hæc ille.

Expenditur
c. 12.

Quæ an vera sint, colligere poterit Lector ex his, quæ subijcio. In primis, textus allegati, non sunt ex Siricio & Nicolao Pontificibus, sed ex Siricio Pontifice, & Concil. Toletano 6. sub Honorio 1. celebrato. Primus autem textus, qui est Siricij Epist. 1. ad Himerium Episcop. c. 5. sic sonat: De his verò non incongrue dilectio tua Apostolicam Sedem credidit consulendam, qui, actâ pœnitentiâ, tamquam canes ac sues ad vomitus pristinos & volutabra redeunt, & militiâ cingulum, & ludicras voluptates, & nova conjugia, & inhibitos denud appetivere concubitus, quorum improfessam continentiam (aliâ, professam incontinentiam) generati post absolutionem filij, prodiderunt. De quibus, quia jam suffugium non habent pœnitendi, id duximus decernendam &c.

320.
Expositio
Glossæ.

Ubi Gloss. verb. De his, inquit: Hoc cap. potest intelligi de pœnitente solemniter pro aliquo prædictorum criminum (intelligit incestum, raptum &c. de quibus jam egimus) & tunc dic, improfessam, id est, continentiam male professam, id est, non servatam Potest etiam hoc caput intelligi de his, qui votum emisissent, & post contraxerunt, nec tenuit Matrimonium, & tunc dicit, improfessam, id est, male professam. Et dic, quod non habent suffugium pœnitendi, id est, contra professionem suam veniendi.

321.
Ostenditur,
nil facere ad
intentum.

Et verò hæc expositio, patet, quod nil faciat ad intentum Sanchij. Porro juxta priorem intellectum hoc impedimentum non est distinctum ab aliis sup. enumeratis. Estque non solum impedimentum quamdiu durat pœnitentia, sed etiam pœnitentiâ jam peractâ, ut patet ex dictis de incestu & aliis criminibus. Imò in d. textu expressè agitur de Matrimonio, quod contrahitur, actâ pœnitentiâ, ibi: Qui actâ pœnitentiâ tamquam canes &c.

Audiatur Gloss. verb. de Pœnitentibus, ead. cap. 11. Hic, inquit, movet Magister quamdam incidendam questionem, an post solemnem pœnitentiam possit contrahi Matrimonium. Et tres sunt opiniones de solemniter pœnitentibus. Quidam dicunt, quod nullus solemniter pœnitens potest contrahere (scilicet post pœnitentiam) nisi ex dispensatione inf. ead. Antiqui, quia intelligitur vovisse, & sic intelligunt cap. inf. ead. De his; pœnitens enim semper vivit sub regula Ecclesiastica, ut de Pœnit. dist. 5. Contrarium. H. verò dicit, quod quilibet pœnitens potest contrahere, nisi tantum in tribus casibus, puta pro uxoricidio, vel nisi injunctum hoc sit ei nomine

pœnitentiâ, vel pro raptu sponsæ alterius, vel pro incestu. Adhuc tamen excipit adolescentes, qui (ut dicit) de jure communi possunt contrahere. Ideo autem in tribus his casibus prohibetur: quia in his contaminatur Matrimonium. Alij tamen ponunt quinque casus, in quibus post solemnem pœnitentiam non licet contrahere. Vnus est pro incestu &c.

Ex qua Glossa liquido constat, hic non disputari de Matrimonio contrahendo tempore pœnitentiæ; sed pœnitentiâ actâ, sive post pœnitentiam solemnem. Ergo d. textus De his, non intelligitur, quamdiu illa pœnitentia durat; sed post pœnitentiam peractam. Nam adducitur à Gratiano ad solutionem hujus questionis: An pœnitentibus generaliter post pœnitentiam peractam conjugia concedantur. Hæc de primo textu à Sanchio sup. adducto.

Expendamus etiam secundum, scilicet cap. 323. fin. sequentis tenoris: Antiqui & Sanctissimi est Patris sententia Papa Leonis, ut is qui in ætatis adolescentia positus, dum moris formidat casum, pervenerit ad pœnitentiâ remedium, si conjugatus forte fuerit incontinens, ne postea adulterij lapsus incurrat, redeat ad pristinum conjugium, quousque positus adipisci temporis maturitate continentia statum: quod nos sicut de viris, ita & de feminis æquo modo censemus. Non quidem hic generaliter & canonicè est præceptum: sed constat à nobis pro humana fragilitate indultum. Eâ duntaxat ratione, ut si is, qui pœnitentia non est legibus deditus, ante ab hac vita decesserit, quam ex consensu ad continentiam unus eorum fuerit regressus, superstite non liceat denud ad uxoris transire amplexus. Si autem absolutionem pœnitentis, nubat, si se continere non potest, & alterius consortio fruatur uxoris. Quod de utroque sexu quomodo à nobis manifestum est esse decretum; ita videlicet, ut in omnibus Sacerdotis expectetur ordinatio: ut juxta quod ætatem aptam perspexerit, pœnitentia absolutionis vel distributionis tribuat legem. Hæc tenent Concil. Tolet. 6. can. 8.

Sed quis scopus hujus Canonis? Cum conjugatus (inquit Barthol. Caranza in Sum. Concil.) in ægritudine vovet continentiam, si postea non potest continere, redibit ad uxorem. Eâ tamen mortuâ, non transibit ad secundas nuptias. Visum est Synodo dispensandum cum illo in usu primi Matrimonij, & arceri eum à secundis nuptiis. Quod tamen licebit conjugij non voventi. Atque hic est scopus hujus Canonis. Hæc ille.

Idemque notat in sua Sum. Concil. Franciscus Longus ad eum Canonem. Franciscus Longus.

Cæterum Gloss. hic verb. Antiqui, sic ait: Si intelligas hoc caput de Matrimonio contracto, tunc est hic argumentum pro illis, qui dicunt, quod solemniter pœnitens intelligitur vovere. Quid ergo mirum si nequeat contrahere Matrimonium? Quia, ut sup. dictum est, votum est impedimentum prohibens Matrimonium jure naturæ. Si intelligas de Matrimonio contrahendo, tunc exponere: Redeat ad pristinum conjugium, id est, quod contraxit post pœnitentiam, a quo per suggestionem aliquorum recesserat.

Utut

322.
Disputatur
hic de Matr.
contrahendo
pœnitentiâ
peractâ.

323.
Expenditur
c. fin. 33.
q. 2.

324.
Quis scopus
hujus Can.
Caranza.

325.
Solemnius
pœnitens in-
telligitur vo-
vere.

Solemnis
penitentia
non est am-
plius in usu.

Utut sit, jam poenitentia solemnis (inquit Sanchez sup.) non est in usu, & proinde cessat hoc impedimentum. Et nos cessabimus ab ulteriori ejus inquisitione & probatione.

326.

Finio autem hanc Conclusionem cum brevi explicatione ultimi impedimenti, quod oriebatur ex contractu cum Moniali, & exprimitur his verbis: *Aut Monialem accipias; nimirum scienter cum ea contrahendo Matrimonium.*

Contractus
cum Moniali
olim impe-
diebat Matr.
contrahen-
dum. ex c.
13. 27. q. 1.

Non solum enim irritus erat hic contractus; sed impediatur Matrimonium cum omni alia persona, cap. 13. 27. q. 1. *Hi ergo, qui Sanctimonialibus scientes Matrimonio ad injuriam Christi copulati sunt, juxta censuram Zeli Christiani separantur, & nunquam eis concedatur conjugali vinculo religari: sed in poenitentia lamentis se vehementer, dum vivunt, afficiant.*

Ubi Gloss. verb. *Et nunquam*: Hoc, inquit, unum crimen est, quod impedit, & non dirimit Matrimonium. Et verb. *Conjugali*, ait: Arg. quod de cetero non possunt nubere, qui Sanctimonialibus copulantur, ut hic dicitur in odium criminis: si tamen contrahant, tenet.

327.
Quæ ratio
hujus impe-
dimenti.

In odium, inquam, criminis: quia sic contrahentes delinquebant in Matrimonium carnale, tentantes quod non poterant; & in Matrimonium spirituale, volentes sibi usurpare sponsam Christi dicatam Deo, & ideo indigni sunt Matrimonio.

Idem est de
contractu
cum Reli-
gioso juxta
Averjam

Videtur etiam (inquit Averfa sup. §. *Septimum crimen*) ex paritate juris & identitate rationis, quod idem impedimentum incurreret fœmina, quæ cum viro Religioso contraheret. Hæc ille.

328.

Sed quæro ego: quæ hic paritas juris? Quanti

do jus vult etiam virum Religiosum obligare, illum exprimit, ut patet in textu præcedenti, qui sic incipit: *Virginem quæ se Deo consecravit, similiter & Monachum, decernimus, non licere nuptialia jura contrahere.* Similiter cap. 11. ead. q. & *Caus. Impudicas detestabilesg, personas Monachorum, atque Monacharum &c.* Cur ergo similiter d. cap. 13. non expressisset Monachos, si eos voluisset comprehendere sub ea prohibitione? Fortè noluit; quia rariùs contingit, ut aliqua contrahat cum Monacho aut viro Religioso, quàm quod aliquis scienter contrahat cum Sanctimonialibus.

Contrà ar-
guit Au-
thor.

Sed neque identitas rationis semper est sufficientis signum, maximè in pœnalibus, voluntatis Legislatoris; quippè etsi Legislator, propter identitatem rationis, potuisset hoc etiam punire, quod verbis legis non comprehenditur; equidem cum Legislator non debeat velle omnia præcipere, quæ potest, imò non semper expediat; liquet protectò, solam identitatem rationis non sufficere, maximè in pœnalibus, ut casus, qui verbis legis non comprehenditur, censetur nihilominus ex mente Legislatoris comprehensus; nisi aliàs lex foret irrationabilis.

329.
Idemitas
rationis non
semper suffi-
cit.

An autem in casu proposito lex foret irrationabilis, nisi extrà proprietatem verborum extenderetur ad fœminam, quæ cum viro Religioso contrahit, relinquo aliis judicandum. Parùm refert ad praxim, quid dixeris; quia hodie amplius non obligat hoc impedimentum, ut patet ex antedictis.

Hic ergò fit finis hujus Sectionis, in qua de impedimentis solum impedientibus verba fecimus. Jam impedimenta dirimentia aggredimur,

M

SECTIO